

Şimdi İstanbul'da Olmak Vardı şarkısı eşliğinde

Adnan Yıldız 11.09.2012

 Şimdi İstanbul'da Olmak Vardı şarkısı eşliğinde Öz-eleştiriden Doğan: Güncel Sanat Defteri!

Taraf gazetesi'nde altı haftadır deneysel bir şekilde yaklaştığım, Portre ve Panorama formatına son verme kararı aldım. Neden mi?

İnsanın yaptığı işle arasındaki en sade ilişki, işin kendinde nasıl yansıdığının cevabını ararken kuruluyor. Taraf yazılarına başlarken de, buradan yola çıkan bir motivasyonum var. Okumak istediğim, kendi konuştuğum ve paylaştığım şeyleri yazarak başlasam? Kişiler ve olaylar: Portre ve Panorama. İmaja bakmayı gazete için, cep telefonu ile fotoğraf çeken okurlar için kabaca ikiye ayırmışım. Tekrar soruyorum kendime:

-Düzenli, haftalık basılan yazılar arasında olaylar ve kişiler, bizim planeti bilmeyenler için ne ifade ediyor? Kendine referanslı (en az Kendine Müslüman kadar problematik) bir topluluğun üyesi olarak, toplumsal bağlama nasıl iyi bir eleştiri üretebilirim?

Cevabı bilmiyorum. Sık yazıştığım sanatçı Dan Perjovschi'nin hediyesi, karşımda duran bir çizime bakıyorum. "Eleştirmekte özgürsün." diyor, diğerinin yakasına yapışmış bir adam. Sidik yarışı versus horoz dövüşü. Radyoda Tarkan çalışıyor, Orhan Gencebay'dan okumuş, Hatasız Kul Olmaz. Erken öttü diye, Yıldız'ı çıkardıkları albümdeki kimin yorumu çıkış şarkısı olacak kavgası bitmiş anlaşılan. Stratejik olarak Sezen (Hadi Bakalım) cover'layan, Ajda'ya şarkı veren yeni kral.

Yazılar ne kadar oturdu, oturmadı ben de düşünüyorum. Gelen her eleştiri bence altın değerinde, fırsat. Kendimi geliştirmek istiyorum. İç sesimizi dinledik. Bir de dışarıya kulak verelim. Bir kere hiç bu kadar e-mail almamıştım. Emekli astsubay amcamız bile (babamın adıyla benim ismimi karıştırarak) yazdı. Aldığım destekleyici elektronik postaların yanı sıra telefonda konuştuğum bazı yakın arkadaşlarım, "yazıların uzunluğundan" bahsetmekteydi. Ben de bu kadar yer beklemiyordum, ama birikmiş o kadar çok malzeme varmış ki... Bunu, güncel sanattan bazı dostlarım bir fetih, bir çıkartma olarak ele aldı, sevindi. Onlar, sonunda okuyacak bir şeyler var, derken; edebiyattan dostlar sanata eleştirilerin yeterince sert olmamasından şikâyet etti.

Ben de, kendimi her an her yerden gidebilen biri olarak eğittiğimden, Orhan Miroğlu'nun yazı kısaltması gereken bir siyasî ortamda, bana sağlanan bir de dışarıdan sorgulamak istedim. Eğer işe yaramıyorsa, kamusal alan kaplamamak lazım. Büyüklerimden öyle gördüm. Mesela, bizim okuldan Teoman. Buna inanıp yazarlar ve hissedince gidebilenler bir ekoldür. Her açıdan gidebilenler bir ekoldür. Şarkı da yazsan bir, (küçük harfle) nutuk da çeksen. Ortak noktamız, Ahmet Kaya sevmemiz. Kafama sıkar giderim.

Aynı gazetede yazmaktan büyük gurur duyduğum Orhan Abi'nin gidişine üzüldüm. Miroğlu'nu, kişisel olarak bir kaç defa gördüm, çok sevdim, gerçekten nevi şahsına münhasır bir zat. Taraf 'tan ayrılışının ardından, internette bulduğum her şeyi okudum. Yasemin de söyleşi vermiş. O da bahsetmiş. "Ayrılışının sessiz olmasını istemedi" demiş, Mekânı bilmem ama Kant okuyanlar bilir, "zaman", her zaman doğrunun yanındadır.

Benim yazı yazarken, yüksek sesle düşünebildiğim ve bir anlam ifade edebildiğim sürece, argüman akışımı sıkı tutmak ve hızı korumak istiyorum. Fren yok, işin sırrı vites hâkimiyeti. Bunu gözlediğim ve örnek aldığım insanlar var. Fren tutmuyor, ama hızlarını da hiç kesmeden yaşıyorlar. Tek el vitesinde, yıllardır ne mesafeler... Benim dille ilişkimde, edebiyatçıların katkısı büyük. O açıdan, çok sevdiğim edebiyattan gelen bu yüksek

basıncılı dalgayı dağıtmak için biraz daha çalışmaya karar verdim. Ne yapabilirim? Okur mektubu yayımlamaktansa, mezunu olduğum sosyal bilimlerden örneklem alma metodu ile vaka (case) çalışabilirim. Freud okumakla, Haneke olunmuyor.

Bu konuyu ilettiğim Yasemin Çongar, bana hemen ânında destek verdi. Hatta Bülent Erkmen'e danışalım dedi, tasarım olarak gazetenin bütününe hâkim olan bir gözün de dâhil olmasının iyi olacağını düşündük.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İçimizdeki reyting canavarı!

Adnan Yıldız 18.09.2012

 İçimizdeki reyting canavarı! **Güncel Sanat Defteri, Türkçe, Almanca ve İngilizce konuşulan bir evden yazılan mektuplarla dolacak. Bu malzemelerin hangilerinin okuru neden ilgilendirip/ilgilendirmeyeceği ise çay süzgecimiz. Esas mesele giderek görselleşen bir dünyada kelimelerle ve dille ilişkimiz nasıl değişiyor, sorusu. Daha geniş açıyla, dünya nasıl değişiyor? Dil derken, bunu Almanca ya da İngilizce gibi hemen yabancı almayın, taşıt ya da araç gibi alın; hatta açın, kozmolojik olarak, form olarak, epistemolojik olarak... Haftanın en zor konusu, Bingazi'deki linç eylemini doğru okuma egzersizi. İdi. Bugün Müslümanların inançlarına tecavüz edip, onları taciz eden kötü niyetli siyasî pornocuların çıkardığı sorun aslında bir dil, çeviri ve taciz sorusu. Danimarka'nın karikatürlerinden beter. Zavallı Amerikan elçisinin ve çalışanların vebali neydi? Kendimize bakalım: Aramızda kaç kişi Kürtçe barış ne demek biliyor? Tuğluk okumak da, Oğur'un cevabını paylaşmak da taraf demek! Barış & Aştî. Ben bu akışı bu hafta Hüseyin Bahri Alptekin'i hatırlayıp, dizilere bakarak sağlamaya çalıştım. Keyifli seyirler. Elçi.**

Hüseyin Bahri Alptekin'den -beri, ŞİKÂYET ETME ÖTEKİ!

Yıkılan Berlin Duvarı'ndan yerinde duran Çin Seddi'ne coğrafyanın linguistik mekân- siyasetini araştıran sanatçı kolektifi, Slavs and Tatars ile ilk kez 2010 yılında Berlin'de gerçekleşen bir sergide beraber çalıştık. O günden beri, sık paslaşırız. Aralarından dille en sıkı ilişki kuranı Payam, (bizim evde gelecek sene açılacak sergileri için) Stuttgart'a araştırma ziyaretine gelirken yine cebinden cömertçe bir okuma listesi çıkardı. Özellikle Paul Ricoeur'un çeviride etik meselelerini deşerek, dilin kültürel anlamda misafirperverlik açısından nasıl kullanıldığını incelediği pratiğinden bahsettik. İki dilin biraraya gelirken, birinin diğerine nasıl iskeletsel bir yapı sağlayacağı ve çeviri süresince dillerin iç anlam bütünlüğünün korunmasını konuştuk... Ben onun Farsçasına, o benim Türkçeme hasretiz. Değişen/ kopulan alfabeler; Nasrettin Hoca'dan Hacı Bektaş'a genetik aktarım.

Muhabbetin (kendisi gırla) çok güzel bir yerinde Hüseyin Bahri Alptekin'in adı geçti. Slav and Tatar'ın MOMA'daki proje mekânındaki sergileri konuşulurken Payam, Alptekin'in koleksiyon haberine çok sevindi. (Duymayanlar için: Alptekin'in Otel Bağdat, Motel Beyrut gibi farklı şehir isimleri taşıyan otel levhalarından oluşan H-Fact: Hospitality/Hostility/HFaktörü: Misafirperverlik/Husumet isimli eseri MOMA'sının sürekli koleksiyonuna girmiş.) İşi hatırlar gibi. Ben de ona anlattım. Siz resmine bakın. O kadar açık bir iş.

Payam'a -işi anlatırken, laf lafı açıyor. Bugün imajın ve metnin hızla dönüşümüne ve sirkülasyonuna bakarken, (dream team) Ahmet Ögüt, Cevdet Erek, Pedro Wirz ve Nilbar Güreş ile de çok sık ilişkilendirdiğim bir noktayı açtım. İmajı yavaşlatmak ve hızlandırmak ile ilgilenen sanatçı kafasını merak ettiğimi belirterek, (müzik ve mimari ya da fon ve desen hatta bağlam ve modern ilişkisi ile bakıldığında), sorunun (ya da soyutlamanın) bugün bir dil ve sosyal eleştiri formuna dönüşme çabası olduğundan bahsettim. Bu arkadaşlarım benle iletişimlerinde -sergi konuşurken, hayal ederken ya da yaparken- yani sanat üretirken, sadece obje ve fikir üretmenin artık onları tatmin etmediğini; aslında bir zamandır siyasî, sosyal ya da fiziksel olarak bir şey yapmak, bir aksiyon ya da bir eylem üzerinden ortaya çıkan bir sosyal bilinç araştırması ile ilgilendiklerinden bahsediyorlar. Kaba bir genelleme ile kendi dillerinde, aslında artık kamusalın nasıl kamusallaştığı noktası hepsi için önemli bir direnç noktası. Oluyor.

Sanki Alptekin'in attığı taş, sadece onun değil çağdaşı arkadaşları ile yarattığı sosyal etki düşünüldüğünde.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taküyiddin Efendi'nin gökyüzüne bakmak

Adnan Yıldız 25.09.2012

 Taküyiddin Efendi'nin gökyüzüne bakmak 17.yüzyıldan kalan bir minyatürde, Taküyiddin Efendi'nin Sokullu Mehmet Paşa'nın desteği ile İstanbul'da kurduğu rasathaneyi (gözlemevini) görürüz. Ulema, ellerinde cetveller, haritalar ve yerküre ile birlikte gökyüzüne bakar. Etrafında seneye açılacak bir sergi düşlediğim bu minyatürün beni çeken kısmı rasathanenin aslında bir okul, bir meclis ve kamusal alan olarak çok net okunabilmesi. Rasathanenin kurulmasından ve -özellikle İran'la savaş döneminde- sarayda siyaseti etkileyen önemli bir yer haline gelmesinden sonra, zamanın şeyhülislamı, gökyüzüne bakıp geleceği görmeye çalışmanın ülkeye uğursuzluk getireceğini söyleyerek, padişaha baskı yapar. Haremde de etkili olan bu dedikodular sonunda, Şehr-i İstanbul'a yayılan veba salgınının vebali olarak görülen rasathane kapanır. Taküyiddin Efendi, bundan üç beş sene sonra kahrından ölür. Kendi yaptığı saatlerden astrolojiye, trigonometriden coğrafyaya sürekli kolektif bir bilinçle ürettiklerinin çizimleri ve bugün 'disiplinler arası' dediğimiz şeyin olmaya çalıştığı her ne ise onun göbeği olan yaklaşımı ise ölümsüz.

Kırbaç eşliğinde Jesus Christ Superstar gösterimi

Almanya'da haftanın en çok tartışılan konusu, Libya linç eylemine neden olan ve kışkırtıcılığından başka kalitesi olmayan şu karikatür-filmin Berlin'de gösterilip/gösterilmeyeceğiydi. Liberaller, filmin içeriğini ve üslubunu problemli bulsa da, gösterimini fikir hürriyeti ile şart koşuyor; filmin gösterilmesini istemeyen demokratları ise, korkak olmakla ve Aydınlanmacı gelenekten kopmakla suçluyor. Sosyal demokratlar ve yeni sol eğilimler, fikir hürriyetinin sınırlarını tartışmaktan yana. Hristiyan demokratlar, kendi geleneklerinin özünde bulunan dinî kültürün ve tarihsel bilincin muhafaza edilmesini pek önemsediklerinden, toplumlar arası bir düşmanlık unsuru olarak gördükleri filmin gösterilmemesinden yana. Kısaca, Merkel Yunanistan'la, Afganistan'la, avroyla uğraşırken daha fazla problem istemiyor.

İngiliz mizah anlayışının zirvesi Monty Python'ı hatırlarsanız, orada İsa'ya verilen rol ve filmin sonunda Brian

karakterinin çarmıha gerilişi son derece bombastik bir kinaye içerir. Eleştiri, ince alay ve mizah konusunda farklı bir tarihe sahip olan ve kendi içinde epistemolojik bir dil birliğine yaklaşan (özellikle Anglosakson geleneği) **Batı dünyası, elbette Madonna klip yaptığında içinden fırlayan ya da South Park'ta çizgi karakter olarak rastlanan İsa figürüyle ilgili her türlü şakaya ve kakaya zaten alışık. Kilise arada kızsada da, günün sonunda kimse ölmüyor.**

Lakin sorunun inceldiği yer, şurası: Hazreti Muhammed'in yüzünü saklayan ve saygı göstergesi olarak resmetmeyen bir gelenek içinde, görüntüye ve görüntünün aktardığı/yansıttığı gerçekliğe verilen tepki diğer bağlamlardan epey farklı oluyorsa (yani meseleye temsil politikaları açısından bakarsak), bugün gördüğüne, görüntüye inanmak neye tekabül ediyor? **Biz de haliyle, Atatürk videolarına kızıp, Youtube sansürlediğimiz bir noktadan geçtiğimizden, değişen görsel teknolojiler ulusal, dini ve geleneksel değerlerimizle ilişkimizi nasıl etkileyecek, henüz tam olarak kestiremiyoruz. Şiir okuyan, saz çalan kendi aydınlarını Madımak'ta yakacak kadar gözü dönen bir potansiyelimiz olduğundan, ortada ha pire olmuş ha ozan, pek fark etmiyor!** Bir gaza gelindi mi yorgan illa yanıyor. Hadi Libya'daki cemaati kışkırtan filmdi, Sivas'takilerin suçu neydi? Pir Sultan Abdal'ı kutlamak mı, Alevi olmak mı?

Avrupa'nın tıkanıdığı nokta, kendi sığ pozitivist bakış açısıyla dopdolu olması. Dünyayı illâ kendi cetvelleriyle ölçme merakı. Önce Köln'de başlayan, sonra Almanya'nın her yerine yayılan sünnet karşıtı tartışma Yahudi ve Müslüman toplumlarını çok kızdırdı. Sünneti adam yaralamakla bir tutan karardan sonra, bazı hastaneler sünnet için gelenleri geri çevirdi. Sünnet edilecek çocukların yaşlarının küçük olması; reşit olmadıklarından dolayı verdikleri kararların geçerli olmaması çözüm analizini zorlaştırıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

New York'ta da İstanbul'da da "Batsın Bu Dünya"

Adnan Yıldız 02.10.2012

New York'ta da İstanbul'da da "Batsın Bu Dünya" Rahmetli babamın tarif edebileceğim en keskin politik kimliği, Yılmaz Güney filmlerinden ve Orhan Gencebay şarkılarından gelen bir hümanizmdi. Bileşkesi. Solcu değildi ama ben çocukken genellikle solcularla özdeşleştirdiğim bir merakı ve açıklığı vardı. DP'liydi ailesi. Biricik anne tarafım Ecevit'çi. Babam çalışkan, ailesine derinden bağlı, çocuklarını seven, kollayan, başını okşayan; Türk babası tarifine hem uyan hem uymayan şahane bir insandı. **Orhan Gencebay**'ın bir dönem çektiği filmlerinden bir erkek dünyası, psikolojisi ve tavrını kendileştirdiği hâlini çok iyi tanırım. Erken dönem Anadolu kaplanı zevkinin en güzel örneği olarak, modeli arada bir güncellenen Renault'larında mutlaka birkaç Gencebay albümü olurdu. Uzun yol muhabbetlerinde, bizim Aşkın'lardan, Levent'lerden, Sezen'lerden arada sıra geldiğinde taktığı kasetleri, aramızdaki uzak yakınlığın en derin sembollerindendi. Bu nedenle, babamı kaybettikten sonra, Orhan Gencebay'ı başka bir kulakla ve kalple dinler oldum. **Cosmopolis**'teki berber amca sahnesi ise, bugün babalı/sız olmanın, baba ile ilişkinin ve kendine güvenin en derin analizlerinden biri olarak karşımıza çıkıyor.

Bir Ahir Zaman Tezahürü: Cosmopolis

Allah'a şükür, post-modern roman denince aklına ilk ve tek **Elif Şafak** gelenlerden değilim. **Don DeLillo**'nun da —ölçü dâhilinde alındığında— faydasını görenlerdenim. Hele soyutlamayı sadece soyut sanat olarak değil, —sanatsal bir üslup, bir teknik ve hatta bir dil olarak alıyorsanız... Biraz caza her zaman yeriniz varsa —mesela bir ara **John Coltrane**'den **Blue Train** ya da **Giant Steps**'e sarmışsanız... E vakti gelince, aç karna iyisinden minimal sanat seviyorsanız, diyelim ki illa ve her zaman Sol LeWitt'ciyseniz... Don DeLillo iyidir ve hatta gençtürkselce; —CANDIR. Roman olan **Cosmopolis**'i de (iki kere, ikisinde de nedense trende) farklı nedenlerle okuyup; hikâyeden çok sahneleme çatisını, karakterlerden çok diyalogları beğendiğimden filmi çıkınca hemen koşarak gittim ve izledim. Durdum. Canım çok yazmak istedi.

Filmi çeken usta yönetmen **David Cronenberg**'in hemen her şeyini severim. Ama **Freud** ve **Jung** efsanesini çektiği bir önceki filminde — filmlerinin ortak dilinde hep biraz olsa da— anlatsal yapı bana bu kez fazla tiyatral gelmişti. Filmi ne **Michael Fassbender**'in psişik bakışları kurtarabilmişti ne de **Viggo Mortensen**'in kendinden fazla emin oyuncu havası. Psikanalizin filmi, temsili bir aksanda ve temposu sürekli düşen bir akışta resmen ölü doğmuştu. O nedenle de, Cosmopolis benim için birtakım acabalarla başlasa da, bu sorular ilk sahnedeki tutarlı atmosfer kurulumundan sonra yerini mutlu ve huzurlu bir teslimiyete bıraktı. E malum, izleyici olarak, her zaman teslim olmak kolay iş değil. Mesela son hatırladığım tam teslimiyet, geçen yıldan kalan ve hâlâ müziklerine takıldığım **Drive**'a — içinden çıkamadığım, ara ara tekrar girmek istediğim şahane bir anti-kahraman filmi (Ya ya ya, şa şa şa! **Ryan Gosling**, Ryan Gosling...).

Cosmopolis sürekli şehir içinde ve yolda geçiyor. Film boyunca arabanın içinden pek çıkamadığımız (ama Drive'dan farklı olarak): duygu eşiği metaforu yaratmak için (hızın değil), (adeta **Fukuyama**'nın) dünyanın sonu teorisinin kullanıldığı bir gösteri. Sürekli yükselip düşen yenin (Japon para birimi) dijital ekranlardan gelen güncellemelerle anıldığı; yani kapitalizmin Asya ile ortak ölçülerek, şapel satın alınıp tutum- sınıf- tavır satılmaya çalışarak; iktidarın sürekli protestolarla küreselleştiği bir sembolik zemin.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

At, Şah'ın yanındaki Fil'in önündeki Piyon'un önünde!

Adnan Yıldız 09.10.2012

 At, Şah'ın yanındaki Fil'in önündeki Piyon'un önünde! NATO'nun 18 aydır sessizlikle izlediği satranç oyununda sona yaklaşıyoruz. Amerika, –Erdoğan şah, Esat mat, Hillary vezir olsun istiyor. İran ve Rusya pusuda. Yeni Cesur Dünya'da Amerika tek başına karar veremiyor; Obama, konsensus peşinde. Sinemamıza kulak veriyoruz; Antalya, barış çağrısı yapıyor. Kırmızı halıdan Hülya Avşar'ın bacak şovu geçiyor. Böyle jüri başkanına can kurban, reytingiyle geliyor. Reyting tavan, hedef kitle abazan. Ana haberlerde, 28 Şubat sürecini yeniden anlatan -beyazlar daha beyaz- Tansu Çiller, sistem kurbanı pozlarında. Bize nasıl bir demokrasi hamlesi ile 21'inci yüzyıla girdiğimizi anlatıyor. Vay canına sayın seyirciler. 90'lar Türkçe popla kafalanarak geçmiş. Kıl oldum abi. Mezarı açıldıktan sonra gelen sabunlanmış bedeni haberiyle ürküten Turgut Özal davasıyla 90'lara - Alacakaranlık kuşağına- ışınıldık derken, medyada "Geleceğe Dönüş" rüzgârları. Aydın Doğan, 80'leri birden geri getiriyor. Dostlar alışverişte görsün. Köşe dönmeci bir lisanda: "Söğüşlendim" diyor. Emin Çölaşan konusu beni aşar, peki neydi o Ahmet Kaya manşeti itirafı? "Keşke bu kadar keskin ve sert başlık atılmasaydı." Yuh, sanki dışarıdan bir okur. Senin gazetenden çıktı o kıskırtıcı haberler. Medyan, linç kampanyası başlatmıştı. Spor haberlerine geçiyoruz. Heykeli dikilen Alex, Fenerbahçe'den gönderildi. Bizim başkan, penaltıyı vermeyen

hakemden beter çıktı. Taraftar bozuk. Bütün bunlar medya dediğimiz, dördüncü filan değil, artık tek gerçeklik haline gelmiş içerik fukarasından. Şok şok şok haberler, az sonra demokrasi, dizi gibi hayatlarımız AB grubunda birinci. Medya, sadece bizim bildiğimiz medya değil. Aynı zamanda, medyumun çoğulu. Sanat bağlamında; resim, heykel, video, yerleştirme, çizim gibi farklı form ve dillerin oluşturduğu ajansa verilen genel isim. Taşıyıcı tür.

İstiklal’de üç kişilik satranç oyunu

İstiklal’de her an her şey oluyor, neden üç kişilik satranç oyunu olmasın. Başak Şenova, Türkiye’nin sayılı okullu küratörlerinden, yani sergi yapımcısı. Uzun yıllar -yeni medya- diye anılan, görsel ve işitsel teknolojilerdeki buluşların etkisiyle oluşan; sanatta yeni malzeme kullanımını araştıran bir çevreye takıldı. Çok ekranlı, çok sesli, hatta gürültülü bir kuşaksal dönüşüm sinerjisine, yıllarca çok büyük emek verdi. Bununla ilgili olarak, adını duymuşluğunuz olacak kolektif Nomad’ın da kurucularından. Son zamanlarda, pratiğindeki mekânsal sergi tasarımı vurgusu öne çıktı. Hesaplaşma adlı sergisinden sonra şimdi Hamle ile güncel sanat gündeminde. Geçen hafta İstiklal Caddesi’nin üzerindeki Arter’de açılan sergisi için bana verdiği turda, davet ettiği üç sanatçı (Adel Abidin, Rosa Barba, Runa İslam) üzerinden ilişki kurduğu yeni sergisini anlattı. Açılışından bir gün önce, sergiyi beraber gezdik. Hemen hemen her şey hazır. Kitap dâhil. Bir kere, serginin çok olumlu bir motivasyonu var. Mekân üzerine soyut olarak düşünmek istiyor. Mekânın direktörü Emre Baykal, programına güzel sergiler koyuyor ama ben açıldığından beri Arter’de, ilk kez bu kadar güçlü bir küratöryel ses duyuyorum.

Şenova, sergisinin kavramsal çerçevesini çizerken, metafor olarak satranç oyununu seçmiş, hatta satranç oyununun terimlerini, kurallarını sözlük olarak sergi ile birlikte yayımlanan katalog- kitabına da eklemiş. Hamle derken kastettiği nokta, oyunun açılım ritüelini bir kavramsal zemin olarak alarak, sergi kurma, izleme ve düşünme sürecinin ta kendisi. Sergi, üç sanatçıdan seçtiği üç çalışmanın ortak bir sergi katına dönüştüğü bir girişle açılıyor. Bu katta, Adel Abidin’in -bu sene Irak’ta taşlanarak öldürülen 90 kadar öğrenciye adanan yerleştirmesi Senfoni, sergideki en güçlü politik vurgulardan biri. Yetmişlerin çiçek çocuklarının torunu olan emo’ların Irak’ta taşlanma nedeni, dar pantolonları, ıslak görünümlü-abartılı saçları ve koyu makyajlarının şeytan işi olarak yorumlanmasıydı. İnternetin, televizyonun, medyanın dolaştırdığı pek çok uluslararası akım gibi, bunda da zamanının modasının, müziğinin ve stiline toplamından daha fazla bir şey var: Trend. Bu gençler, olsa olsa moda kurbanı olarak cezalandırılabilirdi. O da, gofretle. Zira yaşadıkları yerin o kadar çok acısı var ki, savaşın içinden geçen kuşaklar, eski günlerin Orta Doğu’sunu unutturdu. Nasıl kıydınız gençlerinize, hem de saçma sapan nedenlerle? Adel’in geri getirdiği acı haber, işinde bir ağıt gibi yankılanmış. Zaten işlerinde, çocuk dünyası, büyümek meşgalesi ve ergenlik aksıyla uğraşan Abidin de, Iraklı. Bu olaydan çok etkilenen sanatçı, Başak ile söyleşisinde, “Bu işi, o 90 öğrencinin hatırasını yaşatmak için yapıyorum... Onlara hürmetimi bu şekilde gösteriyorum...” diyor.

Katlarda tek tek açılan sololarda bence en başarılı kurgu, mimaride de en yüksekteki kişisel sunumuyla Runa İslam’a ait: Atları Yiyen Köpekler. Özellikle en iyi iş, Belirme isimli film yerleştirmesi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kokoreç, sen bizim her şeyimizsin

 Kokoreç, sen bizim her şeyimizsin Yeni açıklanan AB raporuna göre, hükümetin Uludere tavrı, hapiste yatan gazeteciler ve işlemeyen yargı süreciyle Sosyal Devlet 101, Fikir Hürriyeti 201 ve İnsan Hakları'na Giriş 202 derslerinden yine çıkmışız. Çaktık da, umurumuz değil! Banu'nun listesine (sağda) dikkatle bakarsanız, kılavuzu karga olanın... Türkiye, –giderek yaşlanan– Avrupa gibi sabah uyandığında tartışacağı ilk konu organik yağurdun faydaları olan bir limanda demirlemiş değil. Öyle bir lüksü yok. Pozisyonlar, tezler ve argümanlar her gün değişiyor. Bu, "zemin kaygan" olarak yorumlanabilirken, bir yandan da dönüşüm fırsatı olarak da değerlendirilebilir. Artık Avrupa Birliği'ne girmenin ulusal bir dava, Eurovision hırsı ya da gurur meselesi olduğu bir Türkiye yok. Yüzü Batı'ya dönük modernleşme tarihi, Batı'nın ihtiyarlaması ile başka yönler kaymakta. Avrupa hâlâ kendini dünyanın merkezinde görse de, Brezilya'nın, Çin'in, Hindistan'ın ve başka potansiyellerin merkezi çekiştirmesi ile, er geç gerçeği kabul edecek. Bir başka fetiş objesi aramaktansa, barış, demokrasi ve insan hakları gibi evrensel değerleri kendi yerel gerçekliğimizde yeniden idealize etmeyi –sanki yeniden düşünmeliyiz.

***

Avrupa'nın 16 bin 264 kişilik utanç listesi

17 kasıma kadar İstanbul sokaklarında ya da metro hattında karşınıza uzun, gittikçe uzayan ve görünüşe göre daha da uzayacak bir liste çıkabilir. Bu listedeki isimler size ilk başta pek bir şey ifade etmeyebilir. Soğuk bir belge diliyle, koşturmaca ile geçen bir günün içinde yanından kolayca geçip gideceğiniz bir başka pano, poster ve tasarımdan ibaretmiş gibi durabilir. Ama bu, kolay kolay geçilemeyecek bir eşik. Acı dolu; ölümün kaydını tutan bir liste.

1993 yılından beri, merkezi Amsterdam'da bulunan sivil toplum kuruluşu UNITED (for Intercultural Action) tarafından kaydı tutuluyor ve sürekli güncelleniyor. Son güncelleme, geçtiğimiz haziran ayında yapılmış. Avrupa Birliği sınırları içinde (ya da bu sınırlara girmeye çalışırken) ölen mülteci ve sığınmacıların bilgileri, ölüm nedenleri ve bu bilgilerin kaynağından oluşan listenin şu anda ulaştığı son rakam, 16 bin 264. Sanatçı kitaplarının İstanbul adresi BAS'ın kurucusu ve aynı zamanda fotoğrafik imaja eleştirel yaklaşımı ile tanınan sanatçı **Banu Cennetoğlu**, bu listeyi (kendi ağırlığının sadeliğiyle **Liste** diye isimlendirerek), 2006'dan beri çalışıyor. Yani, farklı işbirlikleri ile listeyi gerek reklam panolarında gerekse gazeteler aracılığı ile kamusal alanda görünür kılmaya çalışıyor. UNITED web sitesinde sürekli güncel hâli bulunan veritabanındaki görsel tasarım kararı korunarak, temel bilgileri sergilendiği şehirlerde konuşulan anadile çevrilerek, giderek kamusallaşıyor.

Bir sivil toplum örgütünün yüklendiği vicdani bir misyon olarak, sürekli kaydı tutulan ve sorumluluğu aktarılmaya çalışılan bir ölüm listesinin, 2012 Nobel Barış Ödülü sahibi Avrupa'ya ait olması çok manidar. Hele bu ödülün verilmiş nedeni içinde geçen Türkiye vurgusu ile birlikte düşünüldüğünde, listenin Avrupa Birliği'ne kabul edilmemiş, artık bu konuda motivasyonunu da yitirmiş Türkiye'nin en Avrupalı kenti İstanbul'da dolaşması ironik olduğu kadar anlamlı bir jest. (Liste, küratör **Esra Sarıgedik**'in "**Ölçek**" isimli projesi kapsamında Salt prodüksiyonu olarak İstanbul'da.) Ortak kolonyal bir tarihin, hâliyle bozuk bir sicilin ve suç ortaklığının Soğuk Savaş sonrası birbirine daha da bağladığı Avrupa, dünyaya demokrasi ve insan hakları dersi verirken, aslında Schengen sınırlarıyla yaşanan acılara kör. Sınıfsal bir öfke ve ayrımcı politikalarla dayatılan göçmen politikaları, ezilen azınlıklar ve daha iyi bir yaşam umuduyla sınırlarda kaybedilen hayatlar, aslında Avrupa'nın kulağını tıkadığı en acı gerçekler; kendi gerçekliği. **Nobel Barış Ödülü, zaten Orta Doğu**

barışına katkılarından dolayı Barack Obama'ya verildiğinden bu yana bizim köyde Nobel Goy Goy Ödülü olarak anılıyor. Bu sene ismini, Banu'nun listesi değiştirebilir. **Nobel Dehşet Ödülü.** Avrupa, özellikle yabancı düşmanlığı, İslamofobi ve ayrımcılık konularında son yıllarda kabaran kötü sicilini temizlemek için halkla ilişkiler yolunu seçmiş; yıllardır yapılan lobiler sonunda alınan Barış Ödülü PR'ından medet umuyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hiç gelmeyen bayram sabahı ve en kavramsal şekerler!

Adnan Yıldız 23.10.2012

 Hiç gelmeyen bayram sabahı ve en kavramsal şekerler! Stuttgart'ın tepesinde bulunan ve rezidans programı olarak, sanat ve bilim alanında çalışanlara araştırmaları için kaynak ve stüdyo sağlayan (Akademie Schloss Solitude adlı), eski saraydan bozma bir kurumda gerçekleşen bir konserde tarihle ve gelenekle ilişkimizi düşünüyorum. Aklıma ilk, hâlâ nereden bulduğumu hatırlamadığım bir illüstrasyon geliyor. Bayram öncesi olmasından olacak. Telefonumda hep kayıtlı duran görsellerin arasından bulup çıkarıyorum. Hazreti İbrahim'in adağını yerine getirmek için oğlu Hazreti İsmail'i kurban edecekken, Cebrail'in (a.s.) imdadına yettiği âni temsil eden —kötü ama içtenlikle yapılmış— bu resmin içinde, nedenini hâlâ çözemediğim büyüü bir anlatım var. Ayakları yere basan koçun boynuzlarını tutan meleğin dişi ve kanatlı bir hâlde tasvir edilmesi, bana Batı kilise geleneğindeki melek figürlerinden esinlenildiğini söylüyor. Zira aslında yapılış tarihi yakın olacak bu tasvirin atalarına bakacak olursak, minyatürlerdeki melek tasvirlerinin daha soyut, cinsiyetsiz olduğunu görürüz; en azından oradaki melekler 50'lerin kadın modasını takip etmiyor. Bu da aslında bana, —geleniğin değişmeyen ve nesiller boyu aktarılan olarak tarifinden ziyade, aslında kendi zamanında yeniden tanımlanan formlardan oluştuğunu hatırlatıyor.

İstanbul-Berlin arası Mısır seferleri

Geçen pazar sabahı kendimi bir klasik müzik konserinde buldum; genç yetenekler Brahms, arkasından da dinlemesi biraz zor olan Schönberg eserlerinden oluşan bir program çalışıyor. Yıllar var ki, Berlin Filarmoni'den beri canlı klasik müzik dinlememişim. Arkadaşımla ben, dinleyicinin yaş ortalamasını düşürenlerdeniz. **Beni haftasonu erkenden yatağımdan kaldıran, buna ikna eden müzisyenlerin 16, 17 ve 18'inci yüzyıldan beri hâlâ korunan ve bakımı yapılan tarihî müzik enstrümanlarıyla çalacak olmaları.** Yani program, performans ve enstrüman seçimi kavramsal kaygılarla tasarlanmış. Nerede biraz kavramsal kaygı, tecimsel acı hemen orada mantar gibi biterim —oldum olası. Tamamen duygusal. Parlak kariyerlerinin başındaki bu genç müzisyenlerin miras enstrümanlarla ilgilenmeleri ilgimi çekti. Onları dinlemek, çıkacak sesleri duymak istedim. Şahitlik dürtüsü.

Onları dinlerken aklıma hemen, geleneğin ve tarihin bugünün perspektifiyle yeniden işlenmesi ve kurgulanması ile ilgili çalışan ve bunu, sürekli yeniden formüle edilen eleştirel bir dil üretimi üzerinden araştıran iki Mısırlı sanatçı geliyor: **Wael Shawky** ve **Hassan Khan**. Geçen yazın en önemli sanat etkinliği dOCUMENTA 13'te işlerini görme, kendileriyle bir daha sohbet etme şansını yakaladığım bu iki eski arkadaşın çalışmalarına hep hayranımdır. Ne güzel tesadüf ki, yakın zamanda birinin solo sergisine Berlin'de, diğeri'nin retrospektifine İstanbul'da rastlamıştım. **İstanbul'da, Salt'ta izleyebileceğiniz kapsamlı sergisiyle Hassan Khan müzisyen ve yazar kimliğiyle birlikte incelenmesi gereken; Kahire ve İskenderiye'den çıkan**

eleştirel pratikler için bir anlamda öncü olarak kabul edilen, 9B'den (9'uncu İstanbul Bienali'nden) tanındık bir isim. Sese dayalı canlı performansları kaçırılmaması gereken Khan, bazen mimari bir formu bir kesit gibi zamanda dondururken bazen de Shaabi denen sokak müziğinden esinlenerek yepyeni müzikal formlar yaratıyor; performatif bir yaklaşımla emprovizasyonun doğasını usta jestlerle deşifre edebiliyor. Kendi olma hali, instrospektif deneyim ve algısal eşikler Khan'ın işlerinin çıkış noktası; diğer yandan kültürel bağlam ya da politik zemin —evrenselleşen bir dilde— hemen işaretleniyor.

Salt'taki sergide de gösterilen, Jewel (2010) adlı video yerleştirmesi ise içinde biraz ruh, biraz ritim, biraz hayat olan kimsenin karşı koyamayacağı; ister istemez eliyle, ayağıyla ritim tutarak kendini müziğine kaptıracağı bir performans sahnelemesi. Gözün enfes bir işitsel koreografi ile hemen daha başlarda bir balık figürünün ışıklı işaretini, temsili hareketini seçeceği bu video açıldıkça karşımızda iki adam beliriyor. Daha genç olanının kıvraklığına takıldığım iki adam karşılıklı olarak, ancak ve ancak Orta Doğululara has bir spontanlıkta oynadıkça; oyunun içindeki güç dengelemesi ve iletişim müziğin hızıyla yavaş yavaş çözülüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anısendayım -kimbilir kimin-

Adnan Yıldız 30.10.2012

 Anısendayım -kimbilir kimin- Edip Cansever'den

Hafifçe ısırılmış bir elmanın dilimindeyim
Elmanın kokusundayım
Anısendayım -kimbilir kimin-

Anılarda görünür, düşlerde görünmez insan
Düşlerde görünen anlamlardır
Özelliklerdir bir de belli belirsiz.

Ve
İnsansız anı yoktur. Var mıdır?

Günleri Saymak

Tren istasyonundan bir indim. Bütün şehir koşuyor. Bilmem ne maratону olacak ki, herkesler çekmiş (eşofman out!) akıllı tişörtlerini, şortlarını -koşuyor. Bu sıcakı geçirmeyen, soğuk almayan, yeni malzemelerden yapılan pazar kıyafetleri ile bütün şehir sokakta. Koşuyor. Benim adım atacak halim yok! En iyi bildiğim sığınağa, hemen bir müzeye kendimi atıyorum.

On Kawara'nın kartpostalları o gün, günöbirlik kaçtığım Frankfurt'un ortasında duran müzesi MMK'da karşıma çıktı. Nerede üretildilerse; oranın dilinden ve o dilin zamanı ölçen gramer yapısından gelen bir şifreleme ile

kodlanan resimleri ile ünlü sanatçının 1968-1976 tarihli kartpostları 'I got up' (sabah kalktım) notu içeriyor. Tek tek tarihlerine ve resimlerine baktığım kartpostalların dizildiği vitrine bakarken, Kawara'nın iz bırakma derdini düşünüyorum.

11'inci İstanbul Bienali'nde gösterilen ve Moma koleksiyonunda bulunan 1976 tarihli güncesiyle Cengiz Çekil, Türkiye'nin politik olarak iki kutba ayrıldığı bir dönem, bir deftere her gece uyumadan önce 'BUGÜN DE YAŞIYORUM' mührünü basmıştı. Bu iki işi ara ara yeniden hatırlamak, bana bugün içinde bulunduğumuz siyasî atmosferde oksijen gibi geliyor. Bir interneti tarıyorum; bir keresinde "Bizimki bir tür romantizmdi. Dünyayı dönüştürebileceğimize dair bir inancımız vardı. Çok güzel şeyler yaşadık ama çok da telefata oldu. Onlar o düzeyde mi yaşanmalıydı, bu bir soru. Asla bir pişmanlığım yok ama o dönem, belki devenin yükünü eşeğin sırtlandığı bir dönem gibiydi. Şimdi seyreden bir toplum var" demiş. Bir zaman Atatürk heykeli dökme heykeltraşın dramı!

Haberlerde İbrahim Güçlü var; ölüm oruçlarıyla ilgili olarak konuşuluyor. Güçlü, bir babanın yazdığı bir mektubu kamuya açtı. Baba, "Oğlum açlık grevinde, elimden bir şey gelmiyor" diyor. Galiba artık kimsenin elinden bir şey gelmiyor; çünkü zamanla elimizi kolumuzu başlamışız ve insanlığımızı aldığımızız. Zaten gerek ölüm oruçları, gerek faili meçhul cinayetler gerekse taş atan çocuklar gibi kabarık bir siyasî farkındalık sicili olan güzel Türkiye'mde "öğrenilmiş çaresizlik" henüz TV dizisi yapılmadı. Geçen haftadan beri, önce Kurban sonra Cumhuriyet derken, bitmek bilmeyen bir cinnet - ama bayram adına yaşıyor... Bu bayramlar, insanları biraraya getiren, insanların birarada yaşamalarından ortaya çıkan kutlamalardan değil. Sanki sadece bir tarih, belirli bir gün, belirlenmiş bir gün. Belli günler ve haftalardan.

Kawara'nın işaretlediği yerden, devam edersem... İz bırakmak, varoluşsal bir sancı. Kawara'nın minimalist ve kavramsal çerçevesi ne kadar yalın, düz ve soğuk, hatta tasarım gibi gelse de, biriken zamanlar, takvimler ve güçlü bir ritüel olarak tekrar etkisini gösteriyor.

Sadece içine uyanılan sabahlardan, içine düşülen günlerden ve geçmek bilmez gecelerden nasıl kurtulacağız? Muhtemelen ruh halimizde altın sarısı ışıklarla gelip geçen ekimin sonunda, havanın soğuması, grileşmesi ve güneşin kaçması da etkili.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parizyen'den müjde size!

Adnan Yıldız 06.11.2012

 Parizyen'den müjde size! Bu hafta resmen çifte mutluluk yaşadık! **Ahmet Öğüt**'ün iki kat ve bir yayın içeren kapsamlı solo sergi projesini geçen çarşamba (şimdi reklamlar —Stuttgart'ta sanatın tersten dokunuşu, **Künstlerhaus**'ta) alnımızın ağıyla açmayı başardık. Aynı gece (gelecek bahar programımızdan) **Cevdet Ereğ** NWR'dan **Nam June Paik 2012** ödülünü kaptı.

Öğüt'ün "**Fırlatılacak Taşlar**" (Stones to throw) adlı sanatçı kitabı, aynı isimli, medyamızın "taş atan çocuklar" dediği bir acı gerçeklikten doğan bir işinden hareket ediyor. **Ereğ** ise ödülü, "**SSS**" (Sahil Sahnesi Sesi) isimli projesiyle aldı. SSS, bir halının üzerinde iki elin dolaşarak, size denizin sesini getirdiği bir performans,

yerleştirme, video ya da hayatın kendisi.

Ne de olsa, sanatın altın sezonu güz; biz de eylül ve ekimi KARINCA gibi çalışarak geçirdik. Hakikaten tatlı yorgunluk diye bir şey var, böyle bir ruh hâlinde kısa bir ara için Paris'e kaçtık. PARIS BÖCEĞİ olarak oradan bildirdik... Hâlâ YouTube'da dolaşan, o eski ve güzel çorap reklamının sesi kulağımda. Müjde, müjde size, Parizyen'den müjde size...

***

Güçlü bir —ben de oradaydım, hissi

Paris'te sergileri turlarken, dikkatimi çeken, **Modern Sanatlar**'da sergileyen Roman Ondak'ın tam karşısındaki binada, (**Palais de Tokio**'daki) sanatçı sunumlarında **Ryan Gander**'in yerleştirmesinin olmasıydı. Aralarında kurumsal ya da küratöryel herhangi bir ilişki yok, zaten olması imkânsız, ayrı kurumsal kafalar. Çok net! Tamamen tesadüf bir komşuluk —ki zaten her aklıselim iki kurumun iki ayrı kafada işlediğini gözlemler. Palais de Tokio'da çalışan küratör arkadaşşıma üşenmeyip sordum, hakikaten Gander'i planlarken karşılırlına Ondak'ın geleceğinden haberleri yokmuş. Modern Sanatlar'da soracak muhatap bul, dükkân senin! Kurumların genel sorunu, benmerkezci yönetimler. Herkes arka bahçesinde mangal partisi yapıyor, kurumsal iletişim sıfıra yakın! Paris'te de, İstanbul'da da, Berlin'de de bu böyle...

Lakin sergilerin birinden çıkıp diğerine girince kavramsal sanata, mekânsallığa ve izleyiciye dair birtakım meseleler hemen su yüzüne çıkıyor. Aralarında ciddi bir ilişki kurarak, bir inceleme yapan bir yazı ya da araştırmaya henüz rast gelmedim, buralarda konusunu açtıkça da "hakikaten"den öteye giden bir yoruma rastlamadım. Belki bu yazı, o yolda/yönde bir test sürüşüdür.

Roman Ondak'ın beni kavramsal olarak vurduğu ilk an, 2009 yılının **Venedik Bienali**'ydi. Hem Çekoslovak hem Slovak pavyonu olarak kullanılan binada, **Kathrin Rhomberg**'in küratörlüğünde gerçekleşen "**Loop**" adlı sergide Ondak mekâna özgü bir yerleştirme gerçekleştirmişti. Bu yerleştirme, sanata bakmak için çıldıran bir kalabalığa nerede gezdiklerini yeniden gösterdi. Nasıl mı? Ondak, ulusal pavyonların olduğu (Venedik Bienali ana mekânlarından) **Giardini**'yi iyi gözlemlemişti. Bir pavyondan diğerine koşarken, mekânlar arasındaki ağaçları, çalılırları ve bitki örtüsünü pek görmeden geçen sanat kalabalığı için, bu estetiğı içeride, galerinin içinde tekrar etti. Açılış haftası, elinde rehberi —durmadan sanat izlemekten körelmiş— profesyoneller Ondak'ın pavyonuna girdiklerini ancak sergiden çıkarken anladılar, çünkü bahçe bir patika olarak galerinin içinden devam ediyordu. Ondak'ın işleri için, kaybettiğimiz küratör abimiz Igor Zabel, "gündelik hayatın gerçekliğini kırıyor" demişti.

Daha sonra, **Evren'i Ölçmek** (Measuring the Universe) adlı 2007 tarihli işinin, **New York, MOMA**'daki gösteriminden görseller görmüş ve gönülden orada olmak istemişim. İzleyicisinden başka malzemesi olmayan bu işin çok basit bir mantığı var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir de ikimiz kalsak, yıldızların altında

 Bir de ikimiz kalsak, yıldızların altında **Bu hafta ne okusak?**

Yıldız Yaralanması çıktı!

Karşımızda yüzleşmemiz gereken Toplum Yaralanması. Milli Vicdansızlık Devri. Bugün 63'üncü gün. Sürekli bir şarkıya, bir romana, bir filme, hayatın geçiciliğine uçuculuğuna sığınmak istiyorum. Hakikaten en fecisi, Müslüman zulmü imiş. Kimse konuşmuyor. Herkes ölümü kabullenmiş. Devlet etkisiz, hükümet gaddar. Barış ve demokrasi için ağzını açan ya İslamcı ya da Cumhuriyetçi söylemlerle ve illa karşı tarafın adamı olmakla suçlanıyor. Ya cumhuriyet ya demokrasi, kaybeden insan. Amerika da olsan, bir tarafı seçmek zorundasın. Muhafazakâr değerler mi, değişen dünya ekonomisi mi? Bu soru dışında dünyayı ilgilendiren başka bir şey kalmamış. Neyse ki, bazıları hâlâ vicdan sahibi. Türkiye'nin en önemli ses ve söz yıldızlarından Sezen Aksu, 683 kişinin açlık grevinde olduğunu hatırlatarak, web sitesinden seslenmiş: **"İstirham ediyorum. Vicdanlarımızda onarılmaz bir yara açılmadan Yaşar Kemal'in sesine kulak verin"** diye. Yaşar Kemal, 1 kasımda açlık grevi eylemleri için, şunları söylemişti: **"Daha öncekilerde tüm yetkililer ve hükümet sorumluydu. Bu sefer de sorumlular. Bir nesli yok edecekler. Bir insanın açlıktan ölümünü izlemek acıların en büyüğüdür. Bu, insanlığa hiçbir zaman yakışmaz. Bugün insanların ölüm pahasına talep ettikleri demokrasinin de, insan haklarının da içindedir. Çözümü mümkünken, ölümler engellenmezse vebali iktidarın, muhalefetin, medyanın ve hepimizin olacaktır."**

Hafta sonum, yeni çıkan bir romanın içinde geçti. **Roman'ın adı Yıldız Yaralanması.** Anlayacağınız, bütün hafta sonu Yıldız gezegenindeydim. Sanki bütün akış sıkı bir film, hatta iyi bir dizi gibiydi. Romanda geçen herkesi hemen tanıdım. Tanıdık geldiler, -hayattan. O kadar yakından tanıdık ki, ilk kez bile karşılaştın, önce bolca konuşup şakalaşıp, sonra uzun uzun güldüğün cinsten... Sun gibi. Sun, benim kafadan. Sena, Melike, Merve ve tanıdığım başka diğer küçük kadınlar gibi. Gerçek hayatta karşılığı var. Korkusuz ve dirençli. Direnen takipçi.

(Ku-ir inanır notu: Sun ayrıca genç bir erkek de olabilirdi. Oscar Wilde'a taç çıkarırdı. Bunu neden söylüyorum, **çünkü yazar Julia Kristeva, Luce Irigaray, Eve Kosofsky Sedwig gibi çalışmış. Koza örmüş dilden bize.** Kitap boyunca, kadıncı bir dil kullanarak, cinsiyetleri ve cinsiyet farklarını eşitliyor.)

Hikâye, Sun'un Yıldız'ın malikânesine sızmasıyla başlıyor. Adeta, Alf karşımızda. O kadar neşeli bir giriş. Kürklerin arasında saklanarak uyuyan, ev halkını dışarıdan gözetleyen komik tavşan. **Eve alınışı Zeynep Değirmencioğlu'nun Pollyanna'sı Hayat Sevince Güzel'deki gibi. Saçları kesilince, Kınalı Yapıncak Sun oluyor. Cher'in denizkızı coolluğu. Önünde beyaz X'li siyah tişörtten ben de istiyorum. Yıldız, kalçalar olmasa Belgin Doruk, yanına birazcık Türkan Şoray kirpiği. Sezen Aksu şarkılaması, ama illa Ajda Pekkan topukları ile... Havadaki masalsılık, Marilyn Monroe iklimi.** Norma gibi, annesi deli bir montajcı. Yıldız diye hayran olduğumuz yüzlerin psikolojik soyutlaması gibi. Roland Barthes'in Greta Garbo'nun yüzünün üzerinden moderniteyi okuduğu cinsten metodik bir altyapı. Toplumsal bir ayna olan starlarımız ve onlara hayran olan bizler.

Perihan Mağden'in, neredeyse 24 saatte okuduğum yeni romanı **Yıldız Yaralanması** katarsisin gücüne inanan, bilişsel psikolojik açılımları olan, karakter ve hikâye örgüsü derinlikli bir edebiyat işi. **Ana hikâye, iki kişilik bir dünya. Star Yıldız ve (hayranı) genç kız -stalker. Birbirini yaratan bu iki uçlu özgüven testinin ucunda sonunda tek taraflı kaybeden bir arkadaşlık var.** Kitabı okumak, iyi bir Ozon filmi izlemek, Nazan Öncel'in Sokak Kızı'nı dinlemek, hatta ilk dönem Leyla Gediz resmi ile karşılaşmak gibi geliyor ruha.

Özgürleştiriyor. Hırçın ve asi bir ruhun, hayatla ve kendiyle barışmasının öyküsünü okuyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kamikaze kasımlara artık bir son!

Adnan Yıldız 20.11.2012

 Kamikaze kasımlara artık bir son! Ahmet Kaya'nın bir şarkısı, "...Bize kan, bize ter, bize gözyaşı kaldı./ Yıllar çığneyip geçtiler./ Yaşama telaşı kaldı..." diye biter. Yaşama telaşı nasıl bir şeyse; —bir koşturmacanın içindeyken, aklımızda hep sevdiklerimiz, özlediklerimiz ve aramak/ yapmak/ değiştirmek istediklerimiz olsa da, bir türlü varamayız o istasyonlara. Sabah gidilecek bir iş, hep ödenecek bir fatura, geri aranacak numaralar, hayatın galesi derken, kendi hayatımızın asıl anlamlarını erteleriz. Ya diğerlerinin acıları? Onlara hiç sıra gelir mi? Haberlerden açlık grevinin sona erdiği haberi geçiyor. Seviniyorum. (De jure) Onaylamadığım bir eylem olsa da, (De facto) içim yanıyor. Can. Yaşama hakkı. Ölüme göze alan bir yaşam savaşı! Günlerdir kulağım haberlerde bekliyorum. Tekirdağ'dan gelen bir haber sevincimi gölgeliyor. 2 No'lu (F Tipi) cezaevindeki doktorlar, —tutuklu ve hükümlülerin hastaneye sevk edilmelerine gerek yok, demiş. Emret Başbakanım Ülkesi! Emret Başbakanım Medyası olarak, bizler de, açlık grevlerini ancak bilmem kaçınıcı gününden sonra yazabildik. Başbakanımız, Almanya ziyaretinde "Türkiye'de ölüm orucu diye bir şey yok. Açlık grevi falan yok, şu anda yapılanlar şovdur." demişti. Financial Times'ın mottosunu ödünç alıyorum: —No Comment! Heyhat kim derdi ki, yıllarca demeçleriyle sinir uçlarımızı yakan Bülent Arınç bile bu hususta başbakanından daha sağduyulu, daha merhametli çıkacaktı?

Bize kalan yaşama telaşı

Fusun Onur'un bu yaz dOCUMENTA 13'te sergilenen "İsimsiz" (1993-2012) bir çalışması var. Daha çok ofis koltuğuna benzeyen, akla bürokrasiyi getiren ve zincirlenmiş bir sandalyenin üzerine konmuş isim levhasında sanatçının kendi adı yazılı. Kendisiyle telefonda konuştum; Fusun Onur, o zamanki (1993 yılında ilk sergilenişindeki) motivasyonunu geri getirmekten çok bugün ona nasıl baktığımızı merak ediyor. İnternette bulunan imajlar, işin —1993'te kahverengi ve 2012'de mavi— farklı renkte versiyonlarını gösteriyor ve sandalyelerin çalışmayı sergileyen sanat kurumlarının ofisinden temin edilmesi detayı bize ne söylüyor? İnsan kendini neden zincirler, neden bağlar, neden hapseder? Farklı bağlamlarda farklı hikayelerle cevap verilebilse de, soyutlaması ile bugünün siyasi zemininde hala geçerli bir iş. **İnsanın elini, kolunu ve hayalgücünü bağlayan 'Yaşar Ne Yaşar, Ne Yaşamaz'ın TC'sinde kadın, sanatçı ve aydın olarak yaşadıklarını filtrelediği bir Fusun Onur otoportresi mi?**

Steve McQueen'in Açlık filmi olmasa, belki şimdi hatırlayamayacağım bir demecinde Thatcher, Maze cezaevindeki IRA militanlarının siyasi haklarını elde etmek için giriştiği mücadele için, **"Siyasi cinayet, bombalamaların politik nedeni ve siyasi şiddet diye bir şey yoktur. Sadece cinayet, bombalama ve şiddet vardır. Bu konuda taviz vermeyeceğiz. Herhangi bir siyasi statü kazancı beklenmemeli..."** demişti. Tanıdık geldi mi? Filmin en can alıcı kısımlarından birinde ise, Bobby Sands (Michael Fassbender), kendisini açlık grevi fikrinden caydırmak isteyen rahibe (Father Dom rolünde Liam Cunningham), **"Yaşama, doğaya saygı duyuyorum ve özgürlüğü arzuluyorum. Ama hayatın nasıl bir şey olduğunu bilmeden yaşamaya katlanamam... Sizler bizimle bir arada, insanca yaşamaya korkuyorsunuz. Barışı konuşmaya**

korkuyorsunuz. Siz buna 'intihar' diyorsunuz ama ben 'cinayet' diyorum, aramızda böyle bir fark var" der. Sigarasını üfleyerek, hala hayatta olduğunu bize hissettirir.

Demir Leydi'den pek farklı olmayan bir tutum sergileyen Demir Sultan, 67 gün boyunca devam eden açlık grevlerini sadece bir şov olarak değerlendirdi; hükümet gündemi nasıl Uludere olayının ifşasından sonra - Kürt'ten kürtaja geldiyse, bu kez de açlık grevinden idama ışınıldı. CHP'nin tek umudu Şafak Payev, "Başbakanın, daha dün darbe döneminde idam edilen gençlerin mektubunu okuyarak ağlarken; gözyaşları kurumadan idamdan bahsetmesini gerçekten çok tuhaf buluyorum." diyor. Ne kadar haklı.

Berlin'de yaşayan sanatçı **Hito Steyerl**, "**November**" (2004) adlı videosunu, Andrea Wolf adında bir ergenlik arkadaşına adar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gölgelerin gücü adına, güç bende artık

Adnan Yıldız 27.11.2012

Gölgelerin gücü adına, güç bende artık Başbakan gürlemiş; bazı işgüzar bakanları gibi, yargıyı göreve çağırmış: "Biz öyle bir Kanuni tanımadık... Ben o dizilerin yönetmenlerini de, o televizyonun sahiplerini de, milletimizin huzurunda kınıyorum. Ve bu konuda ilgilileri uyarmamıza rağmen yargının da gerekli kararı vermesini bekliyorum" demiş. Belgesel dediği "**Muhteşem Yüzyıl**"ın aslında sadece bir dönem dizisi olduğunu hatırlatarak, kendisine Alo Kurgu hattını aramasını öneriyoruz. Biz öneriyoruz, ama o sanki bilmiyor mu? İşini. Oynaya oynaya AKAPE'ye gelin —MEHAPE'nin oyları ve ülkücü gençlik. Zira konuşmasının akışında, "Biz şehitlerimizin bulunduğu, şehitliklerimizin bulunduğu kardeşlerimizin yaşadığı her yere gider onların sorunlarıyla ilgileniriz" diyerek konuyu şehitlerimize bağlaması bunu göstermiyor mu? Siyasette ve kamu ile iletişimde dil seçimi çok önemli; belli kodlar var ve bu sinyaller belli yönde işliyor. Bazen mimari, bazen resimsel, bazen grafik ve bazen linguistik olsa da, mesajlar kitlelere iletilirken ve kitleler uyutulurken; o uykular daha derin olsun isteniyor. Yoksa Muhteşem'in ortada süper eleştirel bir dili de yok ki, demokrasi adına dövüşelim. Sadece asırlık siyasi entrika tarihimizin hâlâ aynı derin devlet tarafından yazıldığını gösteriyor. Ki eğer doğruysa, rahmetli Özal da, saray geleneğindeki gibi öldürülmüş. Zehirle.

***

Diktatörler için sadece boyutu değil, işlevi de önemli

Bavyera Almanyasının en zengin şehri Münih'te bulunan ve 75. yaşını deviren **Haus der Kunst**'un zor bir sicili var. Nazi Almanyasının en görkemli önemli mimari hatıralarından **Glass Palace**'ın döneminin diğer kristal sarayları gibi yanarak yıkılmasından sonra, Naziler tarafından "**Alman Sanat Evi**" olarak ısmarlanan ve **Adolf Hitler**'in en gözde mimarı **Paul Ludwig Troost** tarafından 1933-37 yılları arasında inşa edilen Haus der Kunst, bugün güncel ve eleştirel pratiklerin ve önemli koleksiyonların sergilendiği dev bir yapı. Hitler döneminde "dejenere" olarak bakılan ve kartpostalları bile yasaklanan önemli modernist eserlerin; art arda açılan "**Painters at Bauhaus**" (1950), **Max Beckmann** (1951), **Frank Lloyd Wright** (1952), **Wassily Kandisky** ve **Paul Klee**

(1954) sergileri ve **Picasso** retrospektifi (1955) ile Haus der Kunst'un tarihinde yer alması, kurumu Nazi sembolü bir anıttan modernist sanatın Avrupa'daki en önemli merkezlerinden biri hâline getirir ve değişen Almanya'nın simgelerinden biri yapar.

Haus der Kunst'ta yer alan ve 2013 ocak ortasına kadar gezilebilecek olan "**Histories in Conflict: Haus der Kunst and the Ideological Use of Art 1937-55**" (İhtilafın Tarihi: Sanat Evi ve Sanatın İdeolojik İşlevi/Kullanımı 1937-55 olarak Türkçeye çevirmeyi önereceğim) başlıklı sergi, kurumun on sekiz yıllık tarihinin dökümünü yapan bir arkeolojik kazı gibi tasarlanmış. Nazi Almanyası zamanında gösterilen propaganda sanatı ile o dönem yasaklanan ama daha sonra programda yer alan modernist akımın öncülerini —tarihî tanıklıklarla— birarada —çarpışmalı bir sunum dili geliştirmeye çalışarak— sergiliyor. 1937 yılındaki **Paris World's Fair**, uluslararası bir saygınlık kazanacak **Venedik Bienali** ve Almanya'da Kassel'de gerçekleşecek ilk **Dokumenta**'nın (1955) eşzamanlı olarak referans verildiği arşiv sergisinin zirve noktası, 1936 yılında Adolf Hitler'e hediye edilen ve neredeyse pastaya benzeyen modelin (yenilenerek) sergide yer alması. Nazi döneminin ideolojik kodlarının üzerinden tasarlanan mekân ve arşiv sunumlarındaki görkemli dil, biraz düşündürücü. Eleştirel bir dil yakalanmak istense de, ihtişamlı sunum ve fotoğrafik hafızasının yeniden üretilmesi ile sanki sergi bir kutlamaya dönüşüyor.

Trende, **Peter York** tarafından yazılan **Dictators' Homes** (Diktatörlerin Evleri) adlı kitaba dalıyorum. **Lenin, Stalin, Mussolini, Hitler, Tito, Franco** gibi tarihî isimlerin yanısıra yakın dönemden **Peron, Çavuşesku**, hatta **Saddam Hüseyin**'in evleri, yatak odaları, mahrem alanlarının fotoğraflar ve anekdotlarla bir dökümünü yapan York, bu çok tehlikeli sulara yüzerken, meselesine mesafesini, ironisini ve eleştireliliğini yitirmemiş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bazıları, diğerlerinden daha mı (az) eşit

Adnan Yıldız 04.12.2012

 Bazıları, diğerlerinden daha mı (az) eşit Gün doğarken her sabah

Bir kız geçer kapımdan

Köşeyi dönüp kaybolur

Başı önde yorgunca

Fabrikada tütün sarar

Sanki kendi içer gibi

Sararken de hayal kurar

Bütün insanlar gibi

Bir evi olsun ister

Bir de içmeyen kocası

Tanrı ne verirse geçinir gider

Yeter ki mutlu olsun yuvası

Dışarda bir yağmur başlar

Yüreğinde derin sızı
Gözlerinden yaşlar akar
Ağlar fabrika kızı

Oysa yatağında bile
Bir gün uyku göremez
İhtiyar anası gibi
Kadınlığını bilemez

Makineler diken gibi
Batar her gün kalbine
Yün öreceğelleri
Her gün ekmek derdinde

Gün batarken her akşam
Bir kız geçer kapımdan
Köşeyi dönüp kaybolur
Başı önde yorgunca

Fabrikada tütün sarar
Sanki kendi içğeri gibi
Sararken de hayal kurar
Bütün insanlar gibi

(Söz-Müzik: Bora Ayanoğlu)

***

Asistanlar, Stajyerler ve Patronlar

Pilvi Takala'nın İstanbul'da Beyoğlu'nda, Non Galeri'de 24 aralıka kadar izleyebileceğiniz **Stajer** (2008) adlı çalışmasını, ilk kez Kunsthalle Basel'de izlediğimde aklıma hemen çömez günlerim gelmişti. Hayatta ne olmak/ hangi işi yapmak istediğini anlamak için birkaç mastır bitiren, orada burada staj yapan, bir süre onun-bunun asistanı olan öğrenme açlarından— hayatı erteleme şampiyonlarından olduğumdan şimdi ne yazsam, burada hangisini anlatsam az... Gözünüzün önüne tanınmış bir psikiyatri kliniğı gelsin ya da ünlü bir reklam ajansı, hatta bir medya plaza canlansın. Yani benden birkaç sezonluk Doktorlar dizisi, bir ton Avrupa Yakası karakteri ve bir Hodri Meydan çıkarmış!

Birinden diğeri, aslında hep kendi işimi, kendi projelerimi, kendi hayallerimi ararken öğrendiğim en acımasız şeylerden biri, verileni ne kadar iyi yaparsam yapayım; üretim alanım ve yaratıcılık imkânım aslında hep başkalarının verdiği yönerge ve izin ile sınırlı olmasıydı. Hep başkalarının işine/ imzasına/ kârına çalıştığım, motivasyon sıfır ve emeğimin yeterince görünmemesi, sayılmaması ve kredilenmemesi de cabası. Belki ben de yeterince iyi olmamakla beraber, fazla iyimserdim, biraz hayalperesttim, yani bulutlarda gezmekteydim. O yaşlarda, hayat bazen insanın gözünü kör ediyor; aşk canını acıtıyor, kim olduğun/ ne yapacağın sorusu aklında takılı kalıyor ve her canlı gibi (ölümü tatmadan) sevmek/ kazanmak istiyorsun... O ofislerde en iyi bir

ihtimalle bir potansiyeldim ama günün sonunda bugün var/ yarın yok, ne kadar güvenileceği belirsiz, yani aslında uzun lafın kısası hiç kimseydim.

O anlamda/ bağlamda hiç kimse olmanın dayanılmaz hafifliğini, Pilvi Takala kadar incelikle anlatanına, bu kadar iyi yakalayanına daha rastlamadım. Takala'nın pazarlama bölümünde "sözde" staj yaparken gerçekleştirdiği "izleyicisiz" performanslarını izlerken, günümüz ekonomileri, o ekonomilerin sosyal haritaları, o sosyal haritaların kurgusal kontrolü, o kontrollerin ezdiği hayatlar bir bir masaya geliyor... Tuhaf olmak, suç/ kuşku/ ihmal unsuru teşkil etmek, dışlanmak, göze batmak ne kadar da kolay oluyor. O kurallar, o kravatlar ve tayyörler bizi nasıl bağlıyor? Neredemizden? Takala, plazalarda çalışanların boynuna astığı; girip çıkarken kullandığı; (hatta acımasız patronlara sahip olanların) işlemeyince işten atıldıklarını oradan anladıkları o sürekli dıt dıt öten yaka kartlarından birini bile sergiliyordu. Bir toplantı ofisi gibi görünen yerleştirmesinde, stajyerken topladıkları belgeler, gizli kamera ile kaydettiği görüntüler ve aslında bir ajanın günlüğü gibi işleyen bütün bu dokümanter dil, izleyiciye çok da uzak olmayan bir hayatı hemen aktarıyor.

Bu çalışmanın yanına (kavramsal kaygılarla) katacağım **New Patrons/ Yeni Patronlar** adlı bir film ise, Berlin'de sanatçı **Harun Farocki**'nin Hamburg'da yakın zamanda gerçekleştirdiği bir proje. Belge türünde gerçekleşen filmde Farocki ne yapıp etmiş, ofis alanları tasarlayan bir danışmanlık şirketinin toplantılarına sızmış. Mutlu bir iş hayatı için çalışanların kendilerini rahat hissedecekleri tasarımlar üretme fikri ile ortaya çıkan şirketin toplantılarında, çalışanlar adına verilen kararlar, sunulan kurum kültürü ve sunumu yapan şirketin elemanlarının performansı daha sonra şirkete izletilmiş. Farocki ile beraber çalışan küratör/ yazar **Nina Möntmann**'ın aktardığına göre, deneyim tam bir "feedback" (geri bildirim) olmuş. Usta bir illüstratöre çizdirilen şemalar karşısında — kendi çizmiş gibi davranarak— kendilerine ezberletilenleri inanarak aktaran profesyoneller, kendileri ile daha sonra Farocki'nin duru bir anlatıma sahip filminde (bir tanıtım şöleni ya da kutlama teaser'ı beklerken) bir daha karşılaşıncı epey bozulmuş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sanal/gerçek farketmez; sirkülasyondayım, öyleyse varım

Adnan Yıldız 11.12.2012

 Sanal/gerçek farketmez; sirkülasyondayım, öyleyse varım 2012'Yİ KONUŞMAK İÇİN, EPEY GERİLERE GİDECEĞİM. En dakik felsefeci **Kant**'ın sanata en büyük katkısı, **Clement Greenberg** olarak reenkarne olduğu — modern sanatın erken kavramsal döneminde— zaman ve mekânın ötesinde SOYUT bir düzlem hayal edebilme yetisi —süblime— oldu. Teoride, sanat deneyiminin izleyici- zamanmekân üçgeninden geçip, kendi gerçeklik zemininde kırılmadan/ kurulmadan bağlamsallaşmadığını biliyoruz. Haliyle bağlamsallaşmadan, kamusallaşamıyor. Kamusallaşmadığı gibi, siyasallaşamıyor da; yani herhangi türden bir siyasallık kazanmıyor. VICE VERSA (MIAMI VICE). Yani, bu durumun tersi de mevcut. Siyasallaşma potansiyeli olmadan, kamusal bir etki alanı yaratmak, bugün neredeyse imkânsız. Darbe ile iktidar değiştiren ve siyasi baskı ile kontrol edilen şiddet/terör politikalarını aşmadan olmadığı gibi, günlük hayatla, toplumsal ajandayla ve eleştirel izleyici bakışıyla birlikte değerlendirilmeyen sanat cümleleri de artık işe yaramıyor, kalıcı bir etki yaratmıyor. Kimliklerin omurgasızlar için şifreye dönüştüğü güncel kozmosta; hiçliğin bahçesinde capuccino keyfi, var oluşun ortasında prosecco diyoruz. Artık sadece katı olan değil, hemen her şey buharlaşıyor. Buharlaşabilen her şey,

ânında online. Pazar talep formunu, arz dengesini buldu mu rahatlıyor gibi görünüyor, lakin ertesi gün yine tepetaklak. Yeniye aç. Yeni var mı? Kaldı mı? İtinayla cilalanır. Formalizmse, bildiğiniz gibi; bu sene pek bir afiyetteydi. Yine bir başka post/kavramsal dönüşüm ertesi, pazarla bağını güçlendirme derdinde; bağnazmuhafazakâr bir çizgiye yaklaştı. Kitch ve spiritüel olan, güncele sızdı bile. Greenberg'in 29 yaşında Partisan Review'a yazdığı makalesinde dediği gibi; "...eğer avangart sanat süreçlerini taklit ediyorsa, kitsch, şimdi anlıyoruz ki, onun sonuçlarını taklit eder."

Sağda, müritsiz girilmez; solda, laiksiz almıyoruz

Sanatın pazarla olan flörtünden şişen —bugünün— sanat balonunun kiminin şampanyasında köpük olarak (ne zaman/nerede) patlayacağı belli olmuyor. Ne de olsa, sanat olarak bakılmak üzere üreteni tarafından önerilen/sunanı tarafından pompalanan her neyse, objeden algısala, kamusallaşması üzerinden bir çaba ile sergileniyor. Ki siyasi, sosyal ve finansal bir değer yaratsın.

Bir kere, sergilenmezse hiçbir çaba sanat olamıyor. Sanat olamıyor derken, değer üretemezse, kaynak almıyor, —demek istiyorum. Ömrü olmuyor. Güncelden sürdürülebilire geçemiyor. Dergilerden hatırlanıyor. Dedikodulardan akla geliyor. Sezar'ın hakkı Sezar'a, meseleyi en iyi analiz eden **Boris Groys'un nişan aldığı yerden, tek başına eserlerden ziyade bugün sergileri, sanatçıları, bunlar etrafında tasarlanan olay ve olguları konuşuyor ve kutluyoruz.** Serginin kendisinin ve sergile(n)me hâlinin/stilinin kendisi sanat oluyor. Sanat oluyor derken, sanat toplumunda ve piyasasında sanat değeri üretiliyor, —demek istiyorum. Ekonomi olarak, sermaye endeksi var. Yatırım ürünü. **Ne de olsa, "çağın savaşıları" güncel sanatçılar gibi fotoğraf ve video malzemelerini kullanarak kendileri bir sanatçı gibi davranmakta.**

Kurumların programları ve şehir sanat haritaları karşılaştırıldığında, farklı bağlamlarda sık gözlemlediğim bir tekrar var, bir telaş var; ilgi, izleyici ve talep getirmeyen ne varsa, kaynakları iktidar tarafından kesiliyor. Kredisi harcanmaya çalışıyor. Raflardan dosyası çekiliyor. Bu aslında hiç kullanmak istemediğim bir kelime ile kirlenmiş bir analizle ortalarda epey satıldı. **Kültür-mezarı kazıcılarının ağzına sakız olmuş bir "postkapitalist" tarifi var ki, post-modern=düzen ya da post-modern-düzer demek/diye tag'lemek gibi, eleştirirken meşrulaşan ve adeta iltifata dönüşen ince alay bir kalitede.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Defterin son yaprağı: Bir Demet Yasemen

Adnan Yıldız 18.12.2012

 Defterin son yaprağı: Bir Demet Yasemen Kalacak mısın? Cumadan beri, bu sorunun cevabını düşünüyorum. Bazı arkadaşlar, sonunda birileri güncel sanat dili ile yazar olmuştu, —be gitme diyor; içimden bir ses, Ankara Bürosu'na karışıyor. Bu tuhaf gazete, sizi altı yılda, beni altı ayda bağlamış. Yazdan beri Taraf'a (Panorama ve Portre yazıları ile başlayarak), her hafta tam sayfa Güncel Sanat Defteri yapmak, hayatın bir parçası olmuş. Ama net olan şu ki, **bu çabanın, kendi formunu koruması için ortaya çıktığı tavra tutunması şart. Yasemin Çongar'ın —iletişime geçmemizden beri koruduğu— açık uçlu editoryal yaklaşımının varlığıyla oluşan bu deneysel alanın, derinleşecek sessizlik ortamında ve onsuz sürdürülebileceğini düşünmüyorum. Herkes Ahmet Altan'ın delikanlılığını konuşuyor ya, ben Çongar'ın**

zarafetini özleyeceğim. Taraf'a yazmayı bırakma kararını vermek için, uzun bir banyo almam, epey bir yeşil çay içmem gerekti. Sanki sevgilimden ayrılıyorum — sırf gurur yapıp. Zeki Müren'den dinler gibi; bitmiyor ayrılık, dinmiyor gönlümün hicran yarası. Bağlamını kaydırarak, **Sırrı Süreyya Önder**'den çalışıyorum: **"Ben de Türk'üm, Allah başka bir keder vermesin."** Bu, benim için, her hafta aldığım okur email'lerinden, arkadaşlarımdan aldığım tepkilerden ve gündemle çarpışarak yazmaktan vazgeçmek demek. Etrafa, bu hafta bunu yazar mıyım merakı ile bakmayı bırakmak demek. Her hafta yazmak, hele katkılarla ya da tek başına bir sayfa çıkarmak; — neredeyse bir haftalık bülten formu yakalamak bir süre sonra fiziksel bir kasa dönüşüyor; radarlarınız çıkıyor, antenleriniz açılıyor. Herhalde en çok özleyeceğim şey, pazartesi sendromumu pazartesi telaşına çeviren yazı yetiştirme derdi olacak. Tamer Abi'ye malzemeleri gönderdikten sonra gazete sayfası olarak tasarlanan dosyayı görmek... Fırından yeni çıkmış ekmeği koparmak gibi, sayfanın ilk hali e-mail'leri; Serdar'dan, Sibel'den, gelen pdf'ler... Bunları özleyeceğimi biliyorum. **Taraf'a, bana sağladığı özgürlük alanı için sonsuz teşekkürler ediyorum. Katkıda bulunanlara ve okurlara.**

Maya Takvimi'nde Sinema

Bir zamandır, sinema zevkine en güvendiğim iki arkadaşımı poke'luyordum. Altyazı tayfasından (bu aralar doktora tezine odaklanan) **Fırat Yücel** ve akademisyen **Elif Akçalı** (Londra Üniversitesi/ Medya Sanatları doktoralı), Güncel Sanat Defteri için, 2012 yılından beyazperde tarihine tartışma, değer ve an olarak kalacak olanları sıraladı.

Elif Akçalı: "Bu toprakların sinemasında ve televizyonunda nedense, kafaları sürekli karıştıran bir temsil sorunu var. Birilerinin bize hızlandırılmış şekilde temsil kelimesinin manasını, hatta ondan önce belgeselle kurmaca arasındaki farkları yeniden öğretmesi gerek. Ve eser sahibinin neye odaklanmak istediğinin, hangi türü seçeceğinin ve nasıl bir üslupla anlatacağının hesabının kendinden başka kimseye ait olmadığını. Bundan dört beş sene önce Mustafa'nın verdiği sıkıntı, şimdi de 'Muhteşem Yüzyıl' ile gündemde. Yine bu yıl gösterime giren 'Fetih 1453' ve 'Çanakkale 1915' (allahtan) geçer not aldılar galiba. Belki de, seyircinin temsil ile ilgili kafa karışıklığı ve sinemacının gerçeği anlatma deneyleri, Türkiye sinemasında yeni bir üsluba izin veriyor. **Belgesel ve kurmaca arasında gidip gelen 'Babamın Sesi' — aynen 'İki Dil Bir Bavul'un daha önce yaptığı gibi— Kürt gerçekliğini görmek ve duymak istemeyen çoğunluğa onun filmini seyrettiriyor. 'F Tipi Film' farklı yönetmenlerin kısa filmleri ile Hayata Dönüş operasyonunu anlatıyor. Tabii bu filmlerin her biri zorlukla yapılan cesur örnekler. Hatırlarsak doğumundan bir sene sonra PKK'ya katılan babasının hikayesini anlatmaya (hatta kendi de bulmaya) çalışan Mizgin Müjde Arslan, konusu kadar belki kurmaca yerine belgesel türünü seçtiği için de, KCK'ya yönelik operasyonda gözaltına alındı. 'Sen Uçtun Ben Kaldım'ı ise, film diye değil, kanıt olarak —ilk seyreden bir savcı oldu. Senenin bol ödüllü filmi 'Tepenin Ardı' (Emin Alper) seyredilmesi gerekenlerden. Türkiye sinemasında bu sene 'Bir Zamanlar Anadolu'da kadar vurucu bir film çıkmadı. Bizim için geçen yıla ait olsa da Sight and Sound ve The Guardian gibi yayınların bu sene ilk on listesindeydi.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eve dönüş: Defterin sıfırncı sayfası

 Eve dönüş: Defterin sıfırncı sayfası Oral Çalışlar'ın "**Sıfır Noktası**" olarak kodladığı ve köşelediği Taraf'a dönüş davetinin **Roland Barthes**'in **Yazının Sıfır Derecesi** isimli 1953 yılında ilk baskısını yapan kitapla bir referans ilişkisi var mı, bilmiyorum. Google taramasına göre, henüz buna dair bir şey söylenmemiş, sıcak bir ilişki yok! Kitap ilk olarak, **Albert Camus**'nün dergisi **Combat**'ta makaleler hâlinde yayımlandı. Yazarlığının yanına okur pozisyonunu da ekleyen, Barthes roman sanatı ve okur/toplum ilişkisini ele aldığı denemelerinin birinde, "**Yazardan beklenen gerçekliği temsil etmesi değil, onu işaret etmesidir**" der ve yeni gerçekçilik ile semiyoloji arasında sıkışır. **Güncel Sanat Defteri**, sıfır noktasını yeni bir eleştiri ihtimali olarak ciddiye alıyor ve her pazar burada olma sözü veriyor. İşaret etmek istediği imaj üretimleri, politikaları ve okumaları ile. Şimdi "yokluğunuzda" çok film seyrettim diyerek, bir televizyon dizisi ve bir sinema filmi üzerinden pazar gününe yakışan yumuşak bir geçişle başlıyoruz.

Ne Muhteşem Kuzey ne de Beren Dünya! İlle de, Anavatan

Homeland bir tesadüf eseri karşıma çıktı. Arkadaş hediyesi olarak hayatıma girdi. New York'ta izlemeye başladım, tam 11 Eylül kafası oldu. Bombastik bir dizi mi —yoksa siyaseten satılmış mı henüz kestiremedim. İlk bölümlerde Obama Amerika'sını bir daha düşünmek için zihnimi bir açtı —gibi geldi, ama dizi ilerledikçe politik duruşuna ilişkin şüphelerim arttı. Amerika'yı —devlet yapısının şeffaf kurgusunda— eleştiriyor gibi görünüyor, yoksa bu sadece görüntü mü —yanılsama mı? Ana mesaj ne? Zaten dizi de sadece bol ödül değil, benim durduğum bu eşikle ilgili sıkı eleştiriler de aldı.

Asker ve terörist şizofrenisini içinde barındıran bu dizide başrol oyuncusu, CIA ajanı Carrie Mathison rolünde doyamayarak izlediğimiz **Claire Danes**. Ajanımızı delirtense, Nicholas Brody (**Damian Lewis**) isimli (en önemli detay: üç kuşak asker bir aileden gelen) bir Amerikan askerinin Irak operasyonunda esir düşüp, sekiz yıl önce bıraktığı ailesine-hayatına geri dön(ememe)mesi. Ajanımız, aşk ve nefret arasında kalan duyguları ile ara ara Brody "taraf" değiştirdi ve terörist oldu sanıyor, —haklı olarak. Kurgu o kadar iyi ki, izleyici bazen burun farkıyla önde, bazen yanılıyor. Brody'nin namaz kıldığı geçişler ve CIA'in eşcinselliğini ifşa etmekle tehdit ettiği elçinin diklenmesi, **Angry Birds** gücünde kafalardaki Müslüman/ terörist/ doğulu şablonlarını kırmaya niyetli. Irak'a asker gidip, evine terörist olarak dönen birinin şizofrenisi, diğerinin bipolar depresyonu derken; dizi aslında kutuplar üzerinden hem şüphe hem empati yaratıyor. Bazı laçkalıkları yok değil. Seks satar kafası her yerde aynı. Amma velâkin, kim hangi açı ile izlerse izlesin; kabullenmek zorunda kalacağı bir gerçeklik var. Terörist-devlet ilişkisi, ne medyada başlar; ne de medyada biter. Her Müslüman terörist değildir, her terörist tövbe edebilir. Birbirlerini yeniden üreten bu sistematik kontrol yarışında, teknolojinin nasıl kullanıldığı da iyi bir kodla görselleşince, ortaya iyice "**televised**" bir senaryo gerçekliği çıkıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Diyarbakır'dan dünyaya; Şener

Adnan Yıldız 03.03.2013

 Diyarbakır'dan dünyaya; Şener Bu pazar, kafamda bambaşka bir yazı vardı. Ama Türkiye'den gelen haberler yüzünden, elim yüreğimde yaşıyorum. Hiçbir şey, toplumsal barıştan daha önemli olamaz. Ne basına sızan tutanak notları, ne de "post-modern etiketiyle" Apoleks sorunsalı. Yüzdük, kuyruğuna geldik bir noktadayız.

Eğer bu barış sonucu, BDP desteğiyle başbakanımız başkan olacaksa, İslamiyet'i yeniden keşfeden Öcalan hacca gidecekse, ne âlâ! Barışın bedeli olamaz. Ama bu barışın otuz yıllık nedenleri var. Bu düşüncelerle iştigalken, en son 2010 yılında gittiğim Diyarbakır'ı çok özlediğimi fark ettim. Orada olmak istedim. Bu konuyu konuşmak. E-mail attım, tez cevap geldi. Oturdum, Diyarbakır'da yaşayan ve çalışan sanatçı, yazar, şair Şener Özmen'le söyleştım. Kendini o kadar iyi anlatan bir adam ki, onu anladıkça coğrafyasını, zamanını ve yaşadığımız ülkeyi daha iyi hissediyoruz. Toprak kokusu, Newroz öncesi bahar havası.

Çima li avê dinêrî Bavo? Te çi wenda kiriye?

Adnan Yıldız: Güncel sanatla ilgilenmeyenlere pratiğini ve çalışmalarını nasıl anlatırsın? Hani herkesin anlayacağı bir dil kullansan, işlerinle ilgili olarak ne dersin?

Şener Özmen: Bunu yapmadığımdan değil, ancak sorun, sadece benim anlatımlarımla bitmiyor. Kendisi de bir sanatçı olan –sanırım– ve yakın bir zamanda bir yazısını okuduğum Stuart Tait'in "Açıkça söylemek gerekirse pek çok sanatçı aptal," dediği noktadan bakmaya başladığınızda, ki epeydir böyle bakıyorum, pratiğinizin, on yıllardır ilgilendikleri ve bu işi yaptıkları halde eleştirel, hatta sanatsal bir düşünceleri bile olmayan sanatçılarla aynı debdebenin içinde olmak, bana tesadüfmüş gibi gelmiyor. Çok mu zekiler veyahut çok mu farklılar? Roman okumayacaksın, şiir okumayacaksın, bunları sıkıcı bulacaksın, siyasi, iktisadi ve kültürel tahlillerin, berberin, kasabın, bayrakçının, taraftarın tahlillerinden daha akıcı ve daha inandırıcı olmayacak, sonra "Bakın bunu ben yaptım!" dediğinizde, onu sizden çeyrek asır önce düşünüp taşınmış o kahrolası sanatçının zekasından şüpheye düşeceksin! Parıldayan zeka mı, para mı? Ortak bir dil kullanmadığım için kendimi paralıyor falan da değilim; farklı olduğum, farklı düşündüğüm ve farklı hissettiğim için, pek çoğumuz için sıradan gelen olaylar karşısında –atını vahşice kırbaçlayan arabacıya Nietzsche'nin gösterdiği tepki mesela, ki muhtemelen sıradan bir olaydır– sergilediğim tepkiler de tuhaf kaçıyor tabiri caizse. En son ne zaman güncel sanatla uzaktan yakından ilgisi olmayan –benim de ne menem bir işle iştigal ettiğimi bilmeyen– birilerine içimi döktüm ve bunu paniğe kapılmadan, sırf bu panik yüzünden üste çıkmaya da çalışmadan yaptım, yapabildim, anımsamıyorum. Oğlum Robîn'in, Kavşak (2009) adlı fotoğraf işime istinaden sorduğu "Çima li avê dinêrî Bavo? Te çi wenda kiriye?"(*) sorusuna, "Hemû helbestên bavê te..."(**) diye yanıt verdiğimi biliyorum ama. Kafasını bulandırmak için değil, cidden bunun için değil. Bu bellekle alakalı bir şey, yaşadıklarınla, anılarınınla, senin okuduğun, onun sonradan okuyacağı şiirlerle. Cunta yıllarında Diyarbakır'da Anıt Park'ta hoperlörlerden verilen marşlar esnasında, yok orası burası titredi, yok sol gözü seğirdi, ikinci dizeyi söyleyemedi, şapkasını çıkarmadı diye, pata küte dövülen sıradan bir Kürt köylüsüyle, Diyarbakır Cezaevi'nde görüp görebileceği en kötü kâbusla karşılaşan, şans eseri ölmeden çıkan ve hayatının geri kalanını –geride bir şey kalmışsa tabii– umud ederek yaşamaya çalışan bir devrimciyle paylaştığında, pratiğimden kısmen bir anlam çıkıyor işte. "Oh, yes!" demiyor belki, ancak onun yamuk bakışıyla, içeriden paslaştığımı hissedebiliyorum. İlgilenmeyenlerin ilgi alanına girdiğimi de, ki bu çabayı ortaya çıkaran da bu zaten.

Yurtdışındaki ilk solo sergini "Şener Özmen'in Öyküsü" başlığıyla, 2011 Bahar Programı'nda Künstlerhaus Stuttgart'da gerçekleştirdik; yaptığımız pratiğinin on yılına edebiyatla ve politik mücadelenle birlikte bakmaktı. Ardından, İstanbul'da Pilot Galeri' de "Sıfır Tolerans" açıldı. Şu aralar Arter'de bir grup sergisinde bir çalışman sergileniyor. Bu son iki senelik sürece baktığında, işlerin ne yönde değişiyor?

Bir küratör, bir sanatçının sanatsal pratiğine, kendi pratiklerinin de önünü açacak gözlerle baktığında, işin seyri nasıl da değişiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siz bu satırları okurken...

Adnan Yıldız 10.03.2013

 Siz bu satırları okurken... **Turgut Uyar'dan**

SES

**seni sonsuz biçimde buldum o biçimi almıştın
sandviçlerle, kötü şehirle, terle başbaşa kalmıştı**

Mi Kubbesi'nin Yankısı

Sabah -iyi birşeyin parçası olmanın huzur ve mutluluğu ile uyandım. C.'nin dediğini düşündüm: "Sana yapacağım en büyük iltifat şu olur, benim ne dediğimi/kastettiğimi anlıyorsun..." Bu başta sadece sıradan bir iltifat gibi gelebilir; sizler sıkılabilirsiniz bundan, hakaten canım- size ne? Ama diğer yandan da (beraber çalıştığınızı) birinin bugün, -beni anlıyorsun, demesinden daha değerli ne olabilir? Ne (genelgeçer olarak) anlaşılmaz olan o, ne de ben (diğer insanlara göre/haddinden) fazla anlayışlıyım. Hatta beni yakından tanıyanlar, bir tereddüte düşebilir. Anlayış? Ben? Adnan deyince, akla gelecek ilk sıfatlardan birinin "anlayışlı" olmadığı -hepimiz için- aşikâr. Anlayış, anlamaktan farklı bir şekilde; tutum, tavır ve kanaat ile birlikte, yargı içeren bir sargıysa, gelin anlamanın ve birlikte düşünmenin zarafetini yeniden hatırlayalım. Birinci yeniydi, ikinciler de yeniydi, illa ki üçüncüler de yeni olacak...

Bu yazının üçüncü cümlesinde boşuna "bugün" demedik; aslında bugün "anlamanın" kendisine verilen zaman ve imkanın kısıtlılığını deşmek istiyorum. Çok fazla bilginin, gereğinden fazla dolaştığı, tüketildiği ve bünyeleri yorduğu bir çağdayız; çok fazla işaretin, sinyalin ve kodun hareketi, hayatı ve hayatta kalma gerçeğini belirlediği, düzenlediği, denetlediği, sürüklediği ve yeniden ürettiği bir geçiş sürecinin çocukları olarak... Kubbeyi mimari bir öge, ezanı bir makam, avluyu bir alan ve güvercini bir canlı olarak değil, renk, ses, doku ve kendileri olarak görmek, duymak hissetmek ve birlikte düşünmek...

Bu pazar, siz bu satırları okurken, ben bir başka "iyi" sergi olasılığı için seyahat ediyor olacağım. Geçen cuma açılmış ve hazırlarken, "iyi bir sergi olma olasılığı var" diyerek bütün hafta çalıştığımız sergilerin içinde, o sergilerde kurulan mekânların ve düzenlemelerin içinden yazarak... Kendi işimle ilgili yazmaktansa, aksını aramak. Diğer pratiklere bakacak bir kafa/zaman yokluğunda, kendi damıttığım içsel sesin yankısını Nekropsi dinleyerek ve Felsefe Popisi okuyarak, süzmeye çalışıyorum. Günceli de yakalayamayaverelim bu hafta, 1996 yılından Ada Müzik'ten basılmış bir albümün kartonetinde yazılı: "Sadece kazıyanlar var, eskileri ortaya çıkarıp öylece bırakıyorlar". Ki, güncel olan ne? 1996 yakın güncel değil mi sanki?

Nekropsi çalışıyor, arada bir sitelerine parça atıyorlar. Affetmiyorum, indiriyorum. Bakıyorum, kredi kartında üç beş kuruş daha limit kalmış, üşenmiyorum; biraz telif hakkı diyorum.

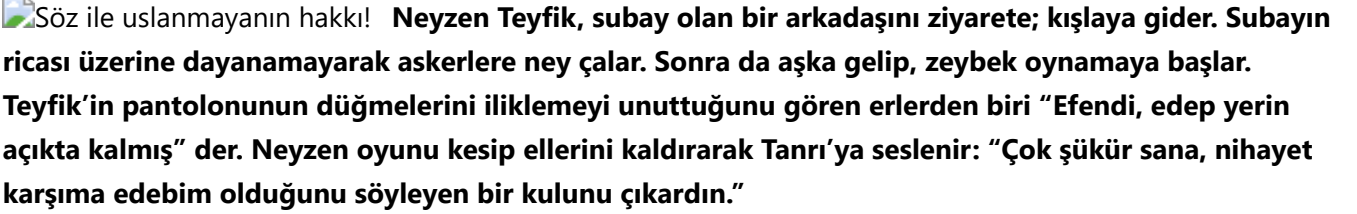

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Söz ile uslanmayanın hakkı!

Adnan Yıldız 17.03.2013

Söz ile uslanmayanın hakkı! **Neyzen Teyfik, subay olan bir arkadaşını ziyarete; kışlaya gider. Subayın ricası üzerine dayanamayarak askerlere ney çalar. Sonra da aşka gelip, zeybek oynamaya başlar. Teyfik'in pantolonunun düğmelerini iliklemeyi unuttuğunu gören erlerden biri "Efendi, edep yerin açıkta kalmış" der. Neyzen oyunu kesip ellerini kaldırarak Tanrı'ya seslenir: "Çok şükür sana, nihayet karşıma edebim olduğunu söyleyen bir kulunu çıkardın."**

Beni anlamadın ya

www.artfulliving.com.tr diye bir site açıldı; sanat, edebiyat ve müzik konularında aktif bir içeriğe sahip. Hele iPad'la çok rahat okunuyor. Sayfa tasarımları gayet temiz! Sitenin güncel sanat editörlüğünü bir arkadaşım, (özellikle Contemporary İstanbul fuarına gidenlerin yakından bildiği) ICE dergisinde çalışmış olan Zeynep Berik (Yazıcı) yapıyor. Zira ben de katkıda bulundum. Geçenlerde 2012-2013 sezonuna ilişkin anketimsi bir sayfa hazırladılar; galerici, küratör, eleştirmen kotasından davet ettikleri kişiler ile beraber cevap aradığımız sorulardan biri, -sanat açısından 2012 yılının en büyük başarısızlığı neydi oldu. Şöyle demişim: 'Güzel soru ama başarı kavramı üzerinden değil de, operasyonel olarak bakmak lazım. 2012'nin işlemeyen stratejisi galerilerin yarattığı sanatçıların çuvallaması. Araştırmacı pozuyla ortaya çıkıp ilk başta takdir ettiğimiz projelerden geçen bazı sanatçılar, galerilerin de -olur- gazıyla, yıl sonuna doğru gözden düşen ünlüler gibi ilgi açılığıyla başbaşa kaldı. Kötü objeler ve satılmayı bekleyen 2. sınıf mallar raflarda kaldı.'

Bu cevabın yayınlanmasından az bir zaman sonra sitemli mesajlar geldi. Notların okunduğuna sevindim, ama saptamam birkaç kişiyi bağlayan bir kötücül büyü olarak fazla iddialı. Yani bu okumayı İstanbul'dan bir sanatçı ya da galerici üzerinden yapmak hem haksızlık hem de gözünün önünü görmeyen bir körlük (olur). Ayrıca, ben sadece İstanbul'da geçerli bir düzlemden bahsetmiyorum; özellikle son yıllarda 'kavramsalmış' gibi görünen; soyutun saygın marketine göz diken ama junk'tan ibaret 'projeler' beni çok güldüren ifadeleriyle bazı öz-kavramsal arkadaşlarımdan dediği gibi alenen 'yıkım sanatını' icra ediyorlar. Mesela, bundan bir kaç sene önce açılan, belediye başkanının yeniden seçilme kampanyası yatırımı olarak üzerinden Berlin'in turistik açıdan goygoylanması amaçlanan 'Based in Berlin' sergisi tam da bu sanatçı-galerici kuşağının gösterisiydi. Berlin'in duvardan sonraki dönüşüm açısından yeniden kilit rol oynayarak ve şartlarından dolayı zamanımızın sanat şehirlerinden biri haline dönüşmesi-dönüşmesinin kutlanması amaçlanan etiketlemede, Berlin'in unutulmuş en önemli karakteri, (dolaşım kazanmak ve görünür olmak için bir sürecikliğine gelenler haricinde) zaten güçlü ve iletişimi sağlam bir sanatçı toplumu içinde barındırıyor oluşuydu. Benim bildiğim var epey -old school Kreuzberg based artist!

Berlin'den Paris'e, Londra'dan New York'a, artık ticari olmayan sanat girişimi (non-profit) ile galeri dünyasındaki ayırım giderek azalıyor. Bundan beş on sene önce bazı eleştirel pozisyonları ile çalıştıkları kurumları dönüştüren küratörler sayesinde gerçekleşen türden projelere artık galerilerde de sık sık rastlanıyor. Küratörler iyi mekan

buldu mu zaten affetmiyor ama artık galiba denebilir ki, galeriler de soğukkanlı bir şekilde iyi fikir peşinde. Yoksa -evde zaten varmış- yapma derdinde. Ki, arka odadaki kötü resimler satılsın da, kiralar ödensin. Tıpkı sanatçılar, eleştirmenler ve küratörler gibi, galericiler de yeni bir kuşak olarak karşımızda birden belirivermediler mi? Pek çoğu, önceki kuşağın asil tonundan farklı olarak, sadece haza hanımefendi/öz-beyefendi karakterleri ile değil; prodüksiyon seven, pr'ın alasını yapan, becerikli, kendine güvenen ve iş bitirici karakterleri ile tarifienebilir. Bu özgüven patlaması, her ne kadar sanatın ve sanatçının yanında olan, ortamı canlandıran ve piyasada dinamik bir etkileşim yaratan bir algı yaratsa da, bir yerinden, 'yaptık oldu' hatta 'yaparken de çok eğlendik' tonunu beraberinde getiriyor ve gereğinden fazla folloş olunuyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

War is over (Savaş biter)

Adnan Yıldız 24.03.2013

 War is over (Savaş biter) **Yoko Ono'nun 12 mayısa kadar açık kalacak (Frankfurt, Schirn Kunsthalle) 'Half-A-Wind Show / Eine Retrospektive' isimli sergisini gezerken, yetmişler başından; henüz böyle fotoğrafların fotoşopla üretilmediği bir zamandan bir fotoğraf gözüme çarpıyor. Bir ilan. Ono'nun, John Lennon ve Harlem Cemiyet Korosu ile ortak ürettiği 1971 tarihli Happy Xmas isimli single, Amerika'nın Vietnam savaşını protesto ediyordu. Bu ilan, o şarkı ilk kez radyolarda çalarken New York'un göbeğinde asılıydı. WAR IS OVER (Savaş biter) IF YOU WANT IT (Eğer isterseniz) Happy Christmas from John & Yoko (John ve Yoko'dan Mutlu Noeller)**

Türkiye barışına kavuşuyor

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı ve hükümetini takdir etmek lazım. Erdoğan, son dönemde siyasi kariyerinin en mühim kararlardan birini aldı ve Newroz etkinliklerinde Diyarbakır'da meydanı Kürtlere bıraktı. Bunu olumlu anlamda söylüyorum, çünkü bütün siyasetin alan kavgası üzerinden işlediği bir zeminde bu önemli bir risk!

Erdoğan, Öcalan'la görüşmelerin önünü açarak Kürt halkının kendi geleceği üzerine vereceği kararın yönünü değiştirecek kamusal bir süreç başlattı; sonra da bu kararların kutlanacağı bir mekan sağladı. İletişimde ton, zamanlama ve karşılıklı sorumluluk taşıma sözü vermek çok önemli. Newroz çok iyi değerlendirildi. Silahlı mücadelenin hapisteki liderini ve onun uzantılarını, ilk kez oradan buradan duydukları ile değil; televizyondan dinleyerek, gazeteden okuyarak dinleyen bir halk için direnişin anlamı, yönü ve nedenleri değişti. Dilleri, kimlikleri ve tarihleri için savaş veren bir halk belki de uzun zamandır ilk kez yaşadıkları ülkede kabul, güven ve umut hissetti. Kürtlere belki özerklik, toprak filan verilmedi belki ama bir özgürlük alanı açıldı. Ne Mutlu Kürdüm Diyene.

Haliyle, geçen hafta cumhuriyet tarihinin en güzel günlerinden biri yaşandı. Kürtler, belki uzun bir tarihsel mücadeleden sonra ilk kez yaşadıkları topraklara ait olduklarını bu kadar coşkulu bir birliktelikle yeniden hissettiler. Türkiyeli olduklarını. Ateş kesildi, silahlar sustu ve otuz yıldır 40 bin insanın hayatını kaybettiği bir iç savaş silahlı ayaklanmanın liderinin tarihi konuşmasıyla bitti. Eleştirildiği üzere kötü bir Kürtçe ve bence tam da

doğru tonda bir Türkçe ile okunan metin geçen hafta medyanın en önemli malzemesi oldu. Analiz edildi, göndermeleri ve referansları konuşuldu. Kutlamalarda Türk bayrağı yoktu dendi; endişeli modernler kırıldı, Kemalistler buruldu, MHP'liler retro'ydu; ilkokul günlerine dönerek sınıfı (meclisi) Türk bayraklarıyla süsledi. Kemalist Ülkücü Devrimci Harekete sorarım; değmez mi insanların gülen gözlerine, yaşadığımız coşkuya ve ülkemize dolan umuda? Erdoğan akıllı; bence iktidarın başarısı Nihat Doğan stratejisinde. İdiot proof bir garanti sağlıyor; bu halaya Nihat Dayı dahi katılıyorsa, karşı çıkanların muhatabı da haliyle o olacak.

Başbakandan cumhurbaşkanına hatta diğer partilere, verilen demeçlerde bayraktan bahsedilirken, işlevinden soyutlanmış ve sembolizmi artık eskimiş bir söylem var; çünkü süreç içinde bayrağın sembolik değerinin günümüzdeki siyasi bağlamı tam olarak tartışılmadı. Evet, BDP'den bir cevap geldi, kısmen ikna ediciydi. Ama zaten akli başında her siyaset sosyoloğu, bugün Türk bayrağının CHP-MHP ekseninde nasıl sömürüldüğünü; plastikleşmiş bir Türk milliyetçiliği tezinin toplumsal diyaloglarda artık işlemediğini görür. Artık bayrak, saygı duruşu, milli marş gibi devletin kuruluşunda ideolojik birer simge olarak bütünleştirici özelliğine sahip bu elemanları ya artık Amerikan örneklerdeki gibi poplaştırarak herkese açmak ve yeniden kazanmak lazım ya da önemlerini çok büyütmeden, halkın benimseme ve kullanma sürecine saygılı olmak gerek. İçlerinden gelmiyorsa, silahların sustuğu bir gün, konusu edilecek en acil konu bayrak olmasa gerek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Memleketim, Yoko Ana ve Kadı Ayşe

Adnan Yıldız 31.03.2013

 Memleketim, Yoko Ana ve Kadı Ayşe Ferhat Göçer'in bir reklam filminin altına döşenen ve ortalığı inleyen son çılgınlıkları, Türkiye'nin değişen gündemi içinde ne kadar (da) ironik oluverdi; zira "Memleketim" şarkısının bugün bu hali, Kemalistlerin ve Ülkücülerin Newroz, Türk Milleti tartışması ve bayrak öfkesine karışırken, Dandanakancibaşı Ertuğrul Özkök de teorik, yaklaşımsal ya da bağlamsal kaygılardan IRAK, İlber Ortaylı, Ümit Özdağ ve Hasan Celal Güzel'in söylediklerini aynı potada eriterek sonunda ortalığa kustu. Bu süreç birleşmenin değil, "tam aksine bölünme ve küçülmenin ilk stratejik startıdır. Belki de en doğrusu budur..." diyerek, dilinin altındaki -ne yazık ki bakla olmak için fazla kötü niyetli- taklayı çıkardı. Hani iyi niyetli Züriyet, Diyarbakır'dan bildirmişti? "Silah devri bitti" demişti. Sizi bilmem ama, ben, bu eski Klezmer melodisinin önce "Rabbi Elimelekh" halini, arkasından da 1972 yılında Fikret Şenes'in yazdığı ve bizim bildiğimiz haliyle Ayten Alpman tarafından söylenen aranjmanını dinleyeceğim. Memleket, ne yazık ki sınırlarla, silahlarla ve kanunlarla memleket olmuyor; memleket, bizimle beraber yaşayan, değişen ve dönüşen bir aidiyet hissi, bir yer tarifi ve birliktelik hali. Memleketini gerçekten sevenler de, onu hiçbir şekilde sınırlamayanlar...

İyi ki doğdun YOKO ONO!

Geçen haftanın giriş kısmında, **Frankfurt'un iyi sanat kurumlarından Schirn Kunsthalle'deki 'Half-A-Wind Show. Eine Retrospektive' isimli Yoko Ono** sergisinde bir fotoğrafta gördüğüm; yetmişler başında John Lennon ile Vietnam savaşını protesto eden şarkılarının çıkışı için onbir şehre asılan **'War is Over /Savaş Biter'** ilanlarından bahsetmiştim. Bu hafta Güncel Sanat Defteri okurları için o sergiyi kısaca anlatmak isterim.

12 mayısa kadar açık kalacak serginin girişinde, ilk olarak izleyiciyle oyun oynayan bir Ono çalışması var. Turnikelerden içeri girmeye çalışmanız boşuna, zira düzenek öyle kurulmuş ki; size 360 derece bir tur attırdıktan sonra, sizi geldiğiniz noktaya geri bırakıyor. İlla ki, mavi boncuklu taşlardan yapılmış girişi kullanacaksanız. Boncuklar size geçecek. Mimari olarak önce görünürde iki opsiyon sunan sergi girişi, daha sonra işleyen tek bir yol bırakıyor. Bu güzel jest ile başlayan sergi aslında ilk olarak **seksen yaşına basan Yoko Ono için bir kutlama gibi düşünülmüş ve sanatçının 60 yıla dayanan sanat üretimini; filme dair, müzikal ve kavramsal boyutlarda inceleyerek, pratiğinin kritik noktalarını ortaya çıkarıyor.**

Özenle seçilmiş ve yerleştirilmiş çalışmaların arasında bence en önemlisi –gördüğüm için kendimi şanslı sayıyorum- kuşkusuz, 1960’lar başından **“Instructions fort Paintings”** sanatçının daha sonra kitaplaşacak metodunun ilk olarak belirdiği; resim üstüne yönergelerden, egzersizlerden ve düşüncelerden oluşan bir yerleştirme. Resmin arkeolojik anlamda geriye dönmek ve geçmişe bakmak için işlevsel bir alan pratiği olarak değerini bildiğimden, Ono’nun daha sonra ürettiği performanslar, filmler, yerleştirmeler ve objeler sanki bu yerleştirmenin DNA’sında kodlanmış gibi. **Tokyo’da doğan sanatçının New York’a uzanan hikayesinde, özellikle geleneksel Japon resmi ve yazı sanatıyla da ilişkilendirerek okunabilecek bu işi, sanatsal yaklaşımının oluşmasında temel bir nokta teşkil ediyor.** Bunun yanısıra, izleyiciyi sahneye davet edip - kendisi çıplak kalana dek- sahnedeki-üstündeki her türlü kumaşın parçalandığı **“Cut”** performansının dökümantasyon fotoğrafları ve daha sonra efsaneleşecek **“Grapefruit”** sanatçı-kitabının 1964 baskısı da- serginin en değerli malzemelerinden. Alter egosu olarak tanımladığı sineği, insan-kadın-kendi bedeni üstünde odaklanarak kaydeden film ise, meditasyon etkisinde. Göğüsler, koltuk altı, sırtta gezen bir sinek. Pure tinsellik!

Bunlar arasından “Cut” performansına geri dönersek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Burası başkent Ankara merkez

Adnan Yıldız 07.04.2013

Burası başkent Ankara merkez Ruhi Su, Youtube’da bulabileceğiniz eski bir ses kaydında “...türküler, bilirsiniz, yaşayan bir varlık gibi daima yeni zamanlara, yeni zamanların gerçeklerine uyarak, uygulanarak hayatlarını sürdürürler. Eski bir hatırayı düşünür gibi...” diye başlayarak, “Ankara’nın Taşına Bak” türküsünü söyler. Türküde, “uyan da kalk Gazi Kemal, başımıza gelen işe” diyerek, zamanın siyasetçilerini şikayet eder. Ruhi Su, sosyalist dünya görüşü nedeniyle ellilerde hapis yattı, zaman zaman seçtiği türküler yüzünden radyodaki işine son verildi. Oğlu İlgin Ruhi Su, bir soru üzerine “Babamın 1912’de Van’da doğması, öksüzler yurdundan gelmesi, bugüne kadar hiçbir akrabasının çıkmaması düşünüldüğünde Ermeni olma ihtimali hayli yüksek” demişti. Ruhi Su’nun Ankara’sının değişeceği ve dönüşeceğinin hayaliyle, bugüne bakınca hala kimliğini, devleti yapısını, anayasasını arayan bir Türkiye var. Ezilen Kürtler ve direnen müslümanlar, devletin kurucu ideolojisinin kimlik taşıyıcısı Milliyetçi Cephe’ye karşı diye yapılan analizlerde sanki eksik olan; ortak tarih bilincimiz, beraber oluşturduğumuz kültürel belleğimiz. Sözlü gelenekten görsel kültüre, bu pazar Güncel Sanat Defteri Ankara’ya gönderilen bir kartpostal gibi...

Ankara’nın vizyonu Vizonte

MHP'nin ebedi çözümsüzlük makamı Bahçeli, Bursa'da "vur de vuralım" diyenlere -onun da sırası gelecek derken, herhalde kafasında geleceğin Türkiye'sine dair bir eylem planı vardı. Bu öfke siyaseti ile ne amaçlanıyorsa, akıllara hemen yetmişlerdeki ülkücü hareket geliyor. Siyasi cinayetleri meşru kılacak ideolojik kavgalar bizim için tarihte kaldı, ama Bahçeli için savaşın tiyatrosu hala seyirlik. -Tüyleri diken diken olmuş. Kendisi (nedense) Manisa Belediyesi tarafından (nedense Manisa'da) yaptırılan Çanakale Şehitleri Anıtı ve Müzesi'ni gezerken, canlı mankenler savaşı canlandırmış.

Galiba genel anlamda bir "Erken Dönem Cumhuriyet Yılları" nostaljisi hakim havaya. Hatırlarsanız, Öcalan'ın Newruz vurgularından biri de, cumhuriyeti kuran TBMM ruhu ve Misak-ı Milli sınırları idi. CHP ve MHP illa ki, Anayasa'daki Türk Milleti ifadesinin korunmasından yana. Yalnız Bahçeli'nin hesap etmediği, artık demokrasisine askerin müdahale etmediği bir Türkiye'de yaşıyoruz. Haliyle askerden ve darbeden medet ummanın, orduyu darbeye kışkırtmanın ağır ödenen bedelleri var. Vurmanın, kırmanın, halkı kışkırtmanın da bedelleri var; devlet var, hukuk var. Milliyetçiliğin portesini uzun vadede değiştirecek siyasi bilinç elbette kamuoyunda demokrasiye güven hissi getirecek. Kimse artık devlet uzantısı mafya, silahlı çete ya da zorbalıkla korkutulamayacak. İstiyoruz ki, devlet giderek sivilleşsin; yaşadığımız yeri vatandaşlarının özgür ve eşit olarak yaşadığı memlekete-vatana dönüştürene kadar sivilleşsin. Biz bunu düşünüyoruz, bunu talep ediyoruz sayın Bahçeli.

Elbette, bunu sadece iktidar partisinden bekleyecek kadar naif değiliz; hatta iktidar partisinin iktidar hırsının da farkındayız. Hiç de salak değiliz. Ama 30 yıldan sonra gelen barış umudunu sonuna kadar diretmede kararlıyız. Görünen o ki, muhalefet yine son on yıldır tıkandığı yerde, kendini ve ülkeyi kilitletiği noktada kapalı, öfkeli ve çözümsüz kalmaya inanmış. Bu kez Türkiye'nin önünü tıkayamayacak. Diğer yandan, iktidar partisinin iyi niyetli barış adımlarını desteklemekle birlikte, vizyonu konusunda biraz tereddütümüz var. Âkil İnsanlar'dan Yılmaz Erdoğan'la buluşan ve -jest olarak, kendisinin Vizontele filminden alıntı yapan Başbakanımız filmin memleket tanımına takılmış: Bir yerde mutlu, mesut olmanın ilk şartı orayı sevmektir. Burayı seversen, burası Dünya'nın en güzel yeridir. Ama Dünya'nın en güzel yerini sevmezsen, orası Dünya'nın en güzel yeri değildir...Ve cömertçe eklemiş, "Sevgili Yılmaz Erdoğan'dan daha fazla seveceğimiz, daha fazla mutlu mesut olacağımız bir Türkiye'nin inşasına yeni katkılar bekliyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne çektin be, T.C. Gülistan

Adnan Yıldız 14.04.2013

 Ne çektin be, T.C. Gülistan **Sevim Burak'tan PENCERE**

"İki gündür karşı apartmandaki kadının intihar etmesini bekliyorum. Belki de etmez. Ne düşündüğünü bilmiyorum onun. Gizli kapaklı bir amacı olabilir. İki gün oldu tam. Bir pencere bitince öbürküne geçiyorum, pencere önlerinde durmaktan bir vazgeçsem kurtulacağım. Bütün pencereleri dolaşıyorum; Kadın da o yüksek terasda çabuk, kaygan adımlarla yürüyor. Terasın tehlikeli uçlarına gidiyor. Duvara çıkıp ipleri, çamaşırları geriyor. Gene de güvenim yok. "Benim kendisini penceremden gözetlediğimi bildiği için bu oyuna mahsus kalktı," diye geçiriyorum kafamdan. Sık sık yarı belinden tramvay caddesine sarkıp aşağıya bakıyor, iki kez art arda "hayır" gibisine başını sallıyor. Bundan onun ölmek istemediği anlamını çıkarıyorum. Gene de kesin değil.

Yıllardır umutlanmadım. Yeni bir anı defterime başlarmışçasına ara sıra başımı kaldırıp kadına bakıyorum. O da bana bakıyor. İçimden geçeni okuyor. Bu yüzden kırık bana, Çok kaygılı, ikimiz de iyi değiliz. Kendini kaldırıp atmak için en ufak işaretçik bekliyor benden; benim elimden çıkmış bir insanmışçasına istediklerimi yapıyor, buna karşılık onun ölümünü göreyim istiyor. Oysa kırmızı güllü perdemin ardında, hiçbir şeyi yönetemiyorum, içimden kadının işine karışmak gelmiyor. Önlemek... Kurtarmak... İstemiyorum..."

Yanık Saraylar, Nisan Yayınları, İstanbul 1993

Karadayı'nın İntikamı, Yalan Hukuk ve Alem Polis

Karadayı'yı izleyen var mı? İyi bir Çağan Irmak filmi gibi oldu sanki, hele Salih/Mahir Kara'nın gerçek annesini öğrendiği son bölümünde, dramanın o gıcık ıslıklı jeneriği bile sankim-birazcık Tarantino'msu, birazcık post-Yeşilçam tınladı. Ne kombinasyon be. Hatta arada geçen gazeteci çocuk esprisi; yazıyor-yazıyor bile Ecevit'i andı. Ben bu diziye arada sırada takılıyorum, ilk fragmanlardan yakaladığım - Atilla İlhan'ın "Ben sana mecburum" dizelerini iyi bir tiyatrallikte ve dozunda verdiği için, sonra ilk izlediğimde Kenan İmirzalıoğlu hemen öne çıkan iyi oyunculuğu için... İlla herkesin babasını oynayacak-Çetin Tekindor'a rağmen. Özellikle melodram dilinde aile babasından mafyöz abiye bir geniş maskülinite repertuarı var. Ezik baba, vakur baba, mafya abi, sayko kardeş, küçük çocuk, savcı, polis... Karadayı sanki Mehmet Aslantuğ'un Yalancı'sı hatta daha geriye Tarık Akan'ın Sevgili Dayım'ı gibi -güzel bir hikâye, iyi anlatılıyor.

Dizi, her ne kadar dönemin politik iklimini (Hatırla Sevgili'de olan belgesel destek malzemesi burada yok) yansıtmak yerine, (sponsorlar üzerinden) sadece dönemin logo tasarımının görsel çözümüne yetişebilse de. İzliyoruz, dedik. Bu fazla dikkatli düzgün aile senaryosunun Canım Ailem'den tek eksiği neşe yerine hüzün bulutu değil; Yaprak Dökümü'nün tersine henüz trajedi eşiği geçilmedi. Dizide, alttan alta -biraz kartpostal gibi olsa da, net okunabilecek bir devlet resmi çiziliyor. Analiz konusu olarak, mahkemenin işleyişi ve günlük hayatını değişen diline çaba harcanmış. Cumhuriyet balosunun hâlâ en önemli "sosyal event" olduğu bir darbe öncesinde, bir sonraki karede askerin ve polisin yönettiği politikacıların, mafya ile arabuluculuk yaparak bürokrasiyi kırımması aslında alenen bugünün karmaşasının izdüşümü. Gibi. Mesela, Western tadında bakıldığında. Mad Men'i hatırlatan sinematoğrafik giriş hatırlandığında...

Dizide, Kemalist elitistler kızgın ve öfkeli, Müslüman esnaf ve ailesi (-ki seçmen demek, karakterimiz de başbakana katılır ve en az üç çocuk derdi), adalet peşinde; ve aşıklar, kimlik problemi yaşıyor. Dizideki temel motif bugünün aile ve hukuk terbiyesi; Mahir önce Salih olur, sonra Mahir'e geri dönüşür. Bu da tam da bugünün kafa karışıklığı değil mi? Karadayı adaleti bıçkın bıçkın ve arada kim gelirse karşısına -hötleyerek sağlıyor, derken; Cumhuriyet mirası Hakime Hanım'a tutuluyor. AKP trajedisi. Aslında en çok Kemalist'lerden onay bekliyor, en çok onlara kızgın çünkü en çok onlar tarafından dışlanmış; 3K Zerrin - kaçan kovalar kuralı, cicim... Kemalist rejimin darbelerle dejenere edilmiş ve ülkeyi yıpratan haline bir karşı eleştiri-hareket-olgu olarak ortaya çıkıp güven toplayan, daha sonra demokrasi yanlısı adımlarla sağduyulu bir kamuoyu kazanan ve hakkıyla yükselen partinin bir eli otuz yıllık savaşı bitirecek kadar vicdanlı bir risk alırken, diğer eli halkını, misafiri ile birlikte biber gazına boğuyor. N'oldu, hani demokrasiye inanıyordun? Nerede gösteri ve protesto hakkı? Özgür Düşünce. İşine gelince bahar, işine gelince kış. Akil İnsanlar listesine sanatçıları davet etmeyi biliyor ama sinemacısını polisine dövdürtüyor. İşine gelince sanatçı, işine gelince arka bahçe edebiyatı. Hiç unutmamak o bakanları... Artık, Yılmaz Hoca'dan bekliyoruz bir -Dr. Jekyll and Mr. Hyde adaptasyonu... Pin'i çözerek, bulur kim doktor-kim hasta.

Sayın yetkililer,

Kemalizm'in asker ve polis gücü ile kurduğu güç iktidarı ve darbe merakı, hepimize ders olmalı. Ki, bütün bu algıdan sonra Silivri'deki sert CHP tablosu ve Taksim'de AKP Hükümeti'nin kontrolündeki polis teşkilatının monopoli koruyarak, Emek Sineması'nda güç göstermesi aslında bugün elimizdeki kıymetini anlamadığımızı gösteriyor. Hâlâ iktidar ve muhalefet, eylem ve söylemleri ile ittikleri geminin dümenini tutamıyor. Tutarlı, kararlı ve adil bir yönetim talep ediyoruz. T.C.'li ya da T.C.'siz, burası Türkiye. Dünya'nın en güzel ülkelerinden, coğrafyalarından, tarihlerinden, dillerinden, kültürlerinden, insanlarından oluşan bir ülke... Bu ülke bu tabloyu haketmiyor. Muhalefet ve iktidar arasındaki çözümsüz öfke başka alanlara yansıyor ama onlar birbirlerinin çekimi olmaya kararlı ve inatla bu dalaşı sürdürüyor. Nasıl ki, insan en çok korktuğuna, aşık olduğuna ve nefret ettiğine benzemeye başlıyor; ruh halinin seviyesine ve akıl sağlığına bağlı olarak. Bunlar da, birbirlerine dönüşmeye başladı. Mahkemeler ve meclislerde kavgadan başka bir şey yok. Kültürel ruh sağlığımızdan ve siyasi iklimimizden artık iyice korkmaya başladım. Zihinler o kadar dağıldı ki. Baharı sindiremedik diye korkuyorum. Bugünün mahkeme salonlarını, Meclis'in tartışma dilini, medya-devlet ilişkisini ele alalım. Hergün manşette vekiller, Nihat Doğan'ı geçtiler, Hülya Avşar ile yarışıyorlar. Kalan sayfalarda, patronlar, dedikodu ve katiller var. İntikam izleye izleye, kamera kayıtları hem en güçlü aile kayıtları hem de en tehlikeli ve mahrem anlar oluveriyor. Muhalefetinden iktidarına, teknolojinin vurmadığı, dinlemediği, korkutmadığı can kalmadı. Diziler bu yönüyle bizi nasıl da ele veriyor? Yazıldıkları karakterin yüzü olarak.

Karadayı benim için galiba bu nedenle daha ilginç. Yaklaşımındaki nostalji, plastik ama henüz kokmuyor. Daha bu mobil aygıtlar, İnternet mecrası ve küresel endişe yokken, herkes herkesi tanırken ama kimse kimseyi çıkaramazken, hayat başka bir seyirde idi. Bunu iyi aktarıyor. Darbeleşen mafya-devlet ilişkisi ve asker-polis-hukuk üçgeni, bugün hâlâ çözilemiyor. Sonunda içlendiğimiz yer, Yalan Dünya'daki Vasfiye'nin çuvaldız cümlesinde. Herkese işler. Herkese donk'lar. Herkesi çarpar.

Ne çektin be, Gülistan Türkiyem? Ya da Facebook'ta isminin başına ekleyenlerden araklayarak, Ne çektin be T.C. Gülistan?

***

FELSEFE POPİSİ YAZMAYA DEVAM EDİYOR;

"Rabia'nın Çok Acıklı Hikâyesi"

Hikâyenin gücü önemlidir. Her kim ki toplumsal bir analiz yapma iddiasına sahiptir, o toplumun hikâyelerine kulak vermelidir. Hikâyelerin gücü çok büyüktür. Toplumun ideolojisini hem anlatır, hem yaratır hem de yeniden üretirler. Bilimsel veri gibi sıkıcı ve kuru değildir, öğrenmesi kolay, dinlemesi zevkli ve aktarılması kolaydır. Hikâyeler -ister gerçek ister hayalgücü olsun- kültürsüz doğan çocuğu kültürleştirmenin ve ona kendi bildiğimiz doğru ve hakiki dünya görüşünü aşılamanın en önemli aracıdır.

Hikâyeler, özellikle Tanrısal bir dokunuşla taçlandırıldığında, koskoca bir toplumu harekete bile geçirebilirler. Veya tam tersi...

İşte bir örnek:

Geçenlerde takvim sayfasının arkasında okuduğum Rabia'nın hikâyesi beni bu yukarıda aktardığım düşüncelere sevk etti. Toplumsal kanaatı genel-geçer bir olgu gibi nakleden bu hikâyeyi bilmeyenler için

özetlemek isterim:

Rabia, yoksul ve kimsesiz bir kızdır. Köle olarak satılır, kötü muamele görür, çok acı çeker. En sonunda yaşlı bir adamın yanında köle olarak eşek gibi çalıştırılır. Ama Rabia, Allah'a dua etmekten hiç vazgeçmez. Ona -veya bu adaletsiz dünyanın haline- HİÇ İSYAN ETMEZ. Bir gece yine Allah'a dua ederken, Allah ona konuşur. Bunu gören efendisi onu özgür bırakır. Rabia da Hz. Rabia olur, ermişler arasına katılır. Tanrı yolundan ayrılmaz...

Bu hikâyeden çıkan ders nedir?

Bu hikâyeden benim çıkardığım ders, dünyadaki adaletsizliğe, insanın insana çektiği acılara ve yaptığı haksızlıklara, hukuksuzluklara, isyan etmenin yanlış olduğudur. Egemen sınıf tarafından üretilmiş bu hikâye ile başkaldırı doğru olmayan bir davranış olarak -Tanrı aracılığı kullanılarak ve böylece meşrulaştırılarak- salık verilmektedir. Yoksulluk, tarihsizdir. Hep vardır, hep var olacaktır. İnsanın insana yaptığı kötülük verili bir durumdur. Hep vardır, hep var olacaktır. Ezilen insansan eğer, tek yapabileceğin şey varlığı yokluğu belirsiz, transandantal bir 'yüce varlığa' yakarmak ve böylece senin acılarını paylaşan, anlayan bir büyük varlık tasavvuru ile dünya üzerindeki acı dolu yaşama dayanmaya çalışmaktır. Bu dünya üzerinde seni kurtarabilecek hiçbir güç yoktur. Merak etme, öldükten sonra çektiğin acılardan ve yaşadığın haksızlıklardan dolayı takdir göreceksin ve 'cennet' adı altında hayal ettiğimiz ve aslında var olmayan bir mekanda bir elin yağda bir elin balda yaşayacaksın.

Bu hikâye kimin hikâyesi? Sizce bu hikâye gerçekten yoksulların, acı çekenlerin, ezilenlerin hikâyesi mi? Hayır! Bu hikâye, egemenin, ezenin, muktedirin hikâyesi. Muktedirin ağzından, onun içinde yaşamaya alıştığı ve sürdürmeyi istediği dünyanın hikâyesi. Yoksulluğu tarihsiz kılarak, Tanrı imgesini kendine şahit koşarak, ezilene -bir metafizik 'varlık'tan başka- sığınacak hiçbir şey bırakmayan, daha doğrusu bırakmaktan korkan, muktedirin hikâyesidir Rabia'nın hikâyesi. Rabia, isyan etseydi, efendisine karşı mücadeleyi kazanabilirdi ve elindeki tek hayatta özgür bir kadın olmanın tadına varabilirdi. Hayır, Rabia'nın özgürlüğü isyan etmediği için ona bahşedildi. İşte, siz milyonlar!! Siz de isyan etmeyin! Bakarsınız, Rabia gibi Tanrı eliyle özgürleşirsiniz!

Arkadan pis pis sırttan efendiyi görür gibi oluyorum.

Marx, boşuna demedi. Din, ezilenler için vardır. Muktedirin ve egemenin dine ihtiyacı yoktur. Din, ezilmişlerin iç çekişi, kalpsiz bir dünyanın kalbidir... Din insanlığın afyonudur:

"Religious suffering is, at one and the same time, the expression of real suffering and a protest against real suffering. Religion is the sigh of the oppressed creature, the heart of a heartless world, and the soul of soulless conditions. It is the opium of the people."

Kurtuluş ve özgürleşme sadece bu dünyada olabilir. Ezilenin hikâyesini dillendirmek o yüzden çok anlamlı. Dinsiz bir dünya hayal etmekten, belki de, ezilenlerin kendi hikâyelerini anlatmasının ve nesilden nesile aktarmasının imkanını sorgulamalıyız. Egemenin çıkarını koruyan ve onun kötülüğünü meşru kılan bir Tanrı imgesine hiçbir kölenin, işçinin, emekçinin, işsiz ve çiftçinin ihtiyacı olamaz.

Diğer yazılar:

<http://felsefepopisi.blogspot.com>

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özür

Adnan Yıldız 21.04.2013

Yazarımız sağlık durumu elvermediğinden bu hafta Güncel Sanat Defteri'ni hazırlayamadı.

</div>

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İçmişim başım dönüyor dönüyor

Adnan Yıldız 28.04.2013

 İçmişim başım dönüyor dönüyor Sabahattin Ali'nin Ayrar (1938) öyküsünden:

"... Küçük Hasan güğümü yerin ıslak kumları üzerine bırakarak rayları seyre daldı. Her gün yüzlerce adamı bilmediği bir yerden alıp bilmediği bir yere götüren bu upuzun ve sonu olmayan demirlerin arasında, gelip geçen lokomotiflerin bıraktığı siyah yağ lekeleri görölüyordu. Keskin bir düdük sesi ile irkildi. İstasyona gelen tren, kendini haber veriyordu. Lokomotif tam yağ lekelerinin üstüne geldi ve durdu. Küçük Hasan, kurulu bir makine gibi, güğümü ve maşrapayı yakalayarak trenin boyunca koşmaya ve başını pencerelere kaldırarak:

-Ayrar, ayrar, temiz ayrar!- diye bağırmaya başladı. Yazın -buz gibi!- diye bağırırdı; şimdi, bu soğuk havada, sanki her ayrar kelimesinin başında hâlâ o - buz gibi- sıfatı vardı. Kimse başını çevirip bakmıyordu bile. Trenin hemen hemen bütün camları kapalıydı, açık olan bir-iki tanesinde de boyalı saçlı, yün bluzlu kadınlar duruyordu. Küçük Hasan'ın gözleri, delecekmiş gibi, kapalı camlara dikiliyor ve bunların arkasında teneke maşrapadan ayrar içebilecek insanlar; hali vakti yerinde köylüler, boyunbağısız esnaflar, izinli giden askerler, hasılı susamış kimseler arıyordu. Bir baştan bir başa üç kere koştu. Güğümün keskin kenarlı dibi ince bacaklarına çarpıp acıtıyor, fakat o, azıcık yüzünü buruşturarak:

-Ayrar, temiz ayrar!..- demeye devam ediyordu. Dört bardak, hiç olmazsa dört bardak satabilseydi. Buna mukabil alacağı on kuruşla eve bir kara ekmek götürebilirdi. Onun gelmesini, aç bir uyuşukluk içinde dört gözle bekleyen iki küçük kardeşinin hayali gözünden şimşek gibi gelip geçiyor ve o hep bağırıyordu:

-Temiz ayrar... Temiz..."

Ayrarı içtik, ayrı mı düştük

Başbakan, -milli içkimiz ayrandır, dedi. İçecek diyecekti herhalde, zira içki Türkçe'de genellikle alkollü içecekler için, yani etanol (alkollü içeceklerdeki etkin katkı maddesi) içeren ve çoğunlukla fermantasyon işleminden geçmiş ürünler için kullanılır. Türk'ün Türk'ten başka katili yoktur -Bahçeli, bu ayran meselesine biraz bozulmuştur, diyorum. Hani milli içeceğimiz kıımızdı, ben tadını bilmesem de, öyle bilirdim. Bize öyle anlatmıştı, ortaokuldaki ülkücü tarih hocamız. Orta Asya'dan bu yana, at, avrat, silah ve kıımız. Oldu mu; iPad, ayran, Muhteşem Süleyman ve Hürrem. E Çelik de değişti, şizoid oldu. Zaten milli içecek de neyse. Rakı diyenler de çıkacaktır ama Ajda bardakta çaya n'oldu? İmaj hiçbir şeydir, susuzluk her şey, derim başka bir şey demem. Zira Susurluk'tan beri ayran siyasi ajandamızda bu kadar metaforlaşmamıştı, geyiğe sarmamıştı. Ekşisözlük, Facebook ve Twitter alemlerinde hemen Aziz Nesin hatırlandı: "En güzel yaptığımız şey ayran; onu da yoğurdun içine su katarak yaparız..." Başbakan'ın gizli hayranı ve şarap gurmeh Özkök, ayran demeci üstüne - laiklik elden gidiyor diye, ertesi günü beklemeden; hemen yatsı ezanı, Züriyet'in internet manşetini tepeden tümünden ele geçirerek; -Tek Devlet, Tek Millet, Tek Bayrak ve Tek İçki yazdırdı, herhalde Başbakan'ına nazire olsun diye. Hani, ayran sevmeyenler de artık burnundan gele gele, zorla ayran içecek der gibi. Ayran içirilip, iyice uyutuluruz artık. Der gibi. O kadar da kötü değil be! Biz severiz ayrarı!

Evet, Başbakanın tonunda hep bir, Gazi Meclis ve sonra onun bütün hayırlı icraatlarını baltalayan Tek Parti iktidarı var, sanırsın Tek Parti as Adams Family. Tamam, dönemin tarihsel gerçekliğinde; cumhuriyeti kuran ve Türkiye modernitesini inşa eden CHP ve Kemalizm, nasıl o zamanın siyasi ikliminde devrimci bir karaktere sahipse, bugün tersine muhafazakar, tutucu, kurduğu devletin tozlanmış, eskimiş ve kalıplaşmış hükümlerinden, kanunlarından ve nostaljisinden medet uman bir çaresizlikte. Gerçek hayatla, ifade ve fonsiyonla bağı kopmuş bu ideolojik miras artık hiçbir makyaj kaldırmıyor, hiçbir facelifting tutmuyor. Ama samimiyeti tartışılır AKP inandırıcılığının tonundaki en önemli etken de sanki burada gizli: Günün konusuna en kestirme çözümler, bağlamına göre değişen ayarlar. Her günün bir konusu var. Her sorunun tek bir çözümü. Pragmatik, liberal görünse de aslında -devletçi ve yenilikçi duyulsa da illa ki gelenekçi. Yani gündelik olanın metafiziği, eklektik bir sentez. Evet, geçen yüzyılın başında devrimci olarak kabul edilen ve bugün çöken ideolojilerin çözemediği, yarım ve mağdur bıraktığı; daha da beteri canını okuduğu en temel sorunları hâlâ çözemedik. Eşitsiz gelir dağılımı; devletin sağlık, eğitim ve hukukla ilişkisi; fikir ve düşünce hürriyeti... İşte AKP'nin gücü, bunların hepsine yılın 365 günü başka şerbet, başka merhem, başka ciklet... Napsın CHP bu yaratıcılık karşısında. Facebook'ta biri fırlatmış: Tayyip atomu parçalar mı?

Başbakan'ın Atatürk Orman Çiftliği'nde çocuklara bira içirdiler, hikayesiyle birlikte insan bir yandan da düşünmeden edemiyor: Bugün CHP'lilerin barış sürecindeki agresyonu, mesela Kamer Genç'in bakan, milletvekili geçtim; herşeyden önce bir kadına yaklaşım tonundaki öfke, küçükken içtiği biralardan mı? Fatma Şahin'e "Atatürk olmasa kimbilir hangi tarikat şeyhinin kaçınıcı hanımı olurdunuz?" demiş. Ayıp! Ben 40'ları, 50'leri bilemeyeceğim ama daha başbakana saray yapılma ihtimali olmadığından, hâlâ işleyen Atatürk Orman Çiftliği'nin dondurmasının tadını hatırlarım...

Her-bir-şeyler değişiyor; bunların argümanı aynı. Bir yanda, Atatürk olmasaydı, halimiz nice olurdu? Diğer yanda, dini bütün Mustafa Kemal tamam da, ah o komünist İsmet İnönü yok mu palavrası? Oysa bütün bu hengamede, unutilan yegane nokta bu provokatif çıkışının nerede, ne zaman yapıldığı! Yeşilay'ın düzenlediği bir etkinlikte konuşmuş Başbakan. Bağlama bakınca söyledikleri pek de anlamsız duyulmuyor. Ayrandan başka neden bahsedecekti ki? Zaten Erdoğan'ın hitabetini etkin kılan yanı, bağlamına göre şerbet vermesi.

Bunların üstüne geçen sene İstanbul'da Galeri Mana'da gördüğüm, şu aralar Künstlerhaus Stuttgart'ta devam

eden solo sergisinde de yer alan, yazın Paris'e giderseniz Palais de Tokyo'da görebileceğiniz ayranlı bir güncel sanat işi beni gülümsetiyor. Cevdet Ereğ'in bir cam ustası ile birlikte, Anadolu'dan farklı (hayvanlara takılan ve bozkırda nerede olduklarını seslerinden anlamaya yarayan) çanları cam bardak şeklinde yeniden ürettiği; daha sonra bu nesnelerin sesini kaydedip tek bir ses çalışmasında soyutladığı ve bu çalışmayı bir iPod kullanarak, bütün araştırmayı da bir yerleştirmeye dönüştürerek sergilediği işi Cıngıl ya da haliyle aynı duyulan İngilizcesi'nde Jingle, ses ile görüntü; obje ile işlevi ve metafor ile referans arasında ilişkiler kurarak, düşünme, hayal etme ve kaydetme kalıplarımızı zorluyor. Hele Cevdet'e bu işin fikrini getiren, evde bardak kalmayınca ayran içtiği şarap kadehini de aralarına koyarak... O ayranın kadehteki izleri, çan sesleri ile ovalara, bayırlara dönüştürerek... Ayranı, birayla geçtim... Ne içerçeniz için, sakın kafayla için ve bağlamınıza dikkat edin.

Lıkır Lıkır Güncel Sanat

Yazdıkça yazasım geldi bu hafta. Sağ tarafı, kimselere veresim gelmedi. Haliyle, milli içeceğimiz ayran ilan edilince, "o zaman, milli kokteylimiz de cacıktır" diye cümbüş patlatan Facebook gençliği seviyesizliği beni eski defterleri karıştırmaya itti. Dedim, alemi biraz güncelleyelim. İçelim, güzelleşelim.

İlk referans, Kanadalı sanat kolektifi General İdea'dan. 1969'da bir fikir olarak doğan ve sanattaki dahi rolüne karşı birlikte üretmeyi öneren kolektif 1994'e kadar (grubun iki üyesinin aramızdan ayrılmasıyla), resimden heykele, yerleştirmeden yayına hatta televizyon programına, farklı formlarda; gündelik olanın siyasi yanına gönderme yapan ve var olan politik dayatmaların hem parodisi hem de alternatifi olarak pek çok iş üretti. 80'lerde politik olarak dönemin sağ merkezietçi siyasi dengesine ve AIDS'in beraberinde getirdiği ayrımcı politikalara karşı ürettikleri, posterleşen, sadece sanat alanında değil, başka mecralarda da yayılan işlerinden biri de, Ari Germen temsili; masum bir çocuğun içtiği sütün Nazi bıyığına dönüştüğü fotoğrafik imajdı.

Feminist bir cümle ise, İsveç'ten... Ylva Ogland, resimlerinde Oracle imgesini yeniden üreterek, mum ışığının mimetik etkisinden, junkie babasının çocukluk imgesinden; votkanın ve altının bir ritüel olarak izleyiciyle paylaşıldığı kurgusal bir kavramsallıktan çıkardığı, komplike ve performatif işlerinde, aslında sürekli mitler yerine geçici, uçucu söylenceler üretmeye çalışıyor. Bir sohbetimizde, kurgusal ikizinden bahsetmiş; onu stüdyoya aramıza davet etmişti. Hatta aynı mizansen, arkadaşım Flash Art editörü Nicola Trezzi'nin onunla yaptığı bir söyleşiyi okurken, satırlardan yakalamıştım. Ogland'a göre, bu ikiz kız kardeş, resimlerde ve aynalarda maddeleşerek, aramıza katılır ve bu dünyanın bir parçası olmaya çabalar... Ogland, bunu aslında kavramsal olarak, sanatçının halet-i ruhiyesine bağlar. Bu kırılma anlarında kendi özel üretimi ve aslında bir sanat eseri olan ev yapımı votkası Snöfrid'i ikram eder... Lale Müldür'ümsü bir iklim. Esrik gerçeklikler.

2004 yılında, Kopenhag'ta üniversite öğrencileri ile birlikte tasarladıkları Ücretsiz Bira (Free Beer) Superflex adlı Danimarkalı sanat kolektifinin en sıkı işlerinden biri. Hatta bende de, 2008 yılında gittiğim Taipei Bienali'nden bir edisyonu var, evde kitaplarla aynı rafta durur. Superflex, biranın ücrete tabii olmamasını; yani, ücretsiz olarak etiketlenmesini, yazılım aktivist, Richard Stallman'dan bir alıntı ile açıklar: "'Özgür yazılım, bir özgürlük meselesi değil, bir ekonomi önermesidir.'" Kavramsal çerçeveyi daha iyi anlamak için, "bedava bira" kavramını açarsak; mesele biranın ürün olarak bedava olup olmaması, dağıtılıp dağıtılması değil; biranın tarifinin bir çeşit açık kaynak (open source) olarak paylaşılması ve marka olarak herkese ait olmasıdır. Bu iş, devlet, alkol ve tütün üretmeli mi, sorusunun cevabı verilemese de; liberal devletçi anlayışın geçirdiği düşünsel dönüşüm açısından bakıldığında, belki; devlet, neyin, ne şekilde, kim tarafından ve nasıl üretildiğini nasıl denetler, sorusuna bir katkı sağlar.

Son olarak, Romanyalı Ciprian Mureşan'ın 2005 yılında ürettiği Choose isimli videosunda, masum bir çocuk önündeki bardağa Pepsi ve Coca Cola'dan azar azar doldurarak, kapitalizmin eşsiz karışımını elde eder ve iştahla lıkr lıkr içer. Doğu bloğundan çıkan bu esprili video, iki rakip firmanın asla biraraya gelemeyeceği reklam dilini ve dünyasını alaşağı eder ve yerine bir tebessüm bırakır.

HAFTAYA Nihayet Paris yazısı

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Biraz Karanlık Biraz Aydınlık

Adnan Yıldız 05.05.2013

 Biraz Karanlık Biraz Aydınlık Üstümüzden 1 Mayıs geçti. Ama nasıl bir kamyon, nasıl bir tır, nasıl bir acı. Herkesin yüzüne, sesine yansıyan bir kırılma hali. Görüntülerden, kayıtlardan ve fotoğraflardan asla unutulmayacak bir tarih. 1 Mayıs'ı kutlama geleneğini -kendiresmileştiren hükümet, siyasetinin artık değiştiğini gösteren kartlarından birini daha açtı. Sanki, hükümetin derdi, temelde psikolojik bir stratejiye dayalı; korku psikolojisinden beslenmekten vazgeçmiyor, devletin otoriter algısını değiştirmek istemiyor, belli alansal (territorial) meselelerde peşin hüküm veriyor. Taksim'in sembolik olarak demokrasi tarihindeki yerini biliyor. Kaleyı tutuyor. Başbakanı, bakanı, valisi sivil toplum örgütleriyle, işçi dernekleriyle ve diğer örgütlenmelerle girdikleri psikolojik savaşlarda hep aynı mesajı veriyor. "Ben ne dersem, o olur!" Ama ne acı ki, vurduğu, incittiği, korkuttuğu kendi halkı, kendi insanı, kendi oğlu/kızı. Bu aslında riskli bir siyaset stratejisi içermekte, çünkü tarih bize söylüyor ki; eşkiya dünyaya hükümdar olmadığı gibi, vatandaş devlet şiddetini asla affetmiyor. İktidar, darbecileri, 80 anayasasının anti-demokratik yapısını ve ulusalcı zihniyetin ayrımcı politikalarını –iyi kieleştiriyor ama kendi de polis devletinin bütün imkanlarını kullanarak, devlet terörü yaratıyor. Darbecilerden, teröristlerden ve katillerden ne farkı kalıyor? Şimdilik belki karanlık, ama bu ışıktan umudu kesmemize engel olamaz. Herkesin yazıp çizdiği bu konu, bende Rumi'de düğümleniyor: "Zulüm demiriyle taşını birbirine vurma! Çünkü bu ikisi, erkek ve kadın gibi çocuk meydana getirirler."

Gecikmiş, kısa ve karanlık bir Paris yazısı

Bir süredir Paris'te geçen bir haftada gördüğüm sergileri yazmak istiyordum. Kismetten öte Champs-Élysées. Kuşkusuz Fransız sanat geleneğinin illa Roland Barthes ile anılan, iki Eco bir Foucault paketlenen, kavramsalcılığı biraz fazla içine kapalı, sembolizm seven ve kendine bolreferanslı bir yanı var. Ama son yıllarda, kurumlararası rekabet, özellikle Belleville'de açılan yeni kuşak galerilerin yarattığı canlı sanat ortamı ve yeni bir küratöryel kuşağın artı sanat insiyatiflerinin ortaya çıkması Paris'te dinamik bir hava yarattı. Ne zaman Paris'e yolum düşse, karşıma mutlaka iyi sergiler ve projeler çıkıyor ama bu bahar gezimde, gerçekten çok iyi işleri görmek nasip oldu.

Musée d'Orsay'da, 9 Haziran'a kadar açık kalacak "The Angel of the Odd" ismini bir Edgar Allan Poe öyküsünden alarak, karanlığın romantizm geleneği içinde tema olarak, farklı anlatı formlarında nasıl işle(n)diğine yer veriyor. Goya'nın çizimlerinden Max Ernst'in resimlerine, gotik, şiirsel ve tiyatral mizansenlerde aktarılan hikayeler aslında insan doğasının, ruh halinin ve fantezi dünyasının artık gelenekselleşmiş, klasikleşmiş ve bir üslup haline gelmiş örneklerinde yeniden canlanmış. Resimsel öğelerin iyi seçilmiş heykel işlemleri içiçe geçtiği salon yerleştirmeleri, ara ara güçlü film malzemeleri ile kesilmiş. Faust'tan Frankenstein'a, Alman dışavurumculardan Hitchcock'un Rebecca'sına, Kuşlar'ına, sinema tarihinin unutulmaz filmleri, son derece iyi kurulmuş düzeneklerde sergileniyor. Resim, çizim, film ve yerleştirmelerde, tarihsel olarak kötünün, şeytanın, korkunun ve acının nasıl çizildiği, kurgulandığı ve sunulduğu o kadar titiz bir planda sergilenmiş ki; ortaya psikanalitik düzlemde geri yansıyan ve kolayca okunan bir tarihsel okuma çıkıyor.

Bir başka karanlık sergi mekanı ise, Palais de Tokyo'nun sergi programı dahilinde, Mayıs'ın 20'sine kadar sürecektir solo sunumunda, Joachim Koester'e ait. Sanatçı, insan doğasının vahşi yanını, rüya ile gerçekliğin sınırlarını ve bilinçaltını araştırıyor. Haiti danslarından yoganın beden hareketlerine, esoterik anlatılardan Peyote efsanesine... Tahta parçalarından yarattığı sergi mekanında, video yerleştirmelerinde, birinden diğerine geçerken, aslında katman katman kendi gerçeklik algımızda bir yolculuğa çıkıyor; ekran ve projeksiyonlardan geri yansıyan anlarda kendimize dönüyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mayıs sıkıntısı çabuk geçer

Adnan Yıldız 12.05.2013

 Mayıs sıkıntısı çabuk geçer Son bir aydır mesaj ya da e-mail olarak gelen ya da yakın arkadaşlarımla konuştuğum bazı konular var. Güncel Sanat Defteri'ni en başından beri, kavramsal, tematik, eleştirel ve deneysel bir alan olarak tanımladığımdan ve kendi içeriğime ancak yetiştirebildiğimden, açıkcası sadece işimde-gücümde olduğumdan bu konuları araya sıkıştırıramadım. Kendi içeriğimle kavruluyorum, ama işte -ah o her köşesi olanın illa yazması gereken kompozisyon ödevleri yok mu?.. Bu hafta, onlardan kaçmadan -biraz tavır koyalım istedim! Bir de yazarken, ister istemez tosladığım siyasi ajanda ve havadaki atmosfer basıncı var. Günün, haftanın bir özelliği var. İlla bir Belirli Günler ve Haftalar durumu var. Bugün de öyle böyle bir gün değil. Anneler Günü. Dini bir gelenekten kopup gelmemesine; cumhuriyetin yeşertmesine bağlı olmamasına rağmen, kapitalist modernitenin mutfak robotu satma stratejisi olsa da, bizim ailece kabullendiğimiz, sevdiğimiz, önemseydiğimiz günlerden. Anneler Günü sabahları güzeldir. Bize her gün sabah kahvaltı hazırlayan annemi, yılda bir kez de olsa, o gün biz uyandırırız. Fırından yeni çıkmış, peynirli böreklerle. Babamın ciddiye aldığı ve elinden geldiğince hiç atlamadan anneme güzel sürprizler hazırladığı Anneler Günü'nde anneannelere, babaannelere ve halalara da gidilirdi. Senede bir gün yetmez ama evet! Bugün hâlâ Anneler Günü'nde annemi, anneannemi, teyzelerimi aramayı, düşünmeyi, hatırlamayı; anneleri tebrik etmeyi, anne (olmuş,) arkadaşlarımla buluşmayı ve çocukluğuma gitmeyi severim. Anneler Günümüz kutlu olsun. Dünyanın bütün anneleri ve çocukları için... Dünyanın belki TEK ölümsüz aşkı için!

Benim Annem Güzel Annem

Bilmediğim, hiç bilemeyeceğim bir his, deneyim ve sorumluluk annelik. Güzel Türkçe’de insanın çocuğuyla ilişkisi için “-canından bir parça olmak” kullanılır ya, bu kadar fiziksel olur tarifi. Ben şanslı bir çocuk oldum. Beni seven, hep yanımda destek olan, iyi bir annem var. Mücadele eden, güçlü ve akıllı bir kadın. Sevgi dolu. Kalbinden kötülük geçmeyen, toprak kadar doğal, hava kadar açık, su gibi berrak anneannem. Tülbentini yıkayıp asar, kuruyana kadar geçer küslüğü. Teyzelerim anne yarısı. Şerife, bana kuyruğumu hep dik tutmayı, Nimet hayal kurmanın zenginliğini ve Dudu içimizde saklı -çocuksu sevinci diri tutmayı öğretti. Komşumuz Gönül abla anne olsun diye dua ederdim; ben çocukken onun ağlaması bana dokunurdu. Sonra ne güzel çocukları oldu. İlkokul öğretmenim Narin’e adeta aşkıttım. O da, sağolsun beni oğlu gibi severdi. Annemin halaları, Gülten ve Müzeyyen halalar da; annemin babaannesi de, sonra akrabalar; Ülkü yenge, Gülten teyze, Şerife yenge, tanıdıklar, anne olan arkadaşlar; anne iken tanıştığım arkadaşlar... Anne olan kadınlar. Ne kadar güçlü, ne kadar güzel, ne kadar cesur olduklarını; fedakarlıklarını ve sevgilerini en iyi kendi çocukları bilir. Öfkelerini tanır. Acılarını anlar. En çok kendi çocukları kızar onlara; en çok kendi çocukları kırar. En çok kendi evladı incitir insanı. Kendi canı. Kendi kanı. Kendi ailesi.

Beraber yaşayan anne-çocukların hikayelerini dinlemeyi, anlamayı ve onlarla takılmayı severim. Annemle Sena’nın, Füsün’la Melike’nin, İrem ile Baha’nın, Perihan’la Melek’in, Ayşe ile Cihat’ın çok başka, çok ayrı ve çok kendi dünyalarında, karşımda birbirlerine sarılmaları, hayata dayanmaları ve ortak dünyaları beni büyüler. Anne ile çocuk arasındaki o kod, o şifre, o frekans, o titreşim...

Annemle aramdaki ilişki, zamanla hep değişti. Hiç tek bir seviyede sabit durmadı, hiç takılmadı. Her şeyi konuşamadık belki, ama konuştuğumuz zaman hiç kaçmadık. Belki erken anne olduğu için ya da kendini iyi yetiştirdiği için, bana her ihtiyaç duyduğumda sezgilerle hareket etmenin, refleksif düşünmenin ve dirayetin sırlarını fısıldadı. Belki farkında olmadan, her seferinde orada olarak, ne kadar önemli bir şey yaptı. Bana güven, enerji ve ilham verdi. Ne olursa olsun, birinin orada olduğu bilgisi, her gencin büyürken, koşarken, düşerken en çok ihtiyacı olan protein, kalsiyum, vitamin. Elinden gelenin en iyisi, her türlü sınıfın, zenginliğin, maddi engelin ötesinde bir dünya hayali. Adaletin ve iyi niyetin bilgisi, insanın kendinde başlayan bir öğreti. Karıncayı ezmek, çiçeği boşuna koparıp atmamak, yerdeki ekmeği kaldırıp kenara koymak...

Nasıl çocuk yetiştirilir, hep tartışılıyor. Anne olarak, baba olarak insan kendini nasıl yetiştirir, kendini –çocuklarla birlikte- nasıl büyütür, hiç konuşulmuyor. Anne olmak, baba olmak için illa büyümüş gibi yapmak gerekiyor. Oysa, anladığım kadarıyla insan asıl anne olunca, babalık yapması gerekince, kendiyi yüzleştiriyor. Kendi için koyduğu sınırları birgün biri gelip, kendi için yıkmak istiyor. O sınırlar mı, yoksa kendi canı mı? Bu soru, hep yankılanan seslerden oluşuyor. Yol boyunca hiç susmayan bir korna gibi, bazen düğün alayı neşesinde, bazen hastaneye yetişme telaşında, bazen bozuk çalıyor, bazen keyifle ötüyor. Ebeveyn olmak, önemli bir sorumluluk. Değerli bir deneyim. Zor bir hayat tecrübesi. Asıl gaye. Temelinde biyoloji. Evrimsel denge. İçgüdüsel. Benim annem, güzel annem.

Biriken sorulara ortak cevaplar

SANA YAKIŞTIRAMADIM!

-Neden hâlâ Taraf’ta yazıyorsun?

Yasemin Çongar’ın editöryel inisiyatifi ile tam sayfa çıkan Güncel Sanat Defteri, yine onun istifası ile durmuş, birkaç aylık aradan sonra Oral Çalışlar’ın nazik daveti ile yeniden başlamıştı. Beni sadece Taraf’ın zaman içinde

siyasi olarak nasıl dil/söylem/dil değiştirdiğinden - ya da yok misyonunu tamamladı yok son kullanma tarihi geçti mevzusundan çok, Türkiye'nin nasıl değiştiği, iktidarla ilişkisi ve dönüşümün yönü ilgilendiriyor. O nedenle, beni her gördüğünde bana yeni icatlarla takılan arkadaşlar (N'aber yandaş medya? Ooo cemaat nasıl? Hoca, toplum için sanat mı, yoksa barış için sergi mi, hatta demokrasi için bienal mi?) bilir... Kendimi hiçbir zaman (cinsel, dinsel ya da tinsel tercihlerimden siyasi, şahsi ve keyfi seçimlerime kadar) tek bir noktadan tanımlamadım. Herşeyin içinden geçen, öğrenmeci bir hayat deneyimi peşindeyiz. Taraf'a gelince... Gazete ile uzaktan seviyeli bir ilişkim var. Yazılarımı email ile gönderiyorum. Gazeteyi hard copy alamıyorum bile, bu aralar yaşadığım şehirlerde, mesela Berlin'de, Stuttgart'ta, Paris'te satılan Türkçe gazeteler arasında raflarda yok... İnternet'ten kendi sayfama bakıyor, illa ki Murat Belge'yi okuyor ve olan biteni herkes gibi medya sitelerinden takip ediyorum. Gazeteyi sadece bir kez ziyaret ettim; ama çalışanları ve ortamı çok sevdim. Bana yakın, tanıdık ve iyi geldi.

Yasemin'in gitmesi ile mecburi bir tavırla yazıları sonlandırırken, çok üzülmüştüm. Oral bey de, fikir olarak tam sayfaya sahip çıkarak beni motive etti. Hâlâ yazıyor olmam, ne ona karşı bir tutum ne de barışa karşı demokrasi! Ben kutuplardan çok, aralıklardan beslenirim. Evet, duyduğum kadarıyla, Çalışlar'ın editöryel alanını zedeleyen bu son tavrı ben de problemlili buluyorum. Ammavelakin onun karşısına koyulan Düzel'in "sözde-Sözcü'lüğüne" de inanmıyorum. Tesadüfen olaylardan önce kendisinin Selahattin Demirtaş söyleşisini okumuş, hasta yatağımdan tebrik etmişim. Hemen geri dönen Düzel'in kendini basında eksik olan bir yetkinliğe adamasına hep saygı duymuşumdur. Ahkam kesmektense, görüş ve tavırların aktarılması için söyleşi tekniğini geliştirip, önemli bir alan açıyor. Dinlemeyi öneriyor. Sadece bir adamı, tek bir sesi, tek otoriteyi değil, çoğul bir birbirini duyma ve dinleme halini... Basında iyi röportaj yapan o kadar az insan var ki... Hemen herkes aynı şeyleri yazıyor, yazılar da ortalama aynı uzunlukta ve sıkıcılıkta. Hastalığıma denk gelen -Taraftan bir daha gidip gitmeme, daha doğrusu patrondan gelen müdahaleyi yutup yutmama konusunu tartarken, ki gazete ile maddi bir ilişkim yok; galiba benim kantar Murat Belge çekti. Zaten yazıları siyasi olarak benim için her zaman pusula gibi... Dışarısı cehennemken, bu sayfanın varlığı hâlâ bana umut veriyor ve bu da, bir sorumluluk hissi getiriyor. Yani, içeriğine karışmadığı sürece, Güncel Sanat Defteri burada devam edecek.

EN ÇOK SORULAN SORU

-Neden daha sık portre yapmıyorsun?

Emine Sevgi Özdamar ve Şener Özmen portreleri ses getirmişti. Pek çok farklı yerden aynı soru geliyor, -neden daha sık portre çıkarmıyorsun diye (?). İstiyorum, ama portre (her kimse, -o insanı çizmek) için ilk bir arzu fişeği çakmalı, bazı sezgiler olmalı ve illa doğru zamanlama. Kafamda bir liste var ve bu listeyi portreleştirirken, odaklanmak istediğim, aralarındaki benzerlik: Tavrın, tutumun ve kanaatin pratiklerinde ve çalışmalarında net okunduğu eleştirel düşünce mekanizmaları! Portre yazılarında ilgimi çeken bu.... Portre demişken, bu hafta uzaktan güzel bir haber geldi. Portre, resimden sinemaya; her zaman yenilenen, geleneğinin güncellendiği bir form. İstanbul'dan Berlin'e göçen Aykan (Safoğlu), son ürettiği kısa filmi 'Kırık Beyaz Laleler'de Amerikalı aktivist, yazar, şair ve oyun yazarı James Baldwin'ın İstanbulla ilişkisi üzerinden; eski fotoğraflar, ikinci elden hatıralar ve sembollerle kendini ne güzel anlatmış, zamanın ölümsüzlüğünü ne güzel tariflemiş ve aslında yazarla ilişkisini hem onun hem de kendinin hareketli portresine dönüşürmüş. İçinden Gülriz Sururi'den Engin Cezzar'a, Türkçe Hamlet'ten Boğaz'a neler neler geçiyor... Bu tatlı masaüstü filmi, geçen hafta Almanya'nın en iyi kısa film festivallerinden Oberhausen'den büyük ödül aldı. Helal. Hatta ablan kurban olsun sana ve sefan olsun.

GÜNCELLE BENİ

-Bu aralar ne okuyorsun, çalan şarkı ne, hangi filme gitsek?

Bazı arkadaşlar diyor ki, illa ki hep içinden Kuzey geçen, Cosmopolis ile Drive'ı karşılaştıran, Orhan Gencebay'lı yazılar da olsun. Aslında düşünmüyorum değilim, yavaşak kavramsallıkta bir David Bowie "The Next Day" albüm yazısı, son filminden kelli - senle sonumuz n'olcak Ryan Gossling adaması ve bir Gülşen pırtlatması. Gülşen'e yerim var gibi. Evde temizlik ya da yemek yaparken, koşu bandında ya da online banking filan feşmekan hallerde illa ki Türkçe sözlü hafif müzik dinlemekten başka çaresi olmayan, ilk gençliği 90'lar kurbanı bu kardeşiniz kendisinin son albümünü pek beğendi. Sezen Aksu, Ajda Pekkan, Tarkan'dan kalorisiz, bol yeşillikli, taze mevim salatası yapsak sonuç Güls, en olurmuş,. Gibi. Ozan aşka gelmiş. Bir zamanların Onno-Sezen tonunu hedeflemiş, Gülşen, Olympia'da çıkan Ajda kadar fresh! Tarkan oynaklığı. Bazı şarkılarda, mesela "Ne düşünürsen o olur"un girişinde, bayıldığım "Acısı bile bal"da, sanki Sezen'in doksanlarda burnundan söylediği, genzinden çıkan o seslere o kadar yaklaşmış,ki... "Kendine Müslüman" ve akustik "Seyre dursun aşk" iyi söylenmiş,. I love Kardan Adam.

BİRAZ BERLİN HAVASI İYİ GELİR DEDİK AMA...

-Yine sergi göremedik, yine sanat göremedik!

Berlin'de önemli sanat kurumlarından KW'nin yeni direktörü Ellen Blumenstein devraldığı kurumu sanatçılarla birlikte dönüştürmek amacıyla, "Relaunch" ismiyle, ağustosa kadar sürececek bir proje başlattı. Mekana ve kuruma yeniden bakmayı öneriyor; bu süreci sanatsal pratiklerin geri bildirimiyle ve performatif bir yaklaşımla çalışıyor. Hemen hemen bütün galerilerin sergilerini aynı anda açtığı ve ortak event'lerle ortalığın şenlendiği daha geçen Gallery Weekend cumartesi açılan bu serginin kavramsal yanı, küratöryel yatırımı ve kurum üstüne düşünen güçlü yanları olsa da...

Geçen Berlin Bienali'nden beri bu kadar kalabalık bir halde biraraya gelmeyen Berlin sanat toplumu, KW'de Nedko Solakov'un küratörle tartışmalarını mekana işaretlediği notlarından başka bir şey göremeyince, sanki yine toplu bir hayal kırıklığına uğradı. Politik sanat sorunsalını çalışan, formal dili epey problemlili ve eleştirmenlerin uzlaştığı üzere eleştirel anlamda izleyiciye geçmeyen, haliyle pek işlemeyen geçen bienalin estetik formuna tepki duyan isimler mekandan "KW'de yine sanat göremedik" diye ayrıldı. Bazılarına düşünmek, hayal etmek yetiyor. Bazıları illa ekmek arası köfte istiyor. Arası yok mu?

DEDİKODU YOK MU?

-Bu çok abiye, ben daha sportif bir şey arıyorum!!!

İstanbul'u sanatseveri de okşamazsak, koca sayfayı haram ederler. Bu aralar beni en çok güldüren dedikodu İstanbul'dan... Meğer First Lady'ler, Holding Veliaht'lar, Toplayıcı Patronlar, Hürrem Sultan'lar, Muhteşem Elitist'ler aynı ressamdan peş,peş,e resimler alıyormış,. Frankfurt- İstanbul arası yaşayan ressamımız herkes

tarafından sevilen, sayılan bir isimmiş,. S,öyle iyiymiş,. böyle canmış,. Sadece renkli yuvarlak halkalardan oluş,an bu pop resimler niye bu kadar peynir ekmek gibi satıyor diye sorduğ,umda, akıllı bir galerici arkadaş,ım hemen büyük bir özgüvenle cevaplamış,tı: “- İzleyicinin, pardon müs,terinin hayal gücüne alan açıyor, nasıl mı? Mesela, resimden, sanattan anlamayan ama resim ile birlikte sınıf, arkadaş,, flört, ilgi, yemek daveti, sanat ortamı ve galeri havası satın almak isteyen her Kart- Finans/sonradan Mrs. Hype, bu renkli yuvarlaklara bakarak rahat rahat konuş,abiliyor, ortadan sanattan anlamıyorum derdi kalkıyor. Duyanlar var... Mesela ‘canım, bu benim ofis için fazla abiye; bana sportif bir ş,ey bakalım...’ diyormuş,sadık bir izleyicisi, pardon müs,terisi...”

HAFTAYA İLK KEZ ATINA

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mayıs sıkıntısı çabuk geçer

Adnan Yıldız 12.05.2013

 Mayıs sıkıntısı çabuk geçer Son bir aydır mesaj ya da e-mail olarak gelen ya da yakın arkadaşlarımla konuştuğ,um bazı konular var. Güncel Sanat Defteri’ni en başından beri, kavramsal, tematik, eleştirel ve deneysel bir alan olarak tanımladığımdan ve kendi içeriğ,ime ancak yetişebildiğ,imden, açıkcası sadece işimde-gücümde olduğ,umdan bu konuları araya sıkıştıramadım. Kendi içeriğ,imle kavruluyorum, ama işte -ah o her köşesi olanın illa yazması gereken kompozisyon ödevleri yok mu?.. Bu hafta, onlardan kaçmadan -biraz tavır koyalım istedim! Bir de yazarken, ister istemez tosladığı,ım siyasi ajanda ve havadaki atmosfer basıncı var. Günün, haftanın bir özelliğ,i var. İlla bir Belirli Günler ve Haftalar durumu var. Bugün de öyle böyle bir gün değil. Anneler Günü. Dini bir gelenekten kopup gelmemesine; cumhuriyetin yeşertmesine bağlı olmamasına rağmen, kapitalist modernitenin mutfak robotu satma stratejisi olsa da, bizim ailece kabullendiğ,imiz, sevdiğ,imiz, önemseddiğ,imiz günlerden. Anneler Günü sabahları güzeldir. Bize her gün sabah kahvaltı hazırlayan annemi, yılda bir kez de olsa, o gün biz uyandırırđık. Fırından yeni çıkmış,peynirli börekle. Babamın ciddiye aldığı ve elinden geldiğ,ince hiç atlamadan anneme güzel sürprizler hazırladığı Anneler Günü’nde anneannelere, babaannelere ve halalara da gidilirdi. Senede bir gün yetmez ama evet! Bugün hâlâ Anneler Günü’nde annemi, anneannemi, teyzelerimi aramayı, düş,ünmeyi, hatırlamayı; anneleri tebrik etmeyi, anne (olmuş,) arkadaş,larımla buluş,mayı ve çocukluğ,uma gitmeyi severim. Anneler Günümüz kutlu olsun. Dünyanın bütün anneleri ve çocukları için... Dünyanın belki TEK ölümsüz aş,kı için!

Benim Annem Güzel Annem

Bilmediğ,im, hiç bilemeyeceğ,im bir his, deneyim ve sorumluluk annelik. Güzel Türkçe’de insanın çocuğ,uyla ilişkisi için “-canından bir parça olmak” kullanılır ya, bu kadar fiziksel olur tarifi. Ben şanslı bir çocuk oldum. Beni seven, hep yanımda destek olan, iyi bir annem var. Mücadele eden, güçlü ve akıllı bir kadın. Sevgi dolu.

Kalbinden kötülük geçmeyen, toprak kadar doğal, hava kadar açık, su gibi berrak anneannem. Tülbentini yıkayıp asar, kuruyana kadar geçer küslüğü. Teyzelerim anne yarısı. Şerife, bana kuyruğumu hep dik tutmayı, Nimet hayal kurmanın zenginliğini ve Dudu içimizde saklı -çocuksu sevinci diri tutmayı öğretti. Komşumuz Gönül abla anne olsun diye dua ederdim; ben çocukken onun ağlaması bana dokunurdu. Sonra ne güzel çocukları oldu. İlkokul öğretmenim Narin'e adeta aşkıttım. O da, sağolsun beni oğlu gibi severdi. Annemin halaları, Gülten ve Müzeyyen halalar da; annemin babaannesi de, sonra akrabalar; Ülkü yenge, Gülten teyze, Şerife yenge, tanıdıklar, anne olan arkadaşlar; anne iken tanıştığım arkadaşlar... Anne olan kadınlar. Ne kadar güçlü, ne kadar güzel, ne kadar cesur olduklarını; fedakarlıklarını ve sevgilerini en iyi kendi çocukları bilir. Öfkelerini tanır. Acılarını anlar. En çok kendi çocukları kızar onlara; en çok kendi çocukları kırar. En çok kendi evladı incitir insanı. Kendi canı. Kendi kanı. Kendi ailesi.

Beraber yaşayan anne-çocukların hikayelerini dinlemeyi, anlamayı ve onlarla takılmayı severim. Annemle Sena'nın, Füsün'la Melike'nin, İrem ile Baha'nın, Perihan'la Melek'in, Ayşe ile Cihat'ın çok başka, çok ayrı ve çok kendi dünyalarında, karşımda birbirlerine sarılmaları, hayata dayanmaları ve ortak dünyaları beni büyüler. Anne ile çocuk arasındaki o kod, o şifre, o frekans, o titreşim...

Annemle aramdaki ilişki, zamanla hep değişti. Hiç tek bir seviyede sabit durmadı, hiç takılmadı. Her şeyi konuşamadık belki, ama konuştuğumuz zaman hiç kaçmadık. Belki erken anne olduğu için ya da kendini iyi yetiştirdiği için, bana her ihtiyaç duyduğumda sezgilerle hareket etmenin, refleksif düşünmenin ve dirayetin sınırlarını fısıldadı. Belki farkında olmadan, her seferinde orada olarak, ne kadar önemli bir şey yaptı. Bana güven, enerji ve ilham verdi. Ne olursa olsun, birinin orada olduğu bilgisi, her gencin büyürken, koşarken, düşerken en çok ihtiyacı olan protein, kalsiyum, vitamin. Elinden gelenin en iyisi, her türlü sınıfın, zenginliğin, maddi engelin ötesinde bir dünya hayali. Adaletin ve iyi niyetin bilgisi, insanın kendinde başlayan bir öğreti. Karıncayı ezmek, çiçeği boşuna koparıp atmamak, yerdeki ekmeği kaldırıp kenara koymak...

Nasıl çocuk yetiştirilir, hep tartışılıyor. Anne olarak, baba olarak insan kendini nasıl yetiştirir, kendini -çocuklarla birlikte- nasıl büyütür, hiç konuşulmuyor. Anne olmak, baba olmak için illa büyümüş gibi yapmak gerekiyor. Oysa, anladığım kadarıyla insan asıl anne olunca, babalık yapması gerekince, kendiyle yüzleşiyor. Kendi için koyduğu sınırları birgün biri gelip, kendi için yıkmak istiyor. O sınırlar mı, yoksa kendi canı mı? Bu soru, hep yankılanan seslerden oluşuyor. Yol boyunca hiç susmayan bir korna gibi, bazen düğün alayı neşesinde, bazen hastaneye yetişme telaşında, bazen bozuk çalıyor, bazen keyifle ötüyor. Ebeveyn olmak, önemli bir sorumluluk. Değerli bir deneyim. Zor bir hayat tecrübesi. Asıl gaye. Temelinde biyoloji. Evrimsel denge. İçgüdüsel. Benim annem, güzel annem.

Biriken sorulara ortak cevaplar

SANA YAKIŞTIRAMADIM!

-Neden hâlâ Taraf'ta yazıyorsun?

Yasemin Çongar'ın editöryel inisiyatifi ile tam sayfa çıkan Güncel Sanat Defteri, yine onun istifası ile durmuş, birkaç aylık aradan sonra Oral Çalışlar'ın nazik daveti ile yeniden başlamıştı. Beni sadece Taraf'ın zaman içinde siyasi olarak nasıl dil/söylem/dil değiştirdiğinden - ya da yok misyonunu tamamladı yok son kullanma tarihi geçti mevzusundan çok, Türkiye'nin nasıl değiştiği, iktidarla ilişkisi ve dönüşümün yönü ilgilendiriyor. O nedenle, beni her gördüğünde bana yeni icatlarla takılan arkadaşlar (N'aber yandaş medya? Ooo cemaat nasıl?

Hoca, toplum için sanat mı, yoksa barış için sergi mi, hatta demokrasi için bienal mi?) bilir... Kendimi hiçbir zaman (cinsel, dinsel ya da tinsel tercihlerimden siyasi, şahsi ve keyfi seçimlerime kadar) tek bir noktadan tanımlamadım. Herşeyin içinden geçen, öğrenmeci bir hayat deneyimi peşindeyiz. Taraf'a gelince... Gazete ile uzaktan seviyeli bir ilişkim var. Yazılarımı email ile gönderiyorum. Gazeteyi hard copy alamıyorum bile, bu aralar yaşadığım şehirlerde, mesela Berlin'de, Stuttgart'ta, Paris'te satılan Türkçe gazeteler arasında raflarda yok... İnternet'ten kendi sayfama bakıyor, illa ki Murat Belge'yi okuyor ve olan biteni herkes gibi medya sitelerinden takip ediyorum. Gazeteyi sadece bir kez ziyaret ettim; ama çalışanları ve ortamı çok sevdim. Bana yakın, tanıdık ve iyi geldi.

Yasemin'in gitmesi ile mecburi bir tavırla yazıları sonlandırırken, çok üzülmuştum. Oral bey de, fikir olarak tam sayfaya sahip çıkarak beni motive etti. Hâlâ yazıyor olmam, ne ona karşı bir tutum ne de barışa karşı demokrasi! Ben kutuplardan çok, aralıklardan beslenirim. Evet, duyduğum kadarıyla, Çalışlar'ın editöryel alanını zedeleyen bu son tavrı ben de problemli buluyorum. Ammavelakin onun karşısına koyulan Düzel'in "sözde-Sözcü'lüğüne" de inanmıyorum. Tesadüfen olaylardan önce kendisinin Selahattin Demirtaş söyleşisini okumuş, hasta yatağımdan tebrik etmişim. Hemen geri dönen Düzel'in kendini basında eksik olan bir yetkinliğe adanmasına hep saygı duymuşumdur. Ahkam kesmektense, görüş ve tavırların aktarılması için söyleşi tekniğini geliştirip, önemli bir alan açıyor. Dinlemeyi öneriyor. Sadece bir adamı, tek bir sesi, tek otoriteyi değil, çoğul bir birbirini duyma ve dinleme halini... Basında iyi röportaj yapan o kadar az insan var ki... Hemen herkes aynı şeyleri yazıyor, yazılar da ortalama aynı uzunlukta ve sıkıcılıkta. Hastalığıma denk gelen -Taraf'tan bir daha gidip gitmeme, daha doğrusu patrandan gelen müdahaleyi yutup yutmama konusunu tartarken, ki gazete ile maddi bir bir ilişkim yok; galiba benim kantar Murat Belge çekti. Zaten yazıları siyasi olarak benim için her zaman pusula gibi... Dışarısı cehennemken, bu sayfanın varlığı hâlâ bana umut veriyor ve bu da, bir sorumluluk hissi getiriyor. Yani, içeriğine karışmadığı sürece, Güncel Sanat Defteri burada devam edecek.

EN ÇOK SORULAN SORU

-Neden daha sık portre yapmıyorsun?

Emine Sevgi Özdamar ve Şener Özmen portreleri ses getirmişti. Pek çok farklı yerden aynı soru geliyor, -neden daha sık portre çıkarmıyorsun diye (?). İstiyorum, ama portre (her kimse, -o insanı çizmek) için ilk bir arzu fişeği çakmalı, bazı sezgiler olmalı ve illa doğru zamanlama. Kafamda bir liste var ve bu listeyi portreleştirirken, odaklanmak istediğim, aralarındaki benzerlik: Tavrın, tutumun ve kanaatin pratiklerinde ve çalışmalarında net okunduğu eleştirel düşünce mekanizmaları! Portre yazılarında ilgimi çeken bu.... Portre demişken, bu hafta uzaktan güzel bir haber geldi. Portre, resimden sinemaya; her zaman yenilenen, geleneğinin güncellendiği bir form. İstanbul'dan Berlin'e göçen Aykan (Safoglu), son ürettiği kısa filmi 'Kırık Beyaz Laleler'de Amerikalı aktivist, yazar, şair ve oyun yazarı James Baldwin'in İstanbulla ilişkisi üzerinden; eski fotoğraflar, ikinci elden hatıralar ve sembollerle kendini ne güzel anlatmış, zamanın ölümsüzlüğünü ne güzel tariflemiş ve aslında yazarla ilişkisini hem onun hem de kendinin hareketli portresine dönüştürmüş. İçinden Gülriz Sururi'den Engin Cezzar'a, Türkçe Hamlet'ten Boğaz'a neler neler geçiyor... Bu tatlı masaüstü filmi, geçen hafta Almanya'nın en iyi kısa film festivallerinden Oberhausen'den büyük ödül aldı. Helal. Hatta ablan kurban olsun sana ve sefan olsun.

GÜNCELLE BENİ

-Bu aralar ne okuyorsun, çalan şarkı ne, hangi filme gitsek?

Bazı arkadaşlar diyor ki, illa ki hep içinden Kuzey geçen, Cosmopolis ile Drive'ı karşılaştıran, Orhan Gencebay'lı yazılar da olsun. Aslında düşünmüyorum değilim, yavaşak kavramsallıkta bir David Bowie "The Next Day" albüm yazısı, son filminden kelli - senle sonumuz n'olcak Ryan Gossling adaması ve bir Gülşen pırtlatması. Gülşen'e yerim var gibi. Evde temizlik ya da yemek yaparken, koşu bandında ya da online banking filan feşmekan hallerde illa ki Türkçe sözlü hafif müzik dinlemekten başka çaresi olmayan, ilk gençliği 90'lar kurbanı bu kardeşiniz kendisinin son albümünü pek beğendi. Sezen Aksu, Ajda Pekkan, Tarkan'dan kalorisiz, bol yeşillikli, taze mevim salatası yapsak sonuç Güls,en olurmuş,. Gibi. Ozan aşka gelmiş. Bir zamanların Onno-Sezen tonunu hedeflemiş, Gülşen, Olympia'da çıkan Ajda kadar fresh! Tarkan oynaklığı. Bazı şarkılarda, mesela "Ne düşünürsen o olur"un girişinde, bayıldığım "Acısı bile bal"da, sanki Sezen'in doksanlarda burnundan söylediği, genzinden çıkan o seslere o kadar yaklaşılmış,ki... "Kendine Müslüman" ve akustik "Seyre dursun aşk" iyi söylenmiş,. I love Kardan Adam.

BİRAZ BERLİN HAVASI İYİ GELİR DEDİK AMA...

-Yine sergi göremedik, yine sanat göremedik!

Berlin'de önemli sanat kurumlarından KW'nin yeni direktörü Ellen Blumenstein devraldığı kurumu sanatçılarla birlikte dönüştürmek amacıyla, "Relaunch" ismiyle, ağustosa kadar sürececek bir proje başlattı. Mekana ve kuruma yeniden bakmayı öneriyor; bu süreci sanatsal pratiklerin geri bildirimiyle ve performatif bir yaklaşımla çalışıyor. Hemen hemen bütün galerilerin sergilerini aynı anda açtığı ve ortak event'lerle ortalığın şenlendiği daha geçen Gallery Weekend cumartesi açılan bu serginin kavramsal yanı, küratöryel yatırımı ve kurum üstüne düşünen güçlü yanları olsa da...

Geçen Berlin Bienali'nden beri bu kadar kalabalık bir halde biraraya gelmeyen Berlin sanat toplumu, KW'de Nedko Solakov'un küratörle tartışmalarını mekana işaretlediği notlarından başka bir şey göremeyince, sanki yine toplu bir hayal kırıklığına uğradı. Politik sanat sorunsalını çalışan, formal dili epey problemlili ve eleştirmenlerin uzlaştığı üzere eleştirel anlamda izleyiciye geçmeyen, haliyle pek işlemeyen geçen bienalin estetik formuna tepki duyan isimler mekandan "KW'de yine sanat göremedik" diye ayrıldı. Bazılarına düşünmek, hayal etmek yetiyor. Bazıları illa ekmek arası köfte istiyor. Arası yok mu?

DEDİKODU YOK MU?

-Bu çok abiye, ben daha sportif bir şey arıyorum!!!

İstanbullu sanatseveri de okşamazsak, koca sayfayı haram ederler. Bu aralar beni en çok güldüren dedikodu İstanbul'dan... Meğer First Lady'ler, Holding Veliaht'lar, Toplayıcı Patronlar, Hürrem Sultan'lar, Muhteşem Elitist'ler aynı ressamdan peş,peşe resimler alıyormış,. Frankfurt- İstanbul arası yaşayan ressamımız herkes tarafından sevilen, sayılan bir isimmiş,. Şöyle iyiymiş, böyle canmış,. Sadece renkli yuvarlak halkalardan oluşan bu pop resimler niye bu kadar peynir ekmek gibi satıyor diye sorduğumda, akıllı bir galerici arkadaşım hemen büyük bir özgüvenle cevaplamış,tı: "- İzleyicinin, pardon müş,terinin hayal gücüne alan açıyor, nasıl mı? Mesela, resimden, sanattan anlamayan ama resim ile birlikte sınıf, arkadaş, flört, ilgi, yemek daveti, sanat ortamı ve galeri havası satın almak isteyen her Kart- Finans/sonradan Mrs. Hype, bu renkli yuvarlaklara bakarak rahat

rahat konuşabiliyor, ortadan sanattan anlamıyorum derdi kalkıyor. Duyanlar var... Mesela 'canım, bu benim ofis için fazla abiye; bana sportif bir şey bakalım...' diyor mus, sadık bir izleyicisi, pardon müşterisi..."

HAFTAYA İLK KEZ ATINA

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Berlin ve İstanbul'dan sonra Atina

Adnan Yıldız 19.05.2013

 Berlin ve İstanbul'dan sonra Atina İstanbul'daydım. -Benim için uzun sayılacak bir aradan sonra ilk kez. Kısa kaldım. Yağmurlu geçen birkaç gün, hava kapalı. GS-FB derbisinin bütün atmosferi kapladığı bir basınç, gencecik bir taraftarın ölüm haberi. Bütün şokuyla ve çok uçlu siyasi sorularıyla kocaman bir manzarada, nasıl başedeceğimizi pek bilemediğimiz Reyhanlı felaketi. Bir tarafta, "Atatürk Ortadoğu'ya boşuna bulaşmamıştı!" konulu kompozisyonlarla sallanan Kemalist parmak, diğer tarafta dış politikasındaki siyasetine toz kondurmayan fakat belli ki daha derin bilgi kaynağı ve uzman görüşü ihtiyacı olan ama kendine fazla güvenden bunu dile getirmeyen baskıcı iktidar. Ya Reyhanlılar üstüne konuşulanlar... Hiç kapanmayan Sünni-Alevi meselesi. Üstüne gelen medya fenomeni: Önce delil olabilecek malzemelerin tedbir altına alınması gerekçesi ile koyulan ve sonra geri çekilen haber yapma yasağı. Yeni anayasanın imkânsızlığında var olanın geçerliliği de siliniyor ki, elimizde alınan haber alma özgürlüğü. Diğer yanda -gerçek olan ne, kim doğru söylüyor, laik cepheyandaş medya ve acaba ne kadar kafalanıyorum şüphesi? Sığınmacıları linç ettik mi (?) sorusu. Savaş çıkacak mı (?) korkusu. Amerika nereye saldıracak lotosu! İran mı, Suriye mi? Demokratlar iki sezon sonra Cumhuriyetçilere sadece Amerika'da mı dönüşüyor? Meseleye daha global bakalım, küresel felaket senaryolarını açalım histerisi... Dünyada kaynaklar azalıyor ama insan nüfusu hiç bu kadar artmamıştı tartışması. Hakikaten insan hayatı hiç bu kadar uzamamıştı, bu kadar az çatışmanın olduğu bir dönem var mıydı tarihte daha önce, o kadar kötü değil durum ama savaş çıkmazsa, birileri genetik olarak tasarlanmış ve yayılmak üzere bir hastalık tasarlamazsa, en fazla 50 sene sonra, belki daha erken su kavgası, yiyecek kavgası hatta hava kavgası olacak kasma... Uzayan bir karamsarlık tablosu.

Atina'dan Fuar Notları

Birkaç günlüğüne ve ilk kez Atina'ya uçtum. Geçen sene krizden dolayı gerçekleşmeyen fuar bir sene daha mola (gap year) almak istememiş, tamamen ortadan kalkmamak için, direnmeye karar vermiş. South Dergisi'nin editörlerinden, Kunsthalle Athens projesini yürüten küratör arkadaşım Marina Fokidis, gerek uluslararası katılımcılardan oluşan ("Open Form" başlıklı) grup sergisi gerekse kabaca -kurum mu bienal mi?- sorusuna odaklanan, küratöryel yatırımın yönünü araştıran ("Symposia" isimli) seminerler serisi ile memleketi Atina'ya küresel bir perspektif getirmeye çalışıyor. Özellikle kriz anlarında, ekonomik ve siyasi bunalımlarda;

insanlar ve toplumlar daha çok içine kapanıyor ve kuşkusuz havada karanlık bulutlar dolaşırken, herkes kendi paçasından asılırken... Başka toplumlara, örneklere ve modellere odaklanmak iyi geliyor. Fokidis, güneyin, ılıman iklimlerin ve Akdeniz bitki örtüsünün sadece coğrafi bir sınır ve fiziksel bir gerçeklik değil, ama aynı zamanda bir ruh hali, toplumsal psikoloji ve potansiyel dönüşüm yaratacağı inancıyla, hem dergisinde hem de pilot kurum denemesi (Hans Ulrich görse en güzeli buymuş diyeceği) Kunsthalle'sinde inandığım işler yapıyor.

Bir ara ilk günkü seminerde, izleyicilerden yükselen "Neden uluslararası küratörler ve koleksiyonerler Yunanlı sanatçılarla ilgilenmiyor" sorusuna, daha doğrusu sitemine Fokidis sert bir yanıt verdi: "Devlet, sanata, özellikle güncel yatırım yapmadı, yapmıyor, artık hiç yapamaz. Yunanlı koleksiyonerlerse, Jeff Koons, Charles Ray, Cindy Sherman gibi zaten çoktan kariyeri oturmuş ve işleri astronomik meblağlara satılan sanatçıların peşinde ya da taklitlerinde... Hiçbir zaman buralı sanatçılara ve buradaki üretime destek olmadılar... Sanatçıların özgüvenini zedeleyen bu durum, zaten destek görmeyen ve yalnız kalan sanatçıları giderek güvensiz, kötü ve odaksız işler üretmeye ve kısır tartışmalara takılmaya mecbur kaldı..."

Fuarlara bayılmadığımdan, ara ara şehre kaçtığımda... Kapanan dükkânlar, asık suratlar... "Trafik sorununu biz değil, kriz çözdü" diye işi geyiğe vuran taksiciler... Özellikle belli bölgelerde, güpegündüz sokakta koluna eroin enjekte eden; agresif bir tonda dilenen ve evsiz, işsiz, güçsüz insanları, gençleri görmemek imkânsız. Yerelden konuştuğum arkadaşlar, bu kesimin giderek arttığını, insanların kendi hallerine ve çaresiz bir halde ortada bırakıldığını söylüyor. Aralarında -krizden önce- evi, işi ve ailesi olan ve çoğu orta sınıf ailelerden gelen -belki bu yüzden sokağa dayanıksız- insanların bulunduğu bu giderek büyüyen kalabalığın en temel ihtiyacı umut, dünyanın en eski medeniyetinin mirasçısı Yunanistan'da tükenmiş gibi görünüyor.

Akşam üzeri, Art Atina davetlisi, konuşmacısı veya katılımcısı olarak gelen uluslararası bir grupta; bizi evlerinde ağırlamak ve koleksiyonlarını göstermek isteyen, Yunanistan'ın ünlü koleksiyonerlerinin davetlerine icap ediyoruz. Dakis Joannou'dan, DESTE Foundation'a, oradan Ninneta Vakefia'nın kişisel koleksiyonuna; büyük boyutlardan seri halde toplanan işlere, müze gibi evlerde yaşayan bu çok zengin insanların hayatlarını dikizliyoruz... Aradaki sınıfsal uçurumun giderek arttığı, sanatın da zaman zaman en iyi leke çıkaran çamaşır suyu işleviyle metalaştığı mesafesizlikte; kendi pratiklerimizden yola çıkarak durumu, hayatı ve her şeyi sorguladığımız kısa anlar elbette Venedik, İstanbul ve Basel planları ile kesiliyor...

Atina, ilk ayak bastığımdan itibaren, Roma gibi, İstanbul gibi, enerjisiyle beni mistik bir genetik tarihe bağlayan bir şehir. Çok gerçek. Çok güzel. Talan Dünya'ca ÇOK SERT!

Kâh orada kâh burada!

BERLİN'DEN / THE KNİFE IS BACK!

Stockholm'den müzisyen arkadaşım Olof Dreijer ile birlikte geçmişte iki kez ses odaklı çalışmalar ürettik; ilki İspanya'da bir sergi kapsamında Amazon ormanlarından topladığı, hiç elektronik bir kayıt içermeyen seslerden gerçekleştirdiği ve özel baskı olarak ürettiğimiz "Echoes from Mamori" idi; ikincisi ise, Berlin'de gerçekleşen "Correct me if I am critical!" sergisi dahilinde oldu. Kızkardeşi ile birlikte ürettiği The Knife projesini duymuşsunuzdur. Hele Olof'un Kreuzberg'ten ghetto oğlanların, ve dünyanın en güzel travestisinin arasında dans ettiği "Pass this on" ise mutlaka dikkatinizi çekmiştir. Yeni projelerinden önce, iki kardeş uzun bir süre kişisel denemelerle ve kendi projeleri ile uğraştı. Bir zamandır etrafta bulunan yeni The Knife albümü, öncekiler gibi İsveçli elektronik dans trendine oynamıyor. Aradan geçen zamanda, akustik ve elektronik arasındaki değer

değişimine, mistik ritüellere ve dönüşen kimliklere odaklanan ekip, sonunda Berlin’de ilk performansını verdi. Biletler tükenmişti, arkadaşlar beraberdi.

Arkadaşımız diye bana gelip, “canlı söylemediler” filan gibi abuk subuk laflar edenler oldu; ben de “Keşke Depeche Mode’a gitseymişsiniz” filan dedim ama aslında “Shaking the Habitual” isimli, performansları hakikaten risk alınmış, dans ve koreografinin deneysel-kavramsal, amatör-profesyonel ve ritüelistik-introspektif eksenlerde değiştiği acayip bir gösteri idi. İşlevsiz entrümanlar, sürekli dönüşen bir sahne ve alan tarifi, müzikle beraber hareket eden ve aslında izleyiciye dönüşen ekip... Perde arkasında ise, uzun yıllardır Olof ile beraber olan, Stockholm’ün alternatif mekânlarından Konsthall C’nin eski direktörü, küratör arkadaşım Kim Einarsson var. Tıpkı Konsthall C’deki gibi, herkesin eşit ücret aldığı, kadın çalışanların çoğunlukta olduğu ekip, bir sonraki gösterileri için Kopenhag’a yola çıkmadan arkadaşları ile sahne arkasında kısa buluştu. Kim’e göre, maçoların domine ettiği konser organizasyonu pazarında, kadınların ağırlıkta olduğu ekibi çok zorlanmış çünkü hemen her mekânda “Bu ekip bu sahneyi nasıl kuracak?” önyargısı var. Ona göre malzeme, acayip bir iş bölümü sürekli dönüşen beden dili ve bununla ilişkili düzenlenmiş bir koreografi... Keşke İstanbul’a da gelseler!

Kendine has parti haritası ile Berlin zaten, hem müzik hem de dans olarak The Knife’a iyi geldi; çoğul kimlikleri, eski hayranları, uzakta yaşayan arkadaşları buluşturdu.

Eski kayıtlardan: <https://soundcloud.com/olofdreijer/echoes-frommamori>

İSTANBUL’DAN / SARAYIN İMGELERİ

Beyoğlu’nda gözüme takıldı. Üzerinde çalışıldığını daha önce duyduğum bir inceleme, meğer Ocak ayında çıkmış. Emine Fetvacı’nın “Sarayın İmgeleri” isimli çalışması ya da inceleme kitabı diyelim, önemli bir eksiği dolduruyor. İlk olarak, tarihe nasıl bakıldığını sorgulamak üzere yola çıkıyor. Fetvacı, resimli tarih kitaplarının Osmanlı saray kimliğinin oluşmasına nasıl katkı sağladığını inceliyor.

Tarihin içindeki kurgusallık değerleri düşünüldüğünde, aslında Osmanlı’da kimlik, hanedan, devlet yapısı ve saray geleneği gibi tartışma başlıkları açısından şimdiden iyi bir referans kitabı olacak! Özellikle 16’ncı yüzyılda sayıları giderek artmaya başlayan ve saraya bağlı kişiler tarafından; yazılı ve görsel kayıtlar olarak üretilen eserlere yeniden bakarak, kendini yeniden üreten bir kimlik inşasının izinden gidiyor. Kitabın çok sıkı bir görsel dizimi var. Püfür püfür esen Osmanlı modasında, cereyanda kalmadan, Osmanlı’nın hayalgücünü deşen bu kitabı alın!

DİYARBAKIR’DAN / ŞENER ÖZMEN’İN KİTABI ÇIKTI!

Haberini aldım, acayip sevindim, elime geçmedi ama kayıtsız da kalamadım. Torpil yapıyorum, basın bültenine aşağıda yer veriyorum, hem de virgölüne dahi dokunmadan...

“Şener Özmen’in Uykusu Bölünenler’i Lîs Yayınları’ndan çıktı. Rojnivîska Spinoza – Spinoza’nın Güncesi (2008, Lîs), Pêşbaziya Çîrokên Neqediyayî – Bitmemiş Öyküler Yarışması (2010, Lîs) adlı romanları ve son olarak da Keleh-Kale (2012, Lîs) adlı öykü kitabıyla, Kürtçe edebiyatın içinde kendine özgü dili ve üslubuyla apayrı bir yer açan Şener Özmen, çağdaş Kürtçe edebiyata ve Kürtçe edebiyatın temel metinlerine kapı aralayan yeni kitabı

Uykusu Bölünenler’le ((2013, Lîs) kafa yormayı sürdürüyor. Uykusu Bölünenler, Özmen’in minör okumalarıyla, yaşayan yazarlarla yüzleşmesi ve kendi kuşağıyla dil, yazınsal arka plan ve entelektüel pratikler üzerinden hesaplaşmasının da bir ürünü. Kürtçe edebiyatın geniş ve içeriden bir bakışla çekilmiş portresinde Özmen; Dilawer Zeraq, Mîran Janbar, Kawa Nemir, Îrfan Amîda gibi, çağdaş Kürtçe edebiyatın yaşayan önemli figürleri ile gerçekleştirdiği ve Kürtçe edebiyatın dil, çeviri, kuşak ve tarihselleştirmeyle ortaya çıkan temel meselelerine ışık tutan söyleşileri ve çevirileriyle, aynı zamanda okurla, Kürtçe metinler arasındaki o uzun mesafeyi de, kısaltmayı umut ediyor. Özmen, klasik Kürt edebiyatından Mele Mehmûdê Bazîdî’nin Adat û Rusûmatnameyê Ekradiye-Kürtlerin Örf ve Adetleri kitabından (2010, Lîs) Kürtlerin gündelik hayatına dair derleyip, çevirdiği pasajlar, bununla birlikte Osman Sebrî, Qedrî Can ve Nûredîn Zaza gibi çağdaş Kürt edebiyatına yön vermiş avangart yazarlardan çevirdiği öyküler ile, modern Kürtçe edebiyatın yaslandığı temel metinlere göndermeler yapıyor. Kürtçe edebiyatın kanonlarından biri olan Heciyê Cindî’nin kült romanı Hewarî’den, Kafkaslar’da yaşayan Yezîdî Kürtlerin yazınsal yol alışlarını, okurları için görünür kılan yazar, Kürtçe şiirin mihenk taşlarından biri olan Lal Laleş’in şiirlerini, genç kuşak öykü yazarlarından Amed Çeko Jiyan’ın ilk öykü kitabı Varjabed’i ve Yaqob Tilermenî’nin bildirisini de unutmuyor. Uykusu Bölünenler, okurlarını, çağdaş Kürtçe edebiyatın konuşulduğu ve tartışıldığı mekânlara bir acı kahve içmeye davet ediyor.”

HAFTAYA: ANNE, BEN GADDAR MIYIM?

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gidiş-dönüş: İstanbul-Berlin

Adnan Yıldız 26.05.2013

 Gidiş-dönüş: İstanbul-Berlin Hiç pazartesi sabah uçuşlarına rastgelmediyseniz anlayamayacağınız türden bir “Manic Monday” sendromunu, pasaport kontrolünde duran, bizi heran seksenlerden bir Wham video klibine ışınlayabilecek kadar özenle seçilmiş genç polisleri; uyku tulumlarıyla koltuklara - valizlerinin üzerine ayaklarını uzatarak kıvrılan ve ortama bir mülteci kampı havası, haliyle de bu postmodern mekanla zıtlaşan siyasi bir anti-estetik getiren “fuckedup” yolcuları; ayakkabı boyacılarının cam yüzeylerden yansıyarak heykelleşen, süperoryantalist ve şaşalı tezgahlarını; yarattığı ‘thriller’ hissiyle şehre bu konuda Agatha Christie’den beri en büyük katkıyı yapan otoparkı, Türkiye’nin en sosyal devlet memurlarının oturduğu “yurt dışına çıkış harcı pulu” aldığınız o vezneyi... İstanbul’un Avrupa Yakası’nın merkez noktasını Beşiktaş alırsak, oradan arabayla 45 dakikada; Taksim’den Havaş’la 10 TL’ye kendinizi işte böyle bir global kültür cennetinin ortasında bulabilirsiniz, bu nezih ortamda viskinizi mutlulukla yudumlayabilirsiniz. Büyüklerim, bunları size anlattığımı duysa beni azarlar, ‘şükretmemi’ talep eder. Onların yurtdışına çıkış (ya da çıkamama) anıları hiç bitmez; yurt dışına çıkış izin kağıdından pasaporta döviz kaydettirmeye kadar yığınla anekdot anlatılır. Belki de Dış Hatlar Terminali’nin bu hali Leman’dan, Gırgır’dan tanıdık bir havaalanı gibi, Türkiye’ye dair her şeyin içine kolayca girip, çıkabileceği sıradanlıkta bir ‘ortak alana’ dönüşmüş; o nedenle de mimari bir üslup ya da bağlama duyarlı bir imza gerekmiyor bize. Kendisi en baskın bağlam.

Kendi geliştirdiği kanatlarla uğmayı başaran ilk insanlardan birinin, bizim topraklardan ęıkması bana her zaman ilham verdi. Bu yazıya başlamak için, onun hikayesinden başka kanat takamazdım. Hezarfen Ahmet elebi'nin, İsmail Cevheri'nin araştırmalarını geliştirip, Galata Köprüsü'nden Boğaz'ı geçerek, Üsküdar Doğancılar'a inmesinin ardından tamı tamına 377 yıl geçmiş. Bu cesaret hikayesinden bize, bugüne kalan en somut kayıt Evliya elebi'den. Zamanın padişahı 4. Murat'ın onu Cezayir'e sürerken ettiği laf: "Bu adem pek havf edilecek bir ademdir, her ne murad ederse elinden gelir, böyle kimselerin bakaası caiz değil." [1] Konumuzla ne alakası var diyenler için hemen burada güncel bir not atmak isterim. Türkiye'de devlet gelenekleri çok köklüdür, haliyle de uanı cezalandırma geleneği hâlâ devam etmektedir. Türkiye, yurt dışına çıkan vatandaşlarına pul olarak - yıllarca 75 TL olan ve 15 TL'ye düştüğünde pek sevindiğimiz- 'yurtdışına çıkış harcı' satar ya da almak zorunda bırakır. Aksi takdirde, pasaport kontrolündeki polisler sizi vezneye tatlı tatlı geri yollar. Bu yazıda, havaalanlarında uçak bekleyerek, yakalayarak ve kaçırarak geçen zamanlardan bana kalan gözlemleri ve notları iki şehir arası bir hikyeye, bir gidiş-dönüş biletine çevirmeye çalışacağım.

a)Berlin-Tegel Havalimanı'ndan hareket eden AY-2009 sefer sayılı İstanbul uçağımız Atatürk Havalimanı'na inmiş bulunmaktadır...

İstanbul Atatürk Havalimanı'na dair hafızamdaki en eski kayıt, doksanlardan kalma. Yurtdışına okumaya giden akrabalarımı uğurlarken ve hemen ardından ilk kez Almanya'ya uçarken gördüğüm, (şimdi İç Hatlar Terminali olarak kullanılan) zamanın Dış Hatlar Terminali'nin mimarisinden bir detay. Mekanın kahverengimsi, kat kat yükselen tavan yapısı. Epeydir i hatlardan umadım ama eşine belki bir tek eski Nişantaşı apartmanlarının geometrik minimalizminde rastlanabilecek türden bir nostaljik güzellik ve modernizme has bir tarihsel mimari anlayışı barındıran o tavanı, hâlâ gözümün önüne getirebiliyorum. Zamanında basından bazı kalemlerin "depresif ve basık olduğunu" yazdığını hatırlamakla beraber, bende bıraktığı ilk etki bambaşkaydı. Belki de o tavan, Atatürk Havalimanı'nın tek tarihsel karakteristik özelliği idi. Sayesinde o kullanışsız yapı hacmi AKM, Atatürk Köprüsü, Atatürk Orman iftliği ya da Atatürk Kitaplığı gibi bir atmosfer içeriyordu. Bana ocukluğumda babamın elini tutarak gittiğim banka şubelerinde çalışan amcaların kravatlarını hatırlatıyordu. Tasarımı, estetiği (babam o kravatları takan amcalarla, çay-kahve içerken), bana -o banka şubelerinde uslu durmam karşılığı- cam şişede vişne suyu ile birlikte verilen "şeker ocuk" ya da "Doğan Kardeş" dergilerinden fırlayan tipografiler gibiydi. Köşeli köşeli.

Atatürk Havalimanı, eski adıyla ağırdığımızda Yeşilköy Havaalanı, zerine çok fazla araştırma yapılmasa da, aslında modernleşme tarihimizin en önemli sembol noktalarından biri; sivil hava ulaşımının ilk başladığı yer, yıl 1912. DHMİ[2] (Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü) ve İstanbul Uluslararası Atatürk Havalimanı resmi Internet sayfalarını[3] karıştırdığımızda bulabileceğimiz kısıtlı bilgilere göre: Atatürk Havalimanı'nın askeri kullanımı, 1930'lu yıllardan itibaren hız kazanmış. Sivil havacılığın başlanması ise 1938'de İstanbul-Ankara seferlerinin başlaması ile mümkün olmuş ve uluslararası havacılık standartlarına ulaşılması biraz zaman almış. 1944-1945 arası epey tartışılan bir kararnameden sonra, Amerikan Westinghouse-IG White firmasıyla yapılan bir anlaşma sonucu uluslararası şartlarda inşa edilmek üzere harekete geçilmiş ve bu çalışmalar 1949-1953 arasında da devam etmiş. 1953 yılında uluslararası hava trafiğine açılan Yeşilköy Havaalanı, darbe sonrası (1985 yılında) Cumhuriyet projesine dönüş amacı güden asker kaynaklı politikaların gereği, pek kimsenin itiraz etmeyeceği bir vurguyla bugünkü adını yani Atatürk Havalimanı adını almış.

Seksenler sonu, doksanlar başında, basında düzenli olarak Atatürk Havalimanı'nın İstanbul'un giderek artan hava trafiğine artık yetemediği ve 'ağ atlayan' Türkiye'ye yakışmadığı haberleri yer alırdı. Bu tartışmaların başka tartışmalara dönüşmesi ise 2000'leri buldu. Modernleşme tarihinin izlerini taşıyan ana binanın çehresi, - hayatımıza seksen sonrası giren- Türkiye bürokrasi tarihinde çokça tartışılan bir sistemle, 'yap-işlet-devret'

modelinin bir örneğiyle epey değişti. Sonuç olarak, Atatürk Havalimanı Dış Hatlar Terminali Ocak 2000'e kadar devam eden bir süreçte (ve Tepe-Akfen- Vie (TAV) tarafından sürdürülen inşaat çalışmalarıyla), bugün İstanbul'a indiğinizde sizi karşılayan son halini aldı. Mimari karakterden yoksun, sadece – güzelim İstanbul'a değil de, herhangi başka bir şehre (de) ait olabilecek jeneriklikte işlevsiz bir hacme sahip; cam yüzeyleriyle belki artık bizi eskisi gibi kahverengimsi tavanıyla boğmayan ama bize geldiğimiz şehre dair pek birşey de söylemeyen, bir his vermeyen, fazlasıyla '-post' haline... İstanbul Atatürk Havalimanı'nın şimdiki hali,"... ortaklaşa çalıştıkları teknolojilerin etrafında tasarlanan havaalanları, günümüzde nostaljinin ve kitsch olanın baskısından bağımsız kalabilmiş hemen hemen tek kamusal mimari formları..."[4] diyen J.G. Ballard'ı yalanlıyor, pasaport kontrolünden hemen önceki ilk durağın nazar boncuk, lokum, Atatürk ve Osmanlı Tarihi ile ilgili kitaplar, Tarkan CD'leri satan büfeler olduğunu iyice gözümüze sokarak...

b) İstanbul-Atatürk Havalimanı'ndan hareket eden AY-2009 sefer sayılı Berlin uçağımız Tegel Havalimanı'na inmiş bulunmaktadır...

Kuşkusuz Berlin'in en popüler havaalanı, seksen yıl hizmet verdikten sonra, görkemli ve gözü yaşlı bir törenle (30 Ekim 2008'de, bir Dornier'in kalkışıyla) kapanan ve artık moda, müzik vs. odaklı ("Bread & Butter", Woodstock 2009 gibi) dev organizasyonlara kiralanıp, kiralanamamasıyla gündeme gelen Tempelhof Airport. Kapansın mı, kapanmasın mı; sergi salonu mu olsun, kiraya mı verilsin, yıkılsın mı, yıkılmasın mı, tartışmaları Berlinliler'in günlük hayatının bir parçası. Tegel'in ise, en az onun kadar eski hikayesi. Gölü ve küçük merkeziyle kendi yağıyla kavrulup giden Tegel'in başına havaalanı çorabını ören ise, Count Zeplin adıyla bilinen (efsanevi Zeppelin Airship şirketini kuran) Ferdinand Adolf Heinrich August Graf von Zeppelin adlı general, sene 1909. Ama Tegel'in dış cephesinde, göbek adını aldığı başka bir isim yazılı; tarihin ilk başarılı planörlerinden, Alman havacılığının simgesi Otto Lilienthal'ın adı. Yani, Herr Hezarfen. Berlin'in bitmek bilmeyen İkinci Dünya Savaşı (ve sonrası) hikayelerinden nasibini gani gani alan Tegel Havalimanı, bugünküne en yakın halini 1974 yılında alıyor. Resmi web sitesine göre ise, 2012'de yeni yapılan Berlin-Brandenburg Uluslararası Havalimanı'nın tamamlanmasıyla birlikte kapanacak.[5]

Tegel, sadece şehir ile havaalanı arasındaki mesafede değil, 'hexagonal' dediğimiz, altıgenimsi yapısıyla havaalanı içindeki hareket-alanı, uçağa biniş, uçaktan iniş, buralardan toplu taşıma alanlarına yürüme mesafesi açısından da iyi tasarlanmış, gösterişsiz ama pratik bir mekan organizasyonu olan, "user-friendly" bir havalimanı. "Berlin Tegel bugün bile baktığınızda, uçaktan arabaya en kısa sürede ulaşabileceğiniz havaalanıdır. Oysa günümüzde terörizmin getirdiği sıkı güvenlik ihtiyacı bunu kolay kolay mümkün kılmaz."[6] diyor mimarı. GMP (Gerkan Mang & Partners Architekhen) mimarlık şirketinin sahibi Prof. Meinhard von Gerkan'ın, İstanbul'da, Askeri Müze'de verdiği konferans nedeniyle geldiğinde onunla yapılan bir söyleşide söyledikleri, bize Tegel'in tasarımının arkasındaki prensibi yansıtıyor:

"Mimariyi kalıcı ve sürdürülebilir bir şey olarak oluşturmaya çabaladık. Bunu yaparken ışığı, iklimlendirmeyi ve enerjiyi göz önünde bulundurduk. Her zaman en ön planda insanı tuttuk... Mimarlık toplumsal sorumluluk taşıyan bir meslektir. Çevremizle olan ilişkimiz, mimarların çıkardığı işlere bağlı... Önemli olan insanın gereksinimleri. Bu gereksinimleri iyi bilmelisiniz. Havaalanı tasarlayan bir mimarın çok uçması şart."[7]

Nokta.

NOT: Yükselen Türkiye'ye astronomik bir bütçeye mal olacak yeni İstanbul XXL Havaalanını konuşulurken, Berlin'de de Tegel'in kapanması -yeni havaalanının uzayan inşaatından dolayı- ertelendi. Bu vesileyle bu pazar eskimediğini düşündüğüm bir yazımı, Güncel Sanat Defteri için yeniden editledim. Bu yazının ilk hali,

editörlüğü Çağla İlk ve Çiçek Bacık tarafından gerçekleştirilen, "Berlin- İstanbul Intercity " adlı stadreader/şehir rehberi tarafından ismarlanmıştı.

[1] Çelebi, Evliya (2003). *Seyahatname*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, s. 318. /

[2][http://www.dhmi.gov.tr/dosyalar/li manvemeydanlar/ataturk/ataturk.asp](http://www.dhmi.gov.tr/dosyalar/li_manvemeydanlar/ataturk/ataturk.asp)

[3] <http://www.ataturkairport.com>

[4] <http://www.jgballard.com/airports.htm>

[5] http://www.airwise.com/airports/europe/TXL/TXL_07.html

[6] <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8737759&tarih=2008-04-22>

[7] Ibid.

HAFTAYA: ANNE, BEN GADDAR MIYIM?

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anne, ben amma gaddarmışım

Adnan Yıldız 02.06.2013

 Anne, ben amma gaddarmışım Slavoj Žižek'ten Türkiyeli direnişçilere selam:

"İstanbul'un göbeğindeki bir parkın ticari amaçlarla tahrip edilmesi gibi mütevazı bir yerel meseleden kaynaklanıyor gibi görünse de, Türkiye'de devam etmekte olan protestolar açıkça çok daha derin bir hastalığa işaret ediyor. Bu protestoların yaygın bir şekilde "ılımlı İslamcılık" modeli olarak algılanan, hızla gelişen bir ekonomiye sahip bir ülkede patlak vermesi, hastalığın nedenleri hakkında kilit bir gösterge oluşturuyor: Vahşi neoliberal ekonomi ile dinî-milliyetçi otoriterliğin kaynaştırılması girişimi. Bu iki sürecin de kurbanları aynı: Bağımsız sivil toplumun dayanışma ruhu ve kültürel hoşgörüsü; bir ulusun ahlaki sağlığının belkemiğini oluşturan ruhun ta kendisi. Buradan da anlıyoruz ki bu protestolar, serbest piyasanın toplumsal özgürlük anlamına gelmediğinin, ancak otoriter politikalarla bal gibi de birarada bulunabileceğinin canlı kanıtıdır.

Bu protestoların neden dünya çapında kurulu düzeni sarsan aynı küresel ajitasyonun bir parçası olduğunun da göstergesidir bu. Özgürlük ve kurtuluşa önem veren bütün insanlar, Türkiye halkına "Hoşgeldiniz!" demelidir. Şimdi aynı küresel mücadelenin parçalarıyız. İspanya, İsveç, Yunanistan, Türkiye... Ancak yan yana savaşırsak bir şansımız olacak!"

Soyut Durumun Tahlili

Bilerek, başlıkta “soyut durumun tahlili” diyorum, dizgi hatası değil. Somut durumun tahlilini yapmak gibi bir hadsizliğim olamaz. İstanbul’da değilim. Uykusuzum, orada olan biteni olabildiğince takip edip uluslararası bir kamuoyu yaratmak için sürekli tanıdıklarımı, kurumsal bağlantılarımı ve sosyal medyayı güncelliyorum. Hepimiz, polisin İstanbul’daki Gezi Parkı’nın sermayeye peşkeş çekilmesine karşı barışçıl ve yaratıcı bir ruhla eylem yapanlara karşı uyguladığı insanlık dışı şiddetin şokundayız.

İktidarın çoktan düşen maskesinin arkasında görünen çirkin ve gaddar yüzü toplumun birçok kesimini, kısa bir sürede biraraya getirdi. Demokrasi sözleri vererek, darbe anayasasını değiştireceğim – herkese demokrasi diyerek, açılım kartları oynayarak ikna ettiği yüzde 50 uyandı. Belki o yüzde 50 hiç ikna olmamıştı, dünyadaki ekonomik bunalım karşısında çalışkan bir iktidar gerekliydi, buna mecburduk... Yani genel kanı kötünün iyisine şans vermişti. Şimdi birçoğumuz geleceğini, yarınını ve ülkesini düşünerek, balkondan birlik sözü veren adama hayalkırıklığı ile bakıyor.

Geçen haftalarda, Emek Sineması’nda yaşananlardan tuhaf bir anda ortama damlayan içki yasağına ve etrafındaki tartışmalara kadar, giderek tırmanan bir şekilde devam eden, “Ben böyle buyurdum” söylemi belki ki artık duymazdan gelinemeyecek bir hâl aldı. Siyasî anlamda hemen herkes kendi adına karar veren, yasak koyan ve baskıcı hükümete haddini bildirmek istiyor. Akliselim hemen herkes ya sokakta ya da sokağa destek vermekte. Aslında çok uzun süre susmuşuz, sıkı patladık. Popüler dünyadan da destek geldi, Sezen Aksu’dan Tarkan’a, Cem Yılmaz’dan Okan Bayülgen’e, hatta dizi oyuncularına, Halit Ergenç’e, Bergüzar Korel’e, ailemizin popçusu Kenan Doğulu’ya... Bu, marjinal bir grubun, kafası kıyakların filan değil, HALKIN tepkisi. MHP’li, CHP’li, BDP’li olsun; Kürt, Ermeni, Türk, hatta beyaz, pembe ya da yeşil olsun, ama hiçbir partinin adı geçmeden, askerden medet ummadan; sivil bir direnişle karşı karşıya Türkiye. O partilerden, örgütlerden, hayallerden bir şey çıkmadığını acılı bir şekilde anladı Türkiye, sık sık kesilen demokrasi tarihinde. Artık sivil bir direnişin önemini bilecek kadar kararlı.

Ne yazık ki, medya, elleri prangalı bir tutsaklıkta. Hele televizyon kanalları, hele hele işi canlı haber yapmak olan haber kanalları çoktan yalan olmuş durumda. Herkes sosyal medyadan alıyor haberi. Başbakansa, az önce insanı kılandıran bir konuşma yaptı. Sanki bu ülkenin başbakanı değil, sanki iyiliğimizi istemiyor. İnadına kışkırtan ve eylemcileri psikolojik olarak daha da ileri boyutlarda eylemlere sürükleyecek şekilde konuşuyor. Muhalefete ilişkin “Olay miting yapmaksızın ben kalkarım onun 100 bin topladığı yerde bir milyon insan toplanır.” diyor. Bunun sonuçlarına kim katlanacak? Şimdi gelen haberlere göre, polis Gezi’den çekiliyor. Halk orada halay çekiyor. Her an her şeyin değişebileceği; eylemdeki sevdiklerime, arkadaşlarıma bir şey olacağı kaygısıyla; apolitik yetiştirilen ve şimdi bu siyasî dünyanın çıkmazlarıyla başbaşa kalan apartman çocuğu olacak, gökyüzüne bakarak İstanbul için, Türkiye için umut etmekten bir yol, bir çare yok benim için.

Venedikte’ydım. Oradan, otelden yazıyorum. Önceki gece olanlar üstüne, buradaki sanat profesyonelleri uluslararası bir çağrıyla sabah 10’da şehrin Taksim Meydanı-San Marco’da buluştuk. O kadar kalabalık olacağımızı hayal edemezdim. Hele beraber durmak her şeyi uzaktan takip ediyor olmanın sıkıntısında iyi geldi. Sanki Venedik’te değiliz, İstanbul’dayız. Gelen haberler de öyle diyor. Berlin’den Londra’ya, Sidney’den New York’a, dünyanın her yerinden destek geliyor.

Aslında bu olanlar, sadece siyasette ve gündelik hayatta değil, sanat bağlamında da daha çok uzayacak tartışmalar yaratacak. Bu hafta başında 55. Uluslararası Venedik Bienali açılışı esnasında biraraya gelenler aslında kendi aralarında, hele hele İstanbulluları bulunca 13. İstanbul Bienali'nin son kamusal programı esnasında yaşananları konuşuyordu. Bundan bir zaman önce (İTÜ'de) gerçekleşen programı, muhafazakâr sol olarak nitelendireceğim aktivist bir kesim tarafından kesilen bienalin küratörü Fulya Erdemci, tartışma programını -o kadar 'kamusal yer' dururken nedense- Marmara Otel'i'ne taşımış, burada gerçekleşen eylemlerin sonunda göstericiler kendi rızaları dışında salondan çıkarılmıştı. Eylemciler bienalin kamusal bir alan olarak tarifi olup, Koç Holding tarafından (sponsor anlamında) desteklenmesinden şikâyetçi. Sanat profesyonelleri açısından, içerik bağımsız olduğu sürece, projelerin finansal yükü açısından sponsor kabul etmekten başka çare yok. Aslında Erdemci, kendi içeriğinden mesul. Koca bienal yapısını değiştirecek bir yerde durmuyor, Koç sponsorluğu'nun durumu ise (logonun ve kurumsal markanın ağırlığı açısından) 11. Bienal'den beri gelen bir mevzu. Bienal ve sponsor tartışmalarında İKSV daha kurumsal bir tonda cevap vermeli ve kartları açmalı. Erdemci bienalin küratörü, yani içeriği geliştiriyor. Yapı ve organizasyonel şema yüzünden tek yargılanan olmamalı. Onun da (özellikle Cumhuriyet ve Radikal'de çıkan) röportajlarında Jeanne d'Arc'ı (Jan Dark) oynamayı seven bir tonu, kriz yönetemeyen bir hâli var.

Diğer yandan, ne olursa olsun, devreye giren prodüksiyon takımı da olsa güvenlik de olsa, birilerinin zorla bir yerden çıkarılması hoş değil. Zaten iş burada bitmemiş. Eylemcilerden öne çıkan Niyazi Selçuk'un program esnasında sürekli Erdemci'nin yüzüne zoom'ladığı kamera kayıtları yüzünden taraflar birbirinden şikâyetçi olmuş, yani bienalin "kamusal alan" tartışması karakolda son bulmuş. İşin bir de taciz yanı var. Birçok kadın arkadaşım, "Kadın değilsen dikizlenme hissini anlayamazsın" diyor. Bunun üstüne Ahmet Ögüt, Banu Cennetoğlu ve Erdağ Aksel'in de aralarında olduğu sanatçılar bienali, özellikle eylemcilerin salondan çıkarılması ve biçimi nedeniyle imzaladıkları bir açık mektupla uyarılmış. Bu durumda, Gezi Parkı etrafında gerçekleşen eylemlerin ve yankılarının, bienali de etkileyeceği kuşkusuz. Bugün Venedik'te San Marco'da hükümeti ve Tayyip Erdoğan'ı polis şiddetine son vermeye ve istifaya davet edenlerden biri olan Erdemci akabinde bir basın açıklaması da yaptı:

"Kentsel dönüşüme karşı direnişin odak noktası hâline gelen Gezi Parkı'ndaki ağaçların sökülmesi ve nöbet çadırlarının yakılması üzerine başlayan protestolar, polisin şiddet kullanarak bastırma çabalarına rağmen daha da büyüyerek, iktidarın baskıcı yönetimine karşı ülke çapında toplumsal bir direnişe dönüştü. Yüzlerce protestocunun yaralandığı ve hayatını kaybettiği direnişi yürekten destekliyor, polis tarafından uygulanan şiddetin derhal durdurulmasını ve yaşam alanlarını savunan direnişçilerin sesinin duyulmasını talep ediyorum. Barbarlara karşı hep birlikte!"

Geçen hafta Berlin'de bienalin müjdecisi olarak, Tanas'ta "Agoraphobia" başlığıyla Erdemci ve takımının küratörlüğünde açılan sergiden bir işle bitirelim. İşin kendisi, çok basit. Çelenklerden yazılmış bir sokak tag'i! Dave Beech, Andy Hewitt ve Mel Jordan'dan oluşan ve üç -e ile yazılan kolektif FREEE "Protesto - etmek-güzeldir" (Protest is beautiful) diyor. Eminim, Erdemci de, Selçuk da öyle düşünüyor; zira önümüzde birbirimizden daha büyük bir tehlike var. Siyasî baskı karşısında sivil çaresizlik! Umarım eylemler sonunda hükümet geri adım atar. Bienal ile ilgili olarak da, -haftaya biraz daha teorik bir yerden devam edeceğiz.

Taksim'de ne olmakta?

Bu herkesi ilgilendiren, gündelik yaşamındaki sıhhatine dokunan yaşam karşıtı güçlerin, herkesi hasta görmek isteyen bir tavrın karşısındaki hareketin direnme odağıdır.

Gezi Parkı üzerine odaklanan ve aslında uzun bir süreden beri hükümetin ve iktidar odaklarının politik girişimleri karşısındaki memnuniyetsizlik bugün Gezi Parkı meselesinde billurlaşmakta. Taksim ve Gezi Parkı, Beyoğlu'nun mutenalaşması, İnci Pastanesi, Emek Sineması, 1 Mayıs ile birlikte insanların yaşamlarında katlanılmaz olmaya başlayan dış duyumsamalar, olaylar; üniversitelere girecek olan yeni Bologna süreci, özelleştirmeler vb. çeşitli etkiler Gezi Parkı oluşuna girmekte. Duygular genişlemekte: Hukuki zaafılar, transseksüellere saldırılar, savaş karşıtı vicdani ret hareketi, gençliğin gelecekte umutsuzlaşmaya başlaması, eğreti iş dünyası vb. Gezi Parkı'nda patlıyor.

İktidarlar acze düşmüş vaziyette. Polis görevini şiddet olarak uyguluyor, başka bir işlevi yok gibi. Koruma değil, savunma polisi haline geldi. Emniyet ve trafik polisi insanları deliye döndürmekte. Sadece Taksim ve İstanbul değil, tüm Türkiye'yi saran bir endişe ve korku var. Barış süreci bu korku dünyasının parçası olarak işlemekte. Her yerde korku var. Korkunun kokusu üzerimizde kol geziyor. Şiddet ve korku üzerine kurulu olan bu politika yeni politik durumu mu bize yansıtmakta? Korkudan üreyen bir politika. Post-politik durumu içindeki şiddeti ifade eden yazısında Žižek "Komşusundan korkan politik vaziyet olarak biyo-politika"yı tarif etmekte. Taciz politikasına karşı çıkan bir korku politikası. Herkesin birbirinden korktuğu bir durum ile karşı karşıyayız. 12 Eylül için de bu, yaşadığımız bir durumdu. Herkes diğerinden korkuyordu. Siyasi kutuplaşmalarda diğerlerinden korkan "Komünizm geliyor!", "Faşizm geliyor!", "İslam geliyor!" söylemleri içinde politikayı gömdü. İdeolojik olan politik durumdan bu dönemde çıkmaya başlamıştık. Ötekilik siyasî olarak bu sırada gündeme geldi.

Rahatsızlık her yerde

Bugün politik olan ve yaşamsal olan arasındaki ayrım ortadan kalktığına göre, gündelik yaşamın politikası içinde yaşamaktayız. Burada ideolojik olanlar değil, sadece maddi olarak ruhlarımıza ve bedenlerimize vuran politikaların duyguları içinde yaşıyoruz. Korku bu tip duygusal etkilerin doğurduğu durumda korku politikasını düzenlemekte. Her yerde artık maddi yaşama ait ve geleceğe ait rahatsızlıklar var: Şehir belleği yok oluyor, ormanlar ve ağaçlar ekolojik dengede İstanbul'un oksijenini yok edecek, trafik ve büyük şehirleşme politikaları orta ve alt sınıfı yaşam dünyasından söküp atmaya mı hazırlanmakta. Rant ekonomisi ve borç politikasının ekonomisi içinde kriz ekonomik değil belki ama aşırı sosyal. Kriz korku politikasının içinde yatmakta. Kimse bize kriz yok demesin, Batı kriziyle, İspanya, İtalya, Yunanistan ile kıyaslayıp "Aman ne rahatız!" demesin. Kriz aynı kriz. Korku, geleceğe yönelik endişenin krizi; denetim içinde yaşayan çokluğun ortak krizi. Batısı veya doğusu güneyi veya kuzeyi yok. Korku politikası ortak yatay geçişli bir şekilde her yeri kat etmekte.

Biri yazdı ki "Bir ülkede İstiklal Marşı 'Korkma!' diye başlıyorsa o ülkede korku var demektir." Korkuya karşı cesaret Gezi Parkı'nın direnişinde yatıyor. Eğer binlerce kişi mevcudiyetleriyle oradaysa ve orayı terk etmemek üzere yaşamalarını tehdit edene karşı direniyorlarsa, orada korkunun kokusuna karşı çıkış başlamış demektir. Madrid'dekiler, Atina'dakiler, Seattle'dakiler, Cenova'dakiler gibi korkunun geleceği tehdit eden post-politikasına karşı direnme içindeler. Eğlence ile birlikte direnme, karnaval havasında direnme. Bu sadece neo-liberalizme ve neo-faşizme ve neo-otoriterleşmeye karşı bir direnme değil, bu herkesi ilgilendiren, gündelik yaşamındaki sıhhatine dokunan yaşam karşıtı güçlerin, herkesi hasta görmek isteyen bir tavrın karşısındaki hareketin direnme odağıdır. Liberal, neo-liberal, devletçi, planlamacı vb. karşı yaşamın direnmesidir.

Hepimiz korkuyoruz ve endişeliyiz. O yüzden, direniyoruz.

Hepimiz Taksim ve

Gezi Parkıyız.

HAFTAYA: Kamusal pasta İstanbul/ Sanatsal maske Venedik

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Glokal farkındalık ve Gezi Parkı

Adnan Yıldız 09.06.2013

 Glokal farkındalık ve Gezi Parkı Bu yeri, Türkiye’de son zamanlarda gerçekleşen hükümet karşıtı eylemler hakkında yazmak için kaplıyorum. Sergiler, hayatın kendisi gibi dünyaya bakış açımıza meydan okumayı amaçlar. Herşey günler önce, polisin Gezi Parkı eylemcilerine ölçsüz güç ve göz yaşartıcı gaz kullanması üzerine başladı. Polis, eylemcilere hunharca saldırdı ve çadırlarını yaktı.

Eylemcilerden gelen fotoğraf ve haberler, Gezi Parkı’nın yıkılmasına karşı kitap okuyarak ve kamp yaparak, yaratıcı araç ve barışçıl strateji geliştirmeye çalışan bu insanlara uygulanan, daha önce görülmemiş bir gaddarlığı açıkça belgeliyordu. Türk basını bu olaylara tamamiyle kör ve sessiz kaldı; baskı uyguladığı aşikâr olan hükümet gerçeklerin ciddiyetini yadsıdı. Giderek büyüyerek, binlerce, onbinlerce ve yüzlerce insan, devlet şiddetine karşı gelmek için biraraya geldi, konuşma özgürlüğünü, hükümetin istifasını ve polis tarafından kullanılan plastik mermi, gaz, fiziksel şiddetin son bulmasını talep eden başkaldırıları ülkenin bir çok kentine yayıldı. Gençlerimiz hayatını kaybetti, çok insan yaralandı ve polis tarafından göz altına alındı.

Bu ne askerî monarşie karşı bir “Arap Baharı”, ne yüzde 1’e karşı yüzde 99’un eşitsizliğini protesto eden “Occupy” Hareketi. Bu bir çok şeyin ve durumun aynı anda birleşimi.

Fikirleri olan bir tartışma yaratmak için, yakın geçmişte yaşanan tarihsel olayları değerlendirmek gerekiyor. AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi) genel başkan yardımcısı Mevlüt Çavuşoğlu CNN’e (Christiane Amanpour’a) ağaçların kesilmesine karşı binlerce insanın biraraya geldiği Gezi Park’ında alışveriş merkezi yapılacağına dair bir planları olmadığını söyledi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, birdenbire Taksim Meydan’ındaki eski askerî kışlayı yeniden inşa etmekle ilişkin olarak, müze ve opera binası yapımından bahsetmeye başladı. Neoliberal dönüşüm ve soylulaştırma sürecinde, “kamusal alan”lara giriş kısıtlandığı ve kontrol altına alındığı anda, insan

ister istemez günümüzde bir müzenin alışveriş merkezinden farkı olup olmadığını sorguluyor.

Hükümetin baskıcı sesi, kamusal alanlar üzerinde bütünüyle kontrolünü ilan etmedi, ancak farklı hayat tarzı seçimlerine olan kısıtlamaları arttırdı ve ifade özgürlüğünü çiğnedi.

Çeşitlilik için daha az alan kaldı, ve birçok insan gelenekselci muhafazakârlar ekseninde ve geleneksel Türk-İslam değerlerine göre yargılandı.

2011'in sonuna doğru, Güney Anadolu sınırında, 34 T.C. vatandaşı Kürt kardeşimiz Uludere hava saldırısında hayatını kaybetti. Hükümet sorumluları bulmadı; sorumluluğu ise üstüne hiç almadı. Hiç yoktan, Türkiye birdenbire, olası kürtaj yasağını tartışmaya başladı. "Kürt" ve "kürtaj" kelime oyunu memleketin politik gündeminde değişikliğe sebep oldu. Bu bahar, hükümetin PKK ile barış deneme süreciyle başladı. Bu süreç, halk ve muhalefet ile açıkça paylaşılmadı ve insanların kafasında soru işaretleri uyandırdı. Bir kısım, bunu Erdoğan'ın önerdiği yeni başkanlık modeli için bir ön-uzlaşma olarak okudu. Kısa süre, 50'den fazla kişinin ölümüne neden olan, Suriye sınırındaki Reyhanlı'nın bombalanması üzerine, basının belirli bir süre bu konuda haber yapması yasaklandı. Bundan birkaç gün sonra hükümet alkol tüketimi ve alımı konusunda sınırlama getiren bir yasa çıkardı. Aynı zamanda, İstanbul'da yer alması planlanan üçüncü köprü'nün adına "Yavuz Sultan Selim" (Alevilere uyguladığı zulüm ile bilinen Osmanlı sultanı) verilmesi, eleştirildi – diğer alınan ben-merkezci kararları saymazsak-. Peki, Türkiye'de tüm Ortadoğu'ya model olarak gösterilen ılımlı İslamî moderniteye ne oldu?

Türkiye'nin başbakanı, demokratik bir şekilde üç defa seçildi. Oylarını arttırdı, ona oy vermeyenlere dahi birlik ve beraberlik sözleri verdi. Hükümeti, millî geliri neredeyse üçe katladı ve askerî ülke geleneğini birçok liberalin ve günümüzde artık hükümet destekçisi olmayan sol görüşlü entellektüelin de desteği ile demokratik dönüşüm sürecine aldı.

Uludere'de yanlışlıkla gerçekleşen hava saldırı olaylarını takiben, Erdoğan'ın tavrı değişmeye başladı. Kimi eleştirmenler bu durumu, Türkiye'deki derin devletin, Erdoğan'ın ideallerini ele geçirmesiyle ve ruhunu kemirmesiyle açıkladı. Erdoğan'ın içine devlet mi kaçtı? Şehir meydanlarında eylemlerin gerçekleştiği bu son günlerde, hükümetin en büyük hatalarından biri eylemcileri "çapulcu", "marjinal" ya da "aşırı uçta" olarak tanımlaması oldu. Sosyal medyada, birçok kişi adını başbakanın onları tanımladığı gibi "çapulcu" ve "marjinal" olarak değiştirdi. Gerçekte, bu insanlar hiçbir siyasî parti ile bağı olmayan genç bir nesil. Dayanışmayı, birliği, fiziksellği ve siyasî bilinci deneyimliyorlar.

Başbakan, "twitter"ın bir illet olduğunu söylerken aynı zamanda, halka son seçimlerde partisinin aldığı yüzde 50 oyu ve çoğunluğun hükmünü hatırlattı. Durum, parkı aştı. Bu, her ne ise, ilham kaynağı olarak işliyor. Direnişçiler, birlikte omuz omuza uzun zamandır hissetmedikleri kadar iyi hissettiklerini söylüyor. Pek çoğumuz ülke bunları yaşarken penguen belgeseli yayınlayan televizyon kanallarını çoktan kapattık ve aramızdaki iletişim, canlandı. Zaman ve mekânda birarada hareket etmekle ilintili olduğu için, hayat daha yaratıcı bir hâl aldı. Direniş için insanları biraraya getirdiğinden, hükümete ironik bir şekilde minnettarlar. Dünyanın dört bir yanından pek çok insan kendini Taksim'de hissetti, direnişe inandı. Yani, bu durum artık sadece parktan ibaret değil. Bu, özyansıma şanslarının sadece sanal iletişim olduğu, kendilerini sosyal medya ağları dışında ifade etme şansı verilmemiş genç bir nesille ilgili.

Değişim ve karar alma sürecinin bir parçası olma konusunda hiçbir ümidi olmayan bir nesil...

Amaçları, ekranlara bağlı kalmak yerine, özgür bir dünyada gökyüzüne bakabilmek!

Bu aşamada, görünen o ki hiçbir muhalefet partisi ya da provakatör bu direnişi kendilerine mal edemedi. Ulusalci Kemalistler, bunu yapmaya kalkıştı, vatanseverler ise polisi savunmayı... Ancak, argümanları zayıf ve yeterince ikna edici değil. Sıkı önlemlerin alındığı cumartesiden hemen sonraki gün, direnişçilerin çoğu parkı temizlemeye, çiçek ekmeye ve kütüphane kurmaya koyuldu. Gezi Parkı Direnişi görüntüleri, kendini örgütlemenin ütöpik bir formunu ortaya koyuyor. Bu resim, bana başka bir park olayını anımsatıyor: yeni tren istasyonu yapımını (Stuttgart 21) uzun süre protesto eden Stuttgart'lı eylemcilerin son senelerde gözlemlediğim direnci. Yine ağaçlar kesilmişti ve yine polis gücü oldukça acımasızca kullanılmıştı. Şu an, Stuttgart'lılar, tren istasyonundaki savaşta politikacılara yenilmiş gibi duruyor, ancak yeni tren istasyonu inşaatı için harcanan finansal açık katlanarak büyüyor, üstelik Hristiyan Demokratikler (CDU) Yeşil Parti'ye karşı 1972'den beri ilk defa kaybettiler. Kent hâlen, K21 (Stuttgart 21'e hayır) direniş hareketinin çıkartmaları ve işaretleri ile dolu. Bu olanlar, uluslararası basın tarafından marjinalize edilerek tüketilip, kendi kaderine ve güç yapılarının arasındaki müzakereye bırakılan Arap Baharı ve "Occupy" hareketi ve Avrupa demokrasileri arasında bir köprü olabilir mi? Erdoğan, demokratik bir seçimle iktidara geldi ve Türk modernitesinin sert zamanlarında ezilen insanları temsil etti. Farklı bir elit kesim yaratarak ve İstanbul'u yeniden sermaye olarak kullanarak, kenti gayrimenkul piyasasında, bir numaralı küresel yatırım aracı olarak değerlendiriyordu, şimdi ise kendi bindiği dalı kesiyor. Bu durum, dünyanın diğer yerlerinde neler olup bittiğiyle bağımsız düşünülemez. Günümüz siyasî sistemleri içinde, temsiliyet bulamayan insanların basında sesleri duyulmuyor ve kamusal alanın dönüşümündeki tercihleri göz önünde bulundurulmuyor. Erdoğan ya da Merkel... Bu esas olarak kendi halkıyla iletişimini/kanalını kapayan, izole olmuş otorite ve güç yapısıyla ilgili! Üzgünüm ki, bu hâlâ çoğunlukla sınıf mücadelesiyle ilişkili.

Not: Bu yazı, ilk olarak 5 Haziran 2013 tarihinde Mousse dergisinin blogu (<http://moussemagazine.it>) için yazıldı ve dün akşam üzeri paylaşıldı. Ayrıca, bu yaz ayında Palais de Tokyo'da açılacak, "A History of Inspiration" sergisi kapsamında 10 bin kopya basılan ve ücretsiz dağıtılacak olan KIBLENÜMA dergisinde de yer alacak.

Linkler:

<http://occupygezi.com/>

<http://www.direngeziparki.com/>

<http://showdiscontent.com>

<http://www.narphotos.net/>

<https://www.youtube.com/watch?v=59XPBtofVGA>

<http://www.youtube.com/watch?v=cMyXlyWbfxQ>

HAFTAYA: KAMUSAL PASTA İSTANBUL/ SANATSAL MASKE VENEDİK

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bizim park saraylara bedel

 Bizim park saraylara bedel Kafam, İstanbul'da. Gece gündüz gelen haberlere kilitli, arkadaşları online takipte, artık neredeysem oradaki Taksim'e destek eylemlerinden birinde. Direnişe destek, direnişin ruh halinde, direnişin etkilerini hayal etmeye çalışarak... Direnişi pratikte, teorikte anlamaya odaklı. Benim için öyle bir zaman ki; hastalıktan kalkalı fazla olmamış; kontroller sevindirdi, ama sigorta işleri süründürüyor. Diğer yandan, mayıs sonu bizim evdeki (Künstlerhaus Stuttgart) açılış sonrası takvimde her gün tur ve toplantı yığılması... Pek kıpırdayamıyorum, derken Paris'teki sergiye yayın yetiyecek, e sergi de zaten 10 güne açılacak. Kopmuşum gerçeklikten, merkezimi bir tek İstanbul'dan gelen haberler sarsıyor. Kendimi birkaç kere gözü yaşlı uçak bileti avlarken bulsam da, beceremiyorum; gidersem hiç dönmem gibi geliyor. Burada yaşamayı öğrenerek, oraya destek vermek. Öyle turist gibi hiç gidemem, direnmek için gidilir, gidilirse kalınır, diye sora sora kafamdakileri cevaplayamıyorum. Dinlemek ve anlamak için gerçekten vaktim olduğunda, üstümdeki yükler inince gideceğim. Diyorum demesine ama, aslında, zaten ve hatta (ki bu bağlaçlarla bile Alemdar Polat'a rakip olamıyorum) bu direnişin fiziksel mekanını aşan, hepimizi Taksim'e koyan, biraraya getiren ve bir toplumsal kırılma yaratan bir yanı var, o gerçekliğe sığınıyorum. Gezi'nin kırdığı gerçekliğe. İstanbul, ne kadar dünyalı, evrensel ve güçlü olduğuna o kadar emin ki, bir haftada uluslararası basını ayağa kaldırdı. Genç kuşak, polis şiddetini ve devlet müdahalesini yutmadı. Direndi. Ben de, buradaki eylemler, paylaşılan postalar, uyarılan yetkililer, atılan imzalar ve yazılan yazılarla işe yaramaya çalışıyorum, -sürecin bir parçası olmaya... Mustafa Kemal'in askerleriyiz diyenlere, -biz de Mustafa Keser'in diyenler, kemalistfobimi yeniyor. Bakıyoruz, bir fotoğrafta TOMA'ya karşı direnen ülkücü gencin elini tuttuğu arkadaşı BDP bayrağı taşıyor. Gezi'de cuma namazı kılanları, kılmayanlar elele tutuşarak, çember yaparak koruyor. Anneler iniyor Taksim'e. Aslında enerji ve hayat değişiyor, ben de buradaki eylemlerde yeni insanlar tanıyorum, hiç gitmediğim yerlere gidiyorum. Başka bir Stuttgart keşfediyorum. Kalbi kırık eski solculardan işgal evinde yaşayan gençlere... Şahidi oluyorum, yeni bir dönemin başladığına ya da başlama ihtimaline. Gezi'nin kelebek etkisinde bir fotoğrafta duruyorum. Kaldırıma "Cihat Burak'ın resimleriyiz!,, yazmışlar. En çok bunu seviyorum. Park, bir ruh hali, bir kafa, bir var oluş...

İçinden-Gezi-geçenler

GİRİŞ YERİNE: Güncel Sanat Defteri, eğer varsa, katkıda bulunanları tasarımında genellikle sağ tarafta ağırıyor.

Sol baştaki kısa sütunu haftanın gündemine, referansına ya da alıntısına ayırıyoruz. Sol baştaki kısa sütunu haftanın gündemine, referansına ya da alıntısına güncel Sanat Defteri, eğer varsa, katkıda bulunanları tasarımında genellikle sağ tarafta ağırıyor.

Orta kısımda ise, iç sesimle yazıyorum, diskura ve eleştiriye dair bir dert oluyor, analiz demek iddialı olur ama hep bir çaba oluyor. Bu hafta orta sütun Gezi'den yükselen ve Türkiye'yi saran kolektif seslerden oluşuyor. Yaşananları sindirmek elbette zaman alacak, henüz bir okuma yapmak, meseleleri teorik bir soğukkanlılıkla okumak için erken. Ama akılda kalan, not edilen ve düşünülen bazı anlar var ki, onları aramızda daha çok paylaşacağız. Güncel Sanat Defteri, geçen haftadan bazı alıntıları derledi. **Boğaziçi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Matematik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Betül Tanbay**, Başbakan'a konuşmasında: "... **Rakamların yüzü yok. Rakamların dalları yok. Parkta uyuyan gençlerin yüzlerini, yeşeren ağaçların dallarını gördünüz mü? Ne siyasetçiyim, ne siyaset bilimcisiyim. Matematikçiyim. Anladım ki, iktidarda**

olanın rakamlarla arası bozuluyor. İnsanlarla arası bozuluyor. Ağaçlarla arası bozuluyor. İnsanlar bir sayı haline geliyor, ağaçlar bir başka sayı. Elbette rakamları kullanmak, bir çoğunluk tarafından seçildiğinizi hatırlatmak hakkınız. Ama iktidardan, isteklerimizin bölünmesini değil toplanmasını beklemek de hepimizin hakkı değil mi? Gezi Parkı'nın 600 ağacının arkasında 75 milyonluk bir orman var, bu ormanın güzelliği farklarından geliyor. İhlamurla çınar, çınarla meşe arasında seçtiğimiz bir ormanı kim ister? Gezi Parkı sadece 38 bin metrekarelik bir kamusal alan olmaktan çıktı, bir birleşme noktası haline geldi. Bu nokta, denge noktası da olabilir, kırılma noktası da. Rakamlar seçim sandığında lehinize olduğuna göre, denge noktası haline getirmek de sizin mesuliyet ve gücünüzdendir. Güç ilişkisinde ihtiyaç olan güçlüyü güçlendirmek değil, sesi daha az çıkabileni duymak, dinlemektir....

Perşembe akşamı cep telefonuma bu mesaj geldi: **"İstanbul'dan gelen haberleri az önce gördüm. Bütün anneler çocuklarını desteklemeye gelmiş ve elele tutuşarak zincir yapmışlar. Ağlıyorum...."** (Just check latest Istanbul news. Puhhhh all mothers came to support their kids and do the mother chain hand to hand. I am crying. XXX)

Facebook alemlerinde dolaşan bir post. Tam da, Gezi sayesinde mizah geri döndü, şiir de geri gelecek diye umut ederken. O kadar gerçek ki, o kadar güzel: **"...ülke açık hava tımarhanesi gibi... Anıtın çevresi polis kaplı, arkası TOMA yığılı, bir adam kırmızı baretle oturmuş piyano çalıyor. Çok acayip bir hale geldi durum. Vali telini verip, çaya çağırıyor filan... Şizofrenik akıl tutulmalı günler... Millet sokakta deniz gözlüğüyle dolaşıyor, işe baretle gidiyor... Tam leş, çapulcu, sidikli bir ülke olduk... Hadi asılın cigaraya... İmza: Çapulcubaşı.."**

Radikal Gazetesi'nde yayınlanan röportajında -virgülüne dokunmuyorum- Johannesburg'lu sanatçı Kendell Geers aynen şöyle diyor: **"Ama Gezi Parkı'na bakınca bu bienalin iptal edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü orada, halkın mekân üzerinde çok spontan, enerjik bir şekilde tekrar hak iddia etmelerinin bir örneği var. Sadece politik bir hak iddiası değil aynı zamanda sosyal de bir hak iddiası... İnsanlar, -bu park bize ait, politikacılara ya da alışveriş merkezlerine değil, burası bir kamusal alan, diyor. Ve inanılmaz bir cömertlik, yardımlaşma söz konusu. Resmi bir yardım alınmadan denge kuruluyor, AKM böyle kontrol ediliyor. Bu şimdiye kadar gerçekleştirilmiş en büyük enstalasyon, en büyük bienal. Bir küratöre veya idareciye, yani insanlara ne yapmaları gerektiğini söyleyecek birilerine de ihtiyacı yok. Çünkü zaten taban hareketiyle gerçekleşen bir oluşum."**

Ankara'da polis şiddeti devam ediyor. Sitemli mesajlar geliyor, başkentten: **"Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber, ya hiçbirimiz!"**

Newsfeed'dan akarken beni durduran bir post: **"...her şey daha güzel, o kesin. ama rte'ye bu yeni dili, onun konuştuğunda boşluğu karşılayan vatandaşlık tanımını yeniden açıklayacak olan dili öğretilene kadar direnişe devam. dezenformasyonun alasına, orangutan güç kullanan polise, usulsuzlüklerle, bu uğurda hayatını kaybedenlere dair bir şey yapana kadar direnişe devam. biliyorum, insan bir günden ikincisine değişmiyor. ama park da onun değil, bizim kabe'miz. kapiştı?"**

SONUÇ YERİNE: Güncel Sanat Defteri, geçen pazar sayfasında (maalesef taş,ra baskısına yetişemedi) Mousse dergisinin blogu için yazdığım yazının çevirisi yayınlandı. Yazının sonunda, Gezi'den gelen imajların bana Stuttgart'ta gerçekleşen ve kişisel olarak katıldığım bir başka halk protestolarını (hâla devam eden KEIN Stuttgart 21-Stuttgart 21'e hayır isimli eylemler) hatırlattı, demiştim. Ve Stuttgart'taki durumun referandum sonrası kısa bir özetini vererek, Merkel ile Erdoğan arasında farklılık görmeden, izole edilmiş, iktidar baskısına

işaret ederek, olayın sınıfsal bir çatışma olduğunu düşündüğümü belirtmiştim. Stuttgart, metodu ve grameri oldukça tartışılan referandum, pardon (Türkçe'ye hoş geldin!) plesibit sonucu tren istasyonunun yapımına karar vermiş; eylemciler yıkılmış, ancak kısa bir zaman sonra gerçekleşen belediye seçimlerini yıllar sonra ilk kez kaybeden CDU yerine, Yeşiller (tarihinde ilk kez) kazanmıştı. Şimdi periferideki İstanbullulara, sadece Gezi Parkı'nı değil, bunun etrafında şekillenen siyasi farkındalığı bıkmadan usanmadan anlatacağız. Çünkü bu halk oylaması aslında sadece Kışla'ya değil, polis devletine, çoğunluk yönetir kafasıyla çalışan iktidara ve -ben böyle buyurdum, diyenlere kocaman bir HAYIR diyeceğimiz bir fırsat. Analizi sabit konularda referandum gibi manevralara inanmasam da!

VENEDİK BİENALİ NOTLARI

'**Ansiklopedik Saray**' (The Encyclopedic Palace) başlığıyla ve parlak küratör Massimiliano Gioni'nin küratörlüğünde gerçekleşen 55. Venedik Bienali'nin temel referansı aslında bir sanatçının hiç gerçekleşmemiş bir projesi. İtalyan asıllı Amerikalı sanatçı Marino Auriti, 1955 yılında Amerikan Patent Ofisi'ne başvurur ve bütün dünyanın bilgisini kapsayacak; tekerlekten uyduda insanlık tarihinin en önemli buluşlarından evrensel olaylara kadar, tarihsel gelişimine uygun olarak, her türlü bilginin saklandığı bir müze kurmak ister. Bu hikâye, Babil'den İskenderiye'ye tanidik, bildik ve tarih boyunca pek çok kişinin deneyip, hayalini kurduğu benzerlerinden biri. Bütün dünyanın bilgisini 'ansiklopedik' bir yaklaşımla tariflemek, kaydın, kaynağın ve sınırın tarifsizliğinde; ister istemez yüzeysel, rasyonel ve kuru bir dil içerir. Lakin, Gioni'nin sergisindeki iddiası bu 'kurgusal' ve aslında var olmayan ansiklopedi fikrinin çeşitli kereler yazılma, bozulma ve kurulma halleri üzerinden hikayelerine ulaşmak ve bu hikayeleri farklı bağlamlardan taşıyıp bir araya getirerek, bizeseyirciye kendi var oluşumuza, artı dünyadaki varlığımıza, iddialarımıza ve pozisyonumuza ilişkin ipuçları vermek.

Girişteki bu iddialı referansla açılan Arsenal sergisinde ilerledikçe, fazla 'boyish' (erkek çocuklara özgü) bir merak, hatta bu tür bir merakın temsili diyelim, sergi boyunca tutarlı bir şekilde benimle beraber geziyor. Roberto Coughi'nin işinin önünde duruyorum; üç boyutlu (3D) printer'lardan ve protein analizlerinden oluşan uzun bir araştırma ve üretim süreciyle ortaya çıkan heykelsi form, mimari dokusunun mekanda yarattığı etkiden Arsenal'in ortasında hep varmış gibi duruyor. Başında durup izlediğim ilk işlerden bir diğeri de Sharon Hayes'in toplumsal cinsiyete ilişkin olarak, yaptığı söyleşiler üzerinde, ortak bir bilinç kırılmasına ulaşmayı denediği video yerleştirmesi. Ergenler kendilerini anlatıyor. Form ve içerik olarak çok farklı iki katmandan gelmelerine rağmen, aynı sergide tutarlı bir şekilde konumlanmalarını düşünüyorum, daha sonra ikisinin de uluslararası jüri tarafından ödüllendirildiğini duyacağım ve sevineceğim.

Aslında serginin havasından hissedilen kavramsal bir açıklık olarak –ya da Gioni'nin iyi becerdiği bir kararlılıkla diyelim, içeriğiyle son derece tutarlı bir sergi karşımızda. Belki biraz iyi öğrenci ödevi gibi, belki altı-yedi yaşında bir oğlan çocuğunun kaptan olmak ve denizlere açılmak istemesi gibi, belki biraz sıkıcı ve yorucu ve hatta fazla kalabalık bir Arkeolojik Bilinçaltı Müzesi gibi... Ama Arsenal'de iyi başlayan ve Giardini'de resimsel anlamda güçlenen ana sergi, makro anlatılara dayalı, tematik ve görkem seven bir üslup üzerine kurulu olsa da, tutarlılığından dolayı iyi bir sergi. Bu tutarlılık kendini hemen eser seçimlerinde gösteriyor; sanat objelerine 'oyuncak' seven bir bakışla yaklaşan küratörün sergiyi kurarken kullandığı stratejileri açık ediyor. Gioni'nin bu iyi düzenlenmiş ve mimari olarak iyi çözülmüş Arsenal ve Giardini sergilerinde, aslında 'biriktirerek' ya da kümülatif bir eleştirelilikle araştırarak üreten sanatçıların işlerinden görüyoruz. Türkiye'de şu andaki atmosferle kurulacak tesadüfi bir ilişkiyle okunabilecek Yüksel Arslan'ın da yer aldığı ana sergide kritik noktalarda Bruce Nauman, Robert Gober, Walter de Maria ve Dieter Roth gibi temel referanslara başvurulmuş, aralara da Ryan Trecartin, Ed Atkins gibi genç yıldızlar serpiştirilmiş. Sonuç olarak, ansiklopedinin insanı, insan ömrünü aşan,

toplumsal, tarihsel ve kolektif makrocu bir format olması; artı sarayın mimari olarak görkem, elit sınıf ve güç içeren çağrışımlar yapması başlığından ilerleyecek olursak, diskur olarak bizi biraz yaya bırakıyor. Kendine yeten, kendiyle dolu 'self-contained' bu önerme eleştirel düşünmeye iten nüvelerden çok, katalog mantığıyla dizmeci ve tekrarcı bir anlatımda kalıyor. Kendi temasının ağırlığında boğularak, şiirselleşmiyor bile, sonunda sadece (Venedik'i ve turistlerin Plazzo gezme histerisini de düşününce) turizme büyük katkı sağlıyor.

Pavyonlara gelince, Lübnan'ın Akram Zaatari'sinin sergisi, izleyicisini melankolik bir filmin içine hapsediyor. Aslında mimar olan ve sanattan anlayan İsraili bir pilotun, harita okumak yeteneğinden kelli hastaneyi-okulu vuramama anı geri getiriliyor. Bir sonraki pilot bombalasa da, onun kendini yok etme pahasına verdiği 'altruistic' karar ince bir belge diliyle tarihselleşmiş. Almanlarla Fransızları bağlayan Élysée anlaşmasının 50'inci yılı şerefine Giardini'deki pavyonların değiştirilmesi kuşkusuz Fransa'yı temsil eden sergiyi Alman pavyonunun görkemli binasına kuran Anri Sala'ya yaramış. Sol elle çalının Ravel'in hikayesi, öyle büyük bir prodüksiyona dönüşmüş ki, DOCUMENTA 13'teki işiyle de beni şaşırtan Salai bu kez de, bence önceki işlerinden farklı bir istikamette ama kendi mutlu görünüyor. Deneyim olarak, özellikle ses ve performansların video yerleştirmesi açısından unutulmaz. Kıbrıs ile Litvanya pavyonlarından koreografik bir şiir çıkaran ve bu pavyonlarda gerçekleştirdiği -ikiz- grup sergilerle, küratöryel anlamda herkeslere performatif bir çalım atan Raimundas Malašauskas, sanki her zaman bir sanatçı gibi çalışıyordu ama bu sergilerden sonra artık benim için pratiğini tarif etmek için illa 'sanatsal' da demek gerekecek. Venedik Bienali'nin açılış haftasında, organizasyonel yapının ve seçkinci listelerin böldüğü; giriş ve davetiye peşinde harap olan profesyonel izleyici profilini düşününce, Litvanya Pavyonu'nun herkesi birleştiren, coşturan ve dans ettiren açılışı haftanın zirvesiydi.

HAFTAYA: KIBLENÜMA Güncel Sanat Defteri baskısı

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir ilham tarihi: Kiblenüma

Adnan Yıldız 23.06.2013

 Bir ilham tarihi: Kiblenüma **Kiblenüma, bir yayın formu olarak, Paris'te Palais de Tokyo'da geçen cuma açılan ve eylül başına kadar devam edecek "A History of Inspiration" (Bir İlham Tarihi) isimli serginin araştırma ve üretim sürecini yansıtmayı amaçlar. Sergi, İnternet'ten indirilmiş ve sonra kaynaklarına dair peşlerine düşülmüş iki imaj üzerine kuruludur. Biri, 16. yüzyıldan, 3. Murat'ın emriyle kurulan ve on sene sonra yine onun emriyle yıkılan İstanbul Rasathanesi'ni tasvir eden, Şemailname'den bir minyatürdür. Bu minyatürde, sarayın müneccimbaşısı Takiyüddin Efendi ve çalışma arkadaşları ellerinde aletlerle gökyüzüne bakarlar. İkinci imaj ise, herkese tanıdık gelecek; bilgisayarımızda masaüstü olarak kullandığımız ilk görsellerden biri. Microsoft'un mavi gökyüzü ve yeşil çimenlerden oluşan dijital formu. Biri, hâlâ İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler bölümünde itina ile korunmakta, diğeri ise belki de hem bu kadar kişiselleşmiş ama aynı zamanda da kamusallaşmış, herkese ait ve her yerde. Kiblenüma, serginin ekran ve gökyüzü arasındaki epistemolojik açılımlarını bu imajlar üzerinden inceleme azmine, sürece bir imaj daha katarak dahil oluyor. Fatih'teki Türk İslam Eserleri Müzesi'nde bulunan tarihsel bir objeyi, ismiyle çağırıyor. Bu, 18. yüzyıldan, muhtemelen Barun'ül Muhteri tarafından tahtadan yapılmış olan, Kible'nin yönünü tayin etmek için kullanılan bir alet.**

KIBLENÜMA - GÜNCEL SANAT DEFTERİ ÖZEL SAYISI -1

Gökyüzü ile Ekran Arasında

Liseyi bitirene kadar küçük bir şehirde büyüdü. Orada, gökyüzüne yakın görebileceğin en yüksek şey, sönmüş bir yanardağdan oluşan bir dağdır, uçsuz bucaksız ovanın geniş düzlüğünde... Balkondan gökyüzüne bakmak ve tarih, gelecek ve yarına dair hayaller kurmak, öğle yemeğinden sonra biraz kestirmeden önce değişmeyen bir ritüeldi. ...

Zamanın ve vaktin iki farklı şey olduğunu, İngilizce dersinde anladı. İkisinin de karşılığı "time-mış" dedi içinden, bir parça hayal kırıklığı ile. Zaman yaratılıştan beri, dünyanı ilk gününden süregidendir ve dünyanın kendi etrafındaki hareketiyle ölçülür. Vakit ise, daha bölünmüş, parçalanmış, kesilmiş, dizilmiş ve ayrılmış algılardan oluşur; namaz beş vakittir, Ramazan orucu bir aydır, bir yılda dört mevsim vardır.

...

Dün gece gelen e-mail'i son iki saatte neredeyse 3 kere okudu. Üç kere. Dördüncü defa okursa, bu kez satır aralarına kayacağını, kelimelerden başka anlamlar çıkaracağını biliyordu. Bu, sadece kendi için bir umut ışığı aramak demekti. Bunun için doğru bir zaman değildi. Kendine engel olmaya çalıştı. İçinde bulundukları, tek tek bireyler ile ilgili bir durum değildi. Zaman ve mekanda beraber hareket etmek, beraber direnmek ve beraberliğin fizikselliği idi. E-mail'de, videolar ve fotoğraflara bakarak, dışarıdan herhangi birinin orada olanları tahmin edeceğini, anlayacağını kabul ediyor; ediyordu etmesine ama, olayları kendi gözleri ile görmenin, orada bulunmanın kişinin fikrini değiştireceğini de belirtiyordu. Orada olmak, o an olan bitenin bir parçası olmaya tekabül etmekteydi. Gerçeklik algısı olarak. An, kolektif bilinçaltının yoğunlaştırdığı ortak deneyimin nabızı. Uyumlu, açık ve barışçıl. E-mail şöyle bitiyordu: "-Sana nasıl açıklayabilirim ki, daha kendim anlamadım; hayatımın en tehlikeli anlarında, kendimi bu kadar güvende, mutlu ve özgür (nasıl) hissedebildim... Bunu sana kelimelerle nasıl anlatabilirim ki... Anlatamam. Umarım biran önce sen de gelirsin..." Tekrar okuyunca anladı ki, olan biten lokasyonun fizikselliği üzerine kuruluydu. Bu satırları dördüncü kez bu kez yüksek sesle okuyunca hissettiği, özgürlüğün, karar vermenin ve kendine güvenmenin işaret fişekleri idi. Park, sadece bir parktan ibaret değildi. Yetişkin olmak ve hayatı üzerinde karar sahibi olmak; büyümek için bir geçitti.

...

Bir şeyden korkmak ile o şeyden korkmamak arasında bilişsel bir eşik vardır; sanki şimdi, yavaş yavaş o eşik geçiyordu. Eğer bu bugün gerçekleşmiyorsa, hiç gerçekleşmiyor demekti. Kible'nin hikayesini hatırladı. İslamiyet'te Kible, namaz kılarken yüzünün dönük olduğu yöndür. Allah'ın varlığı adına sözleşmiş Müslümanların hep beraber yüzünü çevirdiği yön. Kurban bayramında adak olarak kesilen hayvanın başını yatırdığın. Vefat edenlerin kafasının çevrili olarak gömüldüğü. Kible, İslam'da soyut bir düşünme biçiminin form olarak kabul edildiğini gösteriyordu; kendini evrende yerleştirdiğin evrensel hakikatin yönünü göstererek... Kible'nin hikayesini hatırladı... İslam'ın ilk 13 yılı Mescid-i Aksa'ya çevrili yüzlerin, daha sonra Mekke'ye, Kabe'ye çevrilmesi fikri onu oldum olası hep büyülemişti. Hiç değişmeyecek gibi duran, görünen ve olan şeylerin değişmesi fikriydi, iyi gelen. Din, genel anlamda sorgulamadan kabul edilendir ya, inanılan... İşte çocukluğundan beri hiç unutmadığı Kible'nin -yönünün değişme hikayesini- şimdi yeniden hatırladığında

aklına ilk yönlerin de değiştiği, değişebileceği geldi. İyi hissetti.

...

Müslümanlar, namazlarını genellikle seccade üzerinde kılar. Yere diz çöküp yüzünü secdeye getirdiğinde bedenine yetecek büyüklükte, aşağı yukarı 1.2x1.8 metre ölçülerinde üretilen, üstünde farklı dini semboller ve süslemelerle, genellikle geometrik şekiller ya da Kabe resimleri olan bu örtü, dua ederken, temiz bir alan tarif eder. Yüzü Mekke'ye dönük olan mihrabı temsilen sembolik bir anlamı vardır. Adeta bilgisayarımızdaki masaüstü resmi gibi, mekansal düşünme ve bilişsel odaklanmayı sağlamak için, bulunduğumuz ortamdan kendimizi soyutlamamız için kullanılır. Bağlamdan, çevreden ve bizi dua ederken rahatsız edebilecek diğer her şeyden kopmak için yere serilen bu örtüler bana hep ilginç gelir, pratik gelir, güzel gelir.

...

Çocukluğundan beri dini efsanelere, peygamber hikayelerine ve İslami sembollere bir düşkünlüğü vardır. Bektaşî bir tarafı. Bir türbe vardır, doğduğu şehirde. Ailesinden dolayı, bağlıdır bu türbeye. Orada bulunanlar vardır ailesinden. İslam'ın bir tarifi yoktur. İslam'ın bir tek sahibi yoktur. Günahkarı da, sevap işleyeni de bir tek O'na karşı sorumludur. Bir tek O'dur muhatabı. Pratiğini yaklaştırmadıkça, çocukluğunu katmadıkça işinin içine, yönünü değiştirmedikçe olan bitenin; ne kendine faydası olur yapıp ettiğinin ne başkasına. Buna inanır.

...

Cebini kaybettiğini sanıp, bir telaşa kapılır. Kanepenin arasına sıkışmış. Bir mesaj gelmiş, çoktandır, görmemiş: "Hab einen schönen Abend. Ich vermisse dich sehr. Kuss"

,

Teşekkürler

Palais de Tokyo, Goethe Institut ve The Bibliothèque Nationale de France -BnF, (Paris): Künstlerhaus Stuttgart, (Stuttgart): SAHA, RAMPA Istanbul, Galeri Mana, Istanbul Üni., Boğaziçi Üni., Bilgi Üni., Taraf (Istanbul): Supportico Lopez, Tanja Wagner, Kraupa-Tuskany Zeidler, (Berlin): Akıncı, (Amsterdam), Herald St. and Rob Tufnell, (London), Angela Staffa (Munich), Sfeir-Semler Gallery, (Beirut / Hamburg): Gallery Martin Janda, (Vienna), Boris Groys, Orhan Pamuk, Perihan Mağden, Ayşe Kadioğlu, Eve Sussman, Sarah Rifky, Sara Yontan, Yasemen Akçay, Ferah Tuna, Katell Jeffres, Manon Lefort, Marc Bembekoff, Vincent Simon, Sebastien Martins, Frederic Grossi, Agnes Werly, Janine Kersten, Gülseren ve Sena Yıldız, Fatma Karasipahi, Didem Yazıcı, Egemen Demirci, Yassin Soumade, Dino Dinçer Şirin ve GFS

Sergi ile daha fazla bilgi:

<http://palaisdetokyo.com/en/exhibition/collective-exhibition/history-inspiration>

HAFTAYA: Takiyüddin ve El Cezeri (Kıblenüma-2)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaş değil, Barış istiyoruz

Adnan Yıldız 30.06.2013

 Savaş değil, Barış istiyoruz Yunus Emre'den

Haktan gelen şerbeti
İçtik elhamdülillah
Şol kudret denizini
Geçtik elhamdülillah

Kuru idik yaş olduk
Ayak idik baş olduk
Havalandık kuş olduk
Uçtuk elhamdülillah

Vardığımız illere
Şol sefa gönüllere
Halka Taptuk manisin
Saçtık elhamdülillah

Balım Sultan ilinden
Şeker damlar dilinden
Dost bağının yolundan
Geçtik elhamdülillah

Artık utanmak istemiyorum

Bu ülkenin en önemli sorunu, esas meselesi Kürt realitesidir. Benim için her türlü özgürlük mücadelesinden önce gelir. Her şeyden önce. Barış süreci de, bütün soru işaretleri ile birlikte –denize düşen yılanı sarılır misali- EL MAHKUM desteklediğim, NİHAYET gerçekleşiyor diye üstüne titrediğim, benim için BEDELİ olmayan bir UMUT OLASILIĞIDIR. Benim için, onun önünde, üstünde ve karşısında başka hiçbir şey yok. Bunun için yeterli sebebimiz çok. Kaç ay oldu ki, şurada Güneydoğu'daki savaştan kötü haber almayı, ama hemen alıştık, tutunduk bu duruma. BAŞKA ÇAREMİZ YOK! Artık Kürt arkadaşlarımın yüzüne utanmadan bakmak istiyorum, kardeşiz mavrısı altında sürdürülen ikinci sınıf vatandaş

muamelesi son bulsun istiyorum, Kürtler ölmesin istiyorum. 1 ay sıkılan biber gazının bu coğrafyadaki karşılığı 1 saatte kurşun olmasın istiyorum. Kürt olmak istiyorum, elimden gelse TC'nin verdiği kâğıda Kürt yazdırmak istiyorum. Yeter! Bana kimse onlar da molotof kokteyli atmış demesin, 30 senedir nerde yaşıyordun, haberleri de mi izlemedin bile demem. Artık utanmak istemiyorum.

Gönül dergahında geçen cuma günü, akşam eve dönünce aldım haberi. Medeni Yıldırım'ın resmi dolaşiyor. Gencecik. Kurşun kurbanı. Savaş değil, barış istiyoruz diyen Kürtlere ateş açılıyor. Hükümet, Barış Süreci'ni baltalamaya çalışıyorlar diyor, Ulusalıcıları suçluyor. Ulusalıcıların sicili bozuk tamam ama artık yemiyoruz. Yeni ya da eski karakol inşaatı yerine, hükümet önce kendi başlattığı süreci hızlandırmalı ve tabanım istemiyormuş meğer diye rafa kaldırdığı (daha Âkillerden duymadan itelediği) talepleri karşılamalı. **Baraj düşürülmeli, anadilde eğitim hakkı - en azından kestirip atılmadan lojistiği araştırılmalı ve Roboski aydınlatılmalı.** Allah böyle muhalefeti hiç kimseye vermesin, 70 milyon işi gücü bıraktık, 1 aydır uyumadan reel politika üretme derdindeyiz, direniyoruz. Hadi hükümetin içine derin devlet kaçtı, reformist kafalar popülizme kaydı; nerede ya muhalefet bu boşlukta?

Sosyal medya savaşlarında, Hüseyin Çelik'in açtığı #DirenÇözüm tag'lerinde, AKP destekçileri, Lice'de meselenin karakol olmadığına, sonucun altı aydır mücadele edilen uyuşturucu mafyasının işi olduğuna inanmış. Elbette ki, yaratıcılıkta sınır tanımayan Yeni Şafak prodüksiyonu bir haber. Dahası Çelik, bir grup örgüt insanının masum halkı kışkırttığını belirtmişti. Anladık, dış güçler, faiz lobisi, Büyük Türkiye düşmanları, sanatçılar, gazeteciler filan da... BDP bir zamandır uyarıyor hükümeti, düzgün bir dille, derdini anlatmaya çalışıyor. Teknik nedenlerle (ya da yayın yönetmenliğinden vakti olmadığından ve haliyle yeni bir söyleşi yapamayan) Neşe Düzel'in Selahattin Demirtaş röportajı hâlâ Taraf sitesinde en tepede. Gezi'den de önce, çok önce. Demirtaş, **"Barış, silahın susması değildir. Barış, silahın konuşma ihtimalinin kalmamasıdır"** demişti. Feysbuk'ta, Güneydoğu sınırında karakolun sözlük anlamı, gerçeklik değeri ve asıl etkisinin ne olduğuna dair bir alıntı dolaşiyor. Kayıtsız kalamıyorum: **"Lice'de neden karakol istenmiyor biliyor musun? 14 yaşındaki Ceylan, Lice'de karakoldan atılan havan topuyla öldürüldü. Lice'de neden karakol istenmiyor biliyor musun? 1994'te Lice'de askerlerce gözaltına alınan 8 köylünün kemikleri 2003'te 1 toplu mezarda bulundu."**

Radikal'den Ali Topuz, öyle doğru yazmış ki, burada tekrarını gerek görüyorum: **"Bir kişinin konuşup herkesin sustuğu barış barış değil, herkesin konuştuğu barış barıştır. Barış sürecinde 'çekilme' başladığından beri hızlanan yeni karakol yapımları, geciken, sündürülen 'hukuki açılımlar'la birlikte tehlikeli bir anlam ifade ediyor. Bir yanlış yol: Bize barış lazımsa, eldeki savaş çıkaran ve savaşın devamına ayarlı olan hukuku yıkıp, yerine yeni hukuku, barış hukukunu koymaya girişmeliydik. Oysa yeni karakol yapımına hız veriliyor. Bu kendi başlattığı sürece kendi inanmayan birinin tavrı olabilir ancak. Çünkü: Karakollarla korunan barış değil, karakol gerektirmeyen barış, barıştır. Lice felaketi, dileyelim ki, barış yolunda herkese çok lazım olan akıl ve hukuk yolunu genişletmeye yönelik uyarı olur."**

Ben KAYGILI değilim. KAYGI EŞİĞİ'miz ÇOKTAN aşıldı. **"Vurmuşlarsa kendi kendilerini vurmuşlardır."** diyen Lice Kaymakamı Özer Özbek, müdahale yok diyip yaşlı-çocuk demeden parka dalan İstanbul Valisi gibi. Oturduğu koltuk, hükümetin değil devletin temsilini talep eder. Devlet makamı, sadece hükümetten, hükümetlerin ömürlerinden ibaret bir İTİBAR kaygısı değil, daha uzun soluklu bir SORUMLULUK merkezidir. Kimse hükümetin, muhalefetin, medyanın oyuncağı olmasın! Politik bir hamle olarak tasarlanan Barış artık hükümetin tekelinden çıkmıştır. **İstanbul'da insanlar ilk kez, göz yumdukları, uzak oldukları otuz yıllık devlet zulmünden sonra ilk kez, BÖLÜNME korkusunu aşarak, Kürtçe sloganlar atarak yürüdü. İnşallah, bu bir Kemalist gaz değildir ve BARIŞ her şeye ve herkese rağmen gelecektir. Zira, İstanbul'dan**

Diyarbakır'a herkes biliyor ki, artık 90'ların siyasi manevraları işlemiyor. Uyandık. Beraberiz. Farklıyız, ama beraber direniyoruz. Birlikte kazanacağız.

Felsefe Popisi'nden Gezi notları

<http://felsefepopisi.blogspot.com>

Güncel Sanat Defteri, daha önceler de Felsefe Popisi'nden bazı yazılara yer verdi. Bu -blog formatında süren-felsefe üzerine düşünen yazılar üreten platform, şimdilerde Gezi notlarını yayınlamaya başladı. Bu hafta, toplumsal psikoloji, devlet-vatandaş ilişkisi ve özgürleşme politikaları arasında gelişen ve direniş deneyimine eleştirel bir mesafe ile yaklaşmaya çalışan yazılardan birine yer veriyoruz. Diğer yazılar için Felsefe Popisi'ni tıklayın.

...

İnsanın Tini Olarak Özgürleşme

Tarihin devrimsel anlarında yaşamış kişileri hep kıskanmışımdır. Devrimin içinden, eylemin içinden, henüz koşul ve sonuçlar gözle görülemezken, bir sonraki anda ne olacağı kestirilemezken, bir amaç uğruna körü körüne bir sonraki adımı atan eylem insanlarının hislerini hep anlamak istemişimdir. Nasıl oluyor da, tarihin ilham verici öyküleri anın içinden, belli belirsiz bir amaçla ama hiç bir öngörü olmadan yazılabiliyordu? Neyse ki, tarih yüzümüze gezi direnişiyle güldü. Önemli bir fail olarak Sırrı Süreyya Önder'in ismini burada anmayı görev bilsem de, o dâhil kimsenin kestiremeyeceği, toplu bir özgürleşme hareketi olarak gezi direnişi tarihe sihirli formüller biçmeye fütursuzca devam edenlerin yüzüne tokat gibi geldi. Elimizde değil; direniş boyunca -nafile olduğunu bile bile- şu soruları sorduk durduk:

- Gerçekten bir şeyler değişecek mi?

- Peki bütün bunlar nereye varacak?

Bu pek elzem sorulara cevap niyetine, rastgele tarihsel olaylardan çıkarımlar yapıp, olmazsa olmaz bilimsellik iddiası sağlayan neden-sonuç ilişkileri kurup kendi çapımızda 'analizler' yaptık, velhasıl bol bol bilmişlik tasladık. Evet, doğru, eylemin ve tarihi anın tam içinde olsak bile, insan aklının karşı koyamadığı bir zaafı var: Geleceği tahmin etmek ve planlamak hastalığı. İnsan bilincinin içinden sıyrılmayı başaramacağı bir realite bu. Hâlbuki, acı gerçek, en rasyonel ve amaca yönelik hareket eden bir fail bile olayların ve genel olarak tarihin gidişatını yönlendirebileceğini iddia edemez. Bu öznelere tarihte hiçbir rolü yoktur, daha büyük güçler, görünmez eller vardır anlamında söylenmiş bir önerme değil. Tabii ki, tarih denilen şey insan edimlerinin toplamından ve ziyadesiyle çatışmasından oluşur. **Öznesiz tarih zaten olamaz; ancak tarihin bir çizgi üzerinde ilerleyen, sürekli rasyonel olanın gerçekleştiği ve önceden kestirilebilen bir süreçler dizisi olduğu varsayımını kafamıza kim, hangi vesileyle yerleştirdi bilemiyorum ama bu virüsten bir an önce kurtulmamız gerekiyor.** Her ne kadar feylozoflarca çoktan terk edilmiş bir düşünce biçimi olduğunu görsek de, teleolojik/ereksel tarih anlayışının zihnimizde ve dilimizde korunduğunu teslim etmemiz gerek. Tarih ne doğrusal, ne döngüsel, ne sadece diyalektik, ne sadece rasyonel, ne sadece olumsal, ne de sadece teleolojik. Yüzyıllar boyu kafa patlatıp durmuş düşünürler, amma ve lakin, tarihin işleyişine dair sihirli bir formül yani

evrensel örüntüler tespit edememişler.

Bu çok çok iyi bir haber! Tarihin kestirilemezliği, yani olumsuzluğu, bir yanda; benzer koşulların benzer sonuçlar doğurması, yani nedenselliği ve rasyonelliği, diğer yanda. Tarihin diyalektiği diyebileceğimiz, olumsuzluk vs. nedensellik faktörleri, esasında, adını doğru koymak gerek, insanın (hem tikel hem de tümel olarak) büyük harflerle İNSANIN en büyük ve gerçek paradoksunun bir dışavurumu olarak okunabilir. Yani lafı dolandırmadan, olumsal ve rasyonel olmayı başaran, bu şekilde yaşamını mantıklı bir şeymiş gibi sürdürmeye çalışan bizlerin tarihinin önceden bilinebilen bir şey olmasını bekleyemezdik zaten. Ne tam rasyonel ne de tam irrasyonel canlılar olarak BİZ, edimlerimizle tarihi yarattığımıza göre, yakın gelecekte de tarihin sırrının çözülmesini beklememiz nafile olur. Rahat bir nefes! Ohhh.. Gelelim baştaki sorularımıza. **Çok şükür ki, gezi direnişi ile ilgili sürekli sormaktan kendimizi alamadığımız, peki şimdi ne olacak? sorusunun yanıtını en yetkin tarihçi veya feylozof bile veremez. Verdiğini de iddia etmemeli. Gezi direnişinin kendisinin tarihin olumsuzluğunun mükemmel kanıtlarından biri olarak karşımıza çıktığının altını çizmek isterim. Bu yüzden çok değerli, bu yüzden biricik, bu yüzden içinden kavranması zor, tarihsel karşılaştırmalarla sıradanlaştırılması yanlış.** O yüzden, nereye varacağını kestirim diyerek, bize Paris Komünü'nü, Prag Baharı'nı, Arap Baharı'nı, Tahrir'i, Londra Ayaklanmaları'nı, Bolşevik İsyanı'nı, Cumhuriyet Mitingleri'ni falan, tarihte yaşanacak her şey yaşanmış gibi, rasyonellik ve nedenselliklere sırtını dayayarak salık veren analistlere - ne kadar güzel veya karanlık bir gelecek resmi çizerlerse çizsinler - bir noktadan sonra mesafeli yaklaşmamız gerekli.

Direnin bizlere yaşattığı en güzel duygu özgürleşmek oldu. Tarihin tını diye bir şey varsa, Hegel'e kulak verecek olursak, o zaman daha da özgürleşeceğiz. İnsanlar tikel olarak özgürleşmeyi bir telos, bir amaç, rasyonel bir emel olarak yaşadıkları müddetçe, tarihin tınısını de yaratmış olmazlar mı? Özgürleşmenin karşısındaki her şeyi ve herkesi bizi özgürleşmeye daha da yakınlaştıran failer olarak görebiliriz. Evet, çok tanıdık diyalektik. Tarihin tını diye bir şey var mıdır bilemem ama insanın bir tını var. **Ethem Sarısülük özgürleşerek öldü. Tıpkı Hrant'ta ve çok önceleri Sabahattin Ali'de olduğu gibi katili serbest, hatta ödüllendiriliyor diyebilirsiniz; ancak aynı suda iki kere yıkanamayız. Bu akarsunun suyu nitelik değiştiriyor, tadı, kokusu, görüntüsü, kimyası aynı kalmıyor. Bize 'şeylerin' değişmediğini göstermek için çok çabalayacaklar.** Daha yeni pençesinden kurtulduğumuz sinizmin ve 'böyle gelmiiii böyle gideeeeer' kabullenişinin içine bizi çekmeye çalışacaklar, neo-liberalizmin 'her koyun kendi bacağından asılır' sözde evrensel gerçeğiyle bizleri çok değerli dayanışmamızdan koparmaya uğraşacaklar. Sezar'ın hakkı Sezar'a: Ne de olsa onlar da tarihin faileri! Ama biz akıntıya karşı kürek çekmiyoruz, akıntı biziz. **Öyle ki, biz işçiyiz, emekçiyiz, memuruz, beyaz yakalıyız, Türküz, Kürdüz, Ermeniyiz, feministiz, eşcinseliz, öğrenciyiz, kadınız, türbanlıyız, çocuğuz, Aleviyiz, ateistiz demiyoruz.** Biz bunların tümünü olma hâlini yaşamadan, tümünü olabilme durumunu anlayan dünyalılarız diyoruz. Doğayı insanın hükmettiği bir nesne olarak değil, eşitimiz, dengimiz olarak görüyoruz. Kendimizi hiç bir şeyin üstünde veya altında görmüyoruz. Böyle yeni bir ahlakımız varken, içinde bulunduğumuz akıntı bizim müşterek tınımız. Eğer ki, tarihin tınısını özgürleşmek olarak tek tek failer olarak kurgulayabilirsek, bunun önünde hiç bir Napolyonumsu duramaz. Kurtuluş uzaklarda değil; kurtuluş anın içinde, şu anda ve burada. Tıpkı Bandista'nın şarkısında dediği gibi, kurtuluş, özgürleşmenin tadının çıkarıldığı her yerde. Böyle olduğu için de, kurtuluş; halihazırda direnişe katılan herkesin aklında ve bedeninde! Ölü ve diri!

Güncel Notlar:

1-Lice'de yaşananlardan dolayı, geçen hafta ilk sayfası basılan Kiblenuma özel sayılarından ikincisi haftaya kaldı.

2-Bugün Taksim'de saat 17:00'de gerçekleşecek LGBT Onur Yürüyüşü'ndeyiz. 'Direniş' temalı onur haftası etkinlikleri kapsamında geçen Cuma verilen Hormonlu Domates Ödülleri'nden bazıları ise, internettten yapılan oylamalarla, AKP Milletvekili Türkan Dağoğlu (Yaşam Boyu Hormonlu Domates), Recep Tayyip Erdoğan (Allaha Havale Ediyorum), Necati Şaşmaz (Diren Türkçe), Melih Gökçek (Diren Zeka ve Ay Ne Diyeceğimi Bilemiyorum) gibi isimlere malum nedenlerle gitti.

HAFTAYA: Takiyüddin ve El Cezeri (Kiblenüma-2)

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbeye darbe pipoya pipo

Adnan Yıldız 07.07.2013

 Darbeye darbe pipoya pipo Tarkan çalışıyor. Sezen Aksu'nun Firuze'sini söylemiş. 10 puan, 10 puan, 10 puan. Kimse kusura bakmasın, koca albümden yorum konusunda yanına koyacağım başka şarkı yok. Aysel'im albümünden bahsediyorum. Repeat tuşuna aldım. Tarkan'ın benim üzerimde öyle bir etkisi var. Dünya yıkılsa, O ÇALİYORSA, umrumda olmaz. Resmen sakinleşiyorum. Oturup, yazabiliyorum. Ben mi çok seviyorum, yoksa o mu eksiksiz bir yorumcu oldu, bilmiyorum, yine o kadar güzel okumuş ki... 'Anlat bir zaman -ne dayanılmaz güzellikte olduğunu.' Günlerdir seyahat ediyorum. İki gün eve varınca anladım ne kadar yorulduğumu. Pestilim çıkmış. Paris'ten sonra kısa bir İstanbul, sonra dokuz aydan sonra nihayet Karaman, aile yanı ve şimdi mecburen Stuttgart'a dönüş. Arada, güzel bir mola verdim, (gez dünyayı gör-) Konya'da durdum, Mevlana ve Şems ziyareti. İyi geldi. Gelecek yakında bir Konya Mevlana Müzesi yazısı... Güncel kaygılarla. Diğer taraftan, Paris'in devamını bekleyenler var biliyorum, İstanbul'dayken Kiblenuma'nın ikinci yazısı ne zaman gelecek diye soranlar oldu? Resmen O-H-A (L'siz) dedim, bu kadar deneysel takılırken bile bu kadar güzel tepki alıyorsak, Güncel Sanat Defteri öper sizi ama asıl geçen hafta Lice'den sonra yazılan (daha doğrusu akan) yazıya gelen meyl'ler iyi geldi. Motivasyon. İstanbul ise muhteşemdi. Bütün güzelliği ise yine talepkardı, tatminsizdi ve karmakarışıklı. Kafam ve içim 1 dünya oldu. İstanbul kaynamaya başladığından beri; İstanbul'dan gerçeklik algımı parçalayan görüntüler akmaya başladığından beri, siyasi uçurumlar derinleştiklerinden beri, yazmak istediğim kişisel bir yazı vardı, yazılabilmişse yandadır,

İstanbul'a Kahire'den bağımsız bakmak mümkün mü?

Kahire'den, küratörlük yapan, benim yaşlarda, benim dertlerle iştigal eden, Sarah diye bir arkadaşım var, feysbuk halinde "Hiçbir referansım yok" diyor. Yani, burayı, Kahire'yi anlamak için artık elimde tutunacağım bir dal kalmadı, demek... Bu bu laf üstüne çok düşünüyorum. Bana, bundan iki hafta önce İstanbul'dan gelen

resimler, haberler karşısında hissettiğim çaresizliği hatırlatıyor. Ne olacağını kestiremeden, başka bir şeyi düşünmeyi beceremediğim uykusuz gecelerim gibi. Zaten metnini "Günaydın ya da gece" diye bitirmiş.

Ben kendimi bir tarafa yazdıramıyorum. Ne 'Gezi ruhunu' tam yakalayabildim, ne de safları sıklaştırabildim. Filme ortasından girdiğimden, bu (koalisyondan ziyade) mecburi kader ortaklığı diyebileceğim 'kafanın' olmayan muhalefetten muhalifliğe saran, insanı heyecanlandıran bazı sonuçlarına başım üstüne desemse, yine yan etkilerini de görebiliyorum... İnsanların derin bir uykudan -yaşadıkları ülkenin gerçekliğine uyanmaları, kişisel olanın politikleşme sürecinde, kendilerini nihayet reel politikanın bir parçası görmesi, sürekli siyaset ve tavır konuşup, tartışır olmaları şahane. Tıkanan yazarlar ve bacaları açıldı. Katarsis bu, kolay değil; bir sabah uyanıyorsun, on değil, otuz yıllık uykudan uyanmışsın; nerede yaşadığın kendini sana çarpıyor. Bu bir neslin zeka ve mizah fışkırması olarak algılanıyor ya; itirazım ona değil. Benim itirazım, bu nesilden nemalanmaya çalışan TC cetveline. Gerçi, internette dolaşan "Ulusalçılarla Beraber Direniş Rehberi"ne rastgelen varsa, dediğimi orada daha net duyacaktır.

Ben NİHAYET diyorum. Nihayet uyandılar. Nişantaşı-lıların, Cihangirliğin ve birbirinden başkasını görmeyen, birbirinden başkasına tahammülü olmayanların Güneydoğu'yu, Kürt meselesini, AKP'yi, CHP'yi ve diğer herşeyi okumaları ve neyin ne olduğunu anlamaları için neden -illa Cihangir'e en yakın parka, Gezi'ye çıkmaları gerekti? Ve parklara çıkmak için, Gezi'den atılmak gerekti. Birbirini sevmek için ortak bir düşman gerektiyse, bu bir pipo olmasa gerek. Zira, park kültürü edinmek, beraber yaşamayı konuşmak için amma beklenmiş. Hani, on yıldır demokraside yelken açıyorduk? Başa mı döndük? Onlar ve biz olduk! Refah-yol dönemini hatırlayanlar, Madımak'ı unutmadı, unutmadı ama Madımak'ı bütün resmi görerek hatırlamak gerek. Ben diğer köşeciler gibi kutlayamıyorum -Gezi'yi. Bu kadar gecikmiş devrim; bu kadar mı parçalanmış, bölünmüş kamusal alan/olan – ki; bu kadara MI memnunuz, bu kadarına MI şükrediyoruz? GÜNÜN SONUNDA. N'oldu? Tikky kızlar, Çarşı'yı keşfetti. Hala Onur Yürüyüşü'nde LGBT'nin gözünün içine bakma deneyiminde Kemalistlerle Alperenler'in arasında bir fark yok. BOŞ BOŞ! Belki biraz da -amma gecikmiş demek, gerek. Ve polisin şiddetini, başbakanın tavrını ve valinin halini de unutmamak gerek. BAŞEDEMEDİLER. Bütün resmi görmek için. Unutmuyorum. Çok korktuk. Demokrasimize birşey olacak diye; birimize birşey olacak diye; sonunu göremedik, yine korktuk. İnsanlar yaralandı, canlarını kaybetti. CANIMIZ YANDI. Mısır'dan haberleri beklerken yeniden hatırlıyorum. Sarah'ı o kadar iyi hissediyorum ki, anlamam mümkün değil, sadece hissediyorum. Ordunun verdiği 48 saatlik süre içindeyiz, bütün dünya nefesini tutmuş; Mursi'nin gidip gitmeyeceğini ve ordunun duruma müdahale edip etmeyeceği konuşuyor. Herkes bekliyor. Tahrir'deki göstericiler polis müdahale etmesin diye, namaza durmuş. Başları secdede. Ne kadar sürebilir ki bu hal? Ne kadar dayanılır ki? Amerikalılar, herşeyi yanlış anladıkları gibi, bunu da yanlış anlıyor: "-Din, siyasetin acı gerçekliğinden sığınmak için bir kaçış olabilir mi?"

Sarah'ın metninin devamını paylaştığım ve kendisi de küratörlük yapan – akademisyen, İngiliz- bir başka arkadaşım ise, Mısır'daki olanlarla ilgili temkinli, "bu bir pipo değildir" tadında "buna tam olarak darbe diyemeyiz, çünkü ortada halkın isteği ile oluşan ve kutlanan bir müdahale var" diyor. Darbeye darbe diyeceksin, her türlüşüne karşı duracaksın. Diyorum. Biz çok çekmişiz Michael, diyorum, anlatıyorlar, diyorum; - benim bir yaşıdaymışım. İç savaş durmuş ama bedeli çok ağır olmuş. Siyaset, kirli bir alan olmuş; toplumsal aktörler, söylemler ve sözleşmeler onun dışından seçilmiş. Öyle ki, etkisi otuz yıldır silenemiyor. Düzenin aldığı neo-liberal form, siyaseti bize 'hizmet eden' ve altyapı, teknik, servis, dönüşüm işlevlerini yerine getiren bir köşeye hapsedmiş. Hiç birimiz ilgilenmemişiz - esas işleviyle. Toplumsal mutluluğun peşinden koşulan bir alanken, kişisel mutsuzluklarımızın kaynağı olmuş. Şimdi, birden unuttuğumuz yerde bulamıyoruz çünkü dil değişmiş, durum değişmiş, zaman değişmiş. Neredeyse teknokratlıktan başka bir çizgisi olmayan; siyasetin geleceği kurmaktan çok, gündelik olanın asayışı olarak tarif eden bir tek tercihe hapsedilmişiz. Bu da dindarları laiklere, Türkler'i Kürtler'e karşı dolduruyor. İp gibi. Biri olmadan diğerinin tanımlanamadığı bir yalnızlaştırma

operasyonu. Ama kimse, (herhangi) birşeyin tek temsili olamaz ki... Herkes tek tip olamaz ki. Herşey birbirinin aynı olamaz.

Sarah, Kahire'de Beirut adında (ticari olmayan) bir sanat mekanı yürütüyor, an az onun kadar sevdiğim iki ortak arkadaşımızla. Devam ediyor metni: 'Eğer içinde bulundumuz şu saatler o günlere, son iki buçuk yıla birşey ekliyorsa, ekleyecekse; bu bir okuldur. Siyaset konuşmak, -mesleki bir durum olarak- kültür meselerini konuşmak, tekrar ve tekrar, genellikle birbirimize tırnaklarımızla kazıdığımız şeyleri hatırlatıyor; dipten, zeminden gelenlerin hayaliyle... Bir referansım yok. Önümde kopya çekeceğim bir örneğim de yok. İyi ki, takvimler var, sözcükler var ki, bazı bağlantıları kurabiliyoruz. İyi ki, temmuz var, temmuzun referansı olarak... SCAF'ın askerlerini Ömer Markam Camisi'nde, Tahrir'de oturan eylemcilerin üstüne saldıgı zamanlar da yine bir temmuz değil miydi?"

Türkiye, İran olmadı, Malezya olmadı, Mısır da olmadı ama kendini de hala tam anlamadı, anlatamadı. Neden illa ılımlısı olsun? Hem Demokratik hem İslam olsun.

Toplumsal boşalma merkezi: Gezi

Bugün Taksim Dayanışma Gezi'ye çağırıyor, Valimiz -Pazar günü bekleriz, diyor. Gezi mevzusu bitmiyor. Gezi'nin Çocukları'nın "Abi, resmen ütopaydı..." diye anlattığı; Kürtler halay çekerken, ülkücülerin çay demlediği – kimsenin uyanmak istemediği ve hâlâ sürekli çok özlediklerini her fırsatta belirttikleri o direniş günlerinden sonra, AKP'nin tepesinden gelen "Safları sıklaştıralım beyler..." mesajıyla, tepede yumuşamaya başlamış, ama tabanda gerilmiş bir havada gezdim İstanbul'u. Gezi mevzusu bitmiyor. Bir tarafım, nihayet "Nerede yaşıyorum" sorusunu soranlara "Günaydın" diyor; diğer yanım, onları anlamaya çalışıyor. Aşağıdakiler, bu hafta okurken durduğum kısımlar, yazıların tamamını okumanız için link'leri de paylaşıldı. Artık bunlar size tek tek bir şey ifade etmezse, bari aralarındaki, dil ve gramer ayrılığı bir şeyler söyler. Bir Cihangir forumu deneyimim var, gelecek haftalarda yazacağım, ama ondan önce, konuya hafiften giriş mahiyetinde....

Alain Badiou: "İsyân, Olay, Hakikat"

"Dünyada mevcut olan, ama onu anlamlandırma ve geleceğini belirleme noktasında var olmayan bu insanlara dünyanın var olmayanları diyelim. Dünyada değişim, ancak dünyanın var olmayanları bu dünyada olanca yoğunluklarıyla var oldukları zaman gerçekleşir. Bu öznel olgu olağanüstü bir güçle doludur. Var olmayanlar ayağa kalkmıştır. Bunun için ayaklanma deriz zaten: İnsanlar yerededirler, boyun eğmişlerdir; şimdiyse dikilmekte, doğrulmakta, ayağa kalkmaktadırlar. Bu başkaldırı bizzat varoluşun başkaldırısıdır: Yoksullar zengin olmamıştır; silahsız insanlar silahlanmamıştır vs. Aslında temelde hiçbir şey değişmemiştir. Meydana gelen şey, var olmayanların varlığının iadesidir ki bu, olay dediğim bir koşula bağlıdır." Çeviri: Elçin Gen

<http://www.e-skop.com/skopbulten/isyân-olayhakikat/ 1324>

Etyem Mahçupyan: "Seyircinin muhtemel depresyonu" / Zaman

"Diğer bir deyişle bu genç kuşağın var olan zekâsı zaten ortalık yerde durmaktaydı. Bunun önceki kuşaklardan haliyle daha fazla olduğunu, çünkü zekânın özgürleşmesine izin veren bir çocukluktan geldiğini öne

sürebiliriz. Ama bu zekânın aynı zamanda sosyokültürel bir çerçeve içinde işlevselleştiğini, onun içinde anlam kazandığını ve bu bileşimin maalesef bazen epeyce 'aptalca' bir sonuç üretebileceğini de öngörmek durumundayız. Çünkü bazı nesillerin öncekilere göre zekâ farklılaşması yaşaması ve bunu yeni bir yaratıcılık imkânı ile birleştirmesi, yabancılaşma ile de sonuçlanabilir. Zekâ denen şey, kendini 'yiyen' bir enerjiye dönüşebilir ve fiziksel olarak toplumun genelinden, manevi olarak ise toplumun ruhundan uzaklaşmayı kişi için doğal ve doğru hâle getirebilir."

http://www.zaman.com.tr/etyen-mahcupyan/seyircininmuhtemel-depresyonu_2107083.html

Özgür Mumcu: "Her Yer Gezi" / Radikal

"Gezi Parkı'nın ilk gününden itibaren günlerce göstericilere saldırarak, çadırlarını ateşe vererek, basın açıklaması için oturanları aralıksız gaza tutarak işleri çığrından çıkartmak ve herkesi sokaklara dökmek yerine tartışma ve diyalog yolu seçilebilirdi. O vakit bugün bu deli saçması toplumsal ruh haliyle karşı karşıya olmazdık. Dünyaya eklemelenmiş ve kendi kuşağının evrensel kaygılarına sahip bir kuşağı ilk itirazlarında boğmak herkese kaybettirir."

http://www.radikal.com.tr/yazarlar/ozgur_mumcu/her_y_er_gezi-1140325

Esmeray Söyleşi: "Görünürlük çok arttı ama halen edinilmiş hiçbir hakkımız yok" / Agos

"Gezi'nin LGBT hareketine etkisinin kanıtı Onur Yürüyüşü'ndeki muazzam kalabalık. Hareketin görünürlüğü arttı. Gezi dayanışmasının, buluşmaların, forumların gücünün etkisi yürüyüşe yansdı. Şöyle bir kare gördüm hiç unutmuyorum: Lezbiyen bir kadın sevgilisini omzuna almış, gay bir erkek sevgilisini omzuna almış, bir de sakallı bir çocuk başörtülü sevgilisini omzuna almış. Yan yana yürüyorlar."

<http://www.agos.com.tr/haber.php?seo=gorunurluk-cokartti-ama-halen-edinilmis-hicbir-hakkimiz-yok&haberid=5323>

Burak Delier - Süreyya Evren: "Dağılın lan, dağılın lan dağılın"

"Bizim ilgilendiğimiz şu: ister bienal içinde olsun ister dışında, ister anonim olarak Gezi'de ister imzasıyla Gezi'ye iki adımlık başka bir parkta, ister yeni bir galeride ister yeni bir forumda, siyaseti olan sanata ihtiyaç var, hatta eskisinden de çok!"

<http://ne-yapmali.blogspot.de/2013/07/dagilin-landagilin-lan-dagilin1.html>

İhsan Eliaçık: "Neden Oradaydım?"

"İnsanlar iktidar partisine oy vermeye devam ettiği halde, bazı konularda iktidarla tersleşebilir, ona katılmayabilir, sonraki seçimlerde de yine oyunu vermeye devam edebilirdi. Namaz kılanın namaz kılanla, başörtülünün başörtülüyle tersleşmesi, karşı karşıya gelmesi mümkündür. Her konuda iktidarın arkasında

durulacak diye bir şey olamaz. Her konuda iktidara karşı çıkılacak, yaptığı her şeye ama her şeye ters gidilecek diye bir şey de olamaz. Yapılan yollara, hastanelerin iyileşmesine, dar gelirlilerin durumunun düzeltilmesine sırf iktidardır diye karşı çıktığımı hiç hatırlamıyorum. Ama Allahaşkına bir AK-Partili park konusunda, ağaçların kesilmesi meselesinde oy verdiğim partiyle aynı düşünmüyorum diyemez mi? Aynı düştüğünde dış mihrakların oyununa neden gelmiş olsun, darbecilere neden alet olsun, din düşmanlarının ekmeğine neden yağ sürmüş olsun muhteremler..."

<http://www.ihsaneliacik.com/2013/06/gezi-savunmasineden- oradaydim.html>

HAFTAYA: Takiyüddin ve El Cezeri (Kıblenüma-2)

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ulus Baker'i Sevgiyle Anmak

Adnan Yıldız 14.07.2013

 Ulus Baker'i Sevgiyle Anmak İlk dikkatimi çeken Olgu oldu, sonra baktım daha birçok arkadaşım postetmiş, -ölümünün altıncı yılında Ulus Baker'den bir yazı diye. Felsefeciler ölür mü ki? Şairler? Kahramanlar? Devrimciler? Âşıklar? Son günlerde, Ali Korkmaz, Medeni Yıldırım, Ethem Sarısülük ve daha nicesi ölümsüz diyoruz. Ölüm eğer – hayatın boyunca taşıdığın ve kaçtığın- bir korku ise, kimse - senin- sonunu hatırlamak istemiyor. Ölümlü oluyorsun. Ama bir anlam bırakmışsan dünyaya, bırakmaya çalışmışsan, hatta niyet etmişsen, iyiye-güzele, kimse seni hatırlamasa da, dağ hatırlıyor, taş hatırlıyor, kuş hatırlıyor, gök hatırlıyor. Ulus Baker'in yazılarına aşına arkadaşlardan kimi sosyal medyada sayfalarına "Video Sanatı"nı koymuş, kimi "Medyaya Nasıl Direnilir?"i... Ben de bu hafta bu sayfayı O'na açtım. "Kanaat nedir?"i de yapıştırabilirdim buraya, "İktidar, Güç Eksikliğimizdir"i de, çünkü aradan yıllar geçmiş ama Ulus'un tahlillerinde sapma yok. En tepedekinin hâlini de okuyor insan satır aralarında, polisi de, direnişi de, medyayı da. Gördüğüne inanma. Bandista çalışıyor -Baker için. Herşeyin Şarkısı. Kim bu Ulus Baker dersiniz, Kıbrıslıdır, ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nü bitirmiştir ve Ankara'da sıkı bir felsefesiyeset- sosyoloji ekseninde imaj politikalarından sinemaya, vatandaşlık bilgisinden felsefeye her şeye yetişmiştir. Çok sigara içmiş, iyi çeviri yapmıştır. Şiirin ve felsefenin tükendiği bir zamanda, duruma direnenlerdendir. Şimdi, "Siyasal Alanın Oluşumu Üzerine Bir Deneme" aldım elime. Onu okuyacağım bugün, bir ağacın altında...

Düşünmek, Hissetmek, Algılamak/ Ulus Baker

Sanatta asli olan ne vardır? Burada bu soruyu genel olarak değil, sanatın maddiliğine, hatta doğrudan doğruya malzemesine ilişkin olarak ortaya atacağım: malzeme sanatta "asli" midir, onun esasına mı aittir, gerçekten? Ya

da sanat, üretildiği malzemeye, teknikler bütününe, sözgelimi heykel için taş, plastiğe, kile, mermere, tahtaya indirgenebilir mi? Edebiyat sözcüklerden, söz dizimlerinden mi oluşuyor? Resim bir malzemeler terkihi, tualden ve boyalardan ibaretmiş gibi düşünülebilir mi? Bu türden indirgemeler, sanat konusundaki fikirlerimizi ilk bakışta aşırı kısıtlamakta, katılaştırmakta gibidirler. Bahtin'in, Rus Biçimcilerinin bu türden bir "malzeme estetiği" anlayışına karşı çıkmakla işe başladığını hatırlayalım... Ama, aynı sorular "asıl"a, artık sanatın aslına ilişkin olarak ortaya atıldıklarında, işin bütün manzarası değişir: sözgelimi bir heykeltraşın görünürdeki malzemesini ele alırsanız, herkes heykelin "malzemesinin" yontulan herhangi bir - yapay ya da doğal madde olduğunu söylemekte hemfikir olabilir. Oysa birisi çıkıp da, heykelin "aslı" malzemesinin sözgelimi ışık olduğunu, ötekilerin tümüyle heykeltraşın seçimine bağlı olduklarını ve birbirleriyle her an yer değiştirebileceklerini söylerse işler biraz karışacaktır. Gerçekten de, kim heykel sanatının "yonttuğunun" mermerden ya da tahtadan daha çok, eseri görülebilir kılan ışık olmadığını kolay kolay iddia edebilir? Bir heykel, kâh tahtadan, kâh metalden, kâh mermerden ya da başka bir şeyden ibarettir ve bunlar, çağlara, akımlara, üsluplara göre değişebilen malzemelerdir. Böylece, Michelangelo bir mermer bloğunu yontmanın, oradaki gizli, potansiyel bir biçimi, daha doğrusu bir şekli ortaya çıkarmak, görünür kılabilmek olduğunu söyleyecektir. Görünür-kılmak ise, doğrudan doğruya, Rönesans döneminde yeniden canlanan bir Platon etkisine, "ışık metafiziğine" bağlanan bir mefhumdur. Işık, kendinden bir şey kaybetmeden, harcamadan, bir anlamda varlıklara görülebilirliklerini "bahşedip" kazandıran metafizik dünyasına ait bir Tanrı gibidir: Lux .... Böylece, Plotinos'tan beridir, tüm Antik ve Ortaçağ metafiziğini kateden bir ayrımla, kaynak olarak ışık, yani Lux ile yansıma olarak ışık, yani Lumen arasındaki ayrımla karşılaşırız. Işık böylece, ilahi bir nitelik kazanmıştı; tek tek varlıkları, doğayı ve dünyayı görülebilir kılandı; karanlıkları ışıgal ediyor, ısıtıyordu. Böylece, mesela heykelin aslı malzemesinin, bu metafizik karakterli ve ilahi ışığın gönderdiği ışınlımların, lumenin yontulması olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Ama ışık, aynı zamanda mimarinin de malzemesidir. Bir süre sonra, bütün sanatlar, her biri bir şeyi "görülebilir" kıldıklarını iddia ederek, asıl malzemelerinin ışık olduğunu, bunun heykelin bir ayrıcalığı, özelliği olmadığını söyleyebilirler. Kim tiyatronun, sinemanın, dijital resmin doğrudan doğruya ışıkla bağlantılı olmadığını iddia edebilir?

Kuşkusuz, yine de sanatlardan her biri, başka başka "aslı" malzemelere sahip çıkmayı sürdüreceklerdir böylece mimari, heykelden farklı olarak, ışığı da bir malzeme olarak barındırmakla birlikte, sözgelimi sesi de biçimlendirdiğini, geometri ilmiyle iç içe olduğunu, ya da, Le Corbusier'nin Modülör'ünde olduğu gibi, bir dokuma, otomatik olarak biçimlendirilecek bir façade sanatı olduğunu iddia edebilir. Gerçekten de, modern hayatta kamusal ile kişisel ayırt eden belli bir mimari katkı, ses yalıtımını da en az görülebilirliği engelleyen duvarın imali kadar önemli kılar otelde, bitişik odadaki sesleri duymamalısınız, onlar da sizi duyamamalılar...

Her şey, bu tür sorular boyunca ilerledikçe, bütün sanatların birbirlerine karıştıklarını, soruların da sonsuzca, üstelik tam bir cevaba kavuşturulmayı beklemeden iç içe geçtiklerini, birbirlerini tam bir cevap bulmaksızın, dürterek üretip durduklarını gösteriyor: böylece, işi ihtiyaç duymadan dinleyebileceğinizi sandığınız müziğin bile, pekâlâ mimarlığı da harekete geçirdiğini, Barok bir eserin çalınabileceği yer ile, bir Rock müziği konserinin verilebileceği yerin aynı olmayacağını, bu durumun da asla tesadüfi olmadığını farkedebilirsiniz. Aynı şekilde, Bach'ın Füg Sanatı, hem bir matematik, hem de bir nota dizisi estetiğine, başka bir deyişle "kaligrafi" sanatına dayanıyor gibidir.

Bu soruları sürdürmekle artık saçmalamaya başladığımız, sonsuzca sorular, çelişkiler içinde debelenip durduğumuz, bu yüzden daha "sağlam" sorular sormak zorunda olduğumuz hissedilebilir. Sanat eserinin "biricikliğinden" yola çıkmanın, ya da soyutlama yoluyla, sanat eserinin biçiminden ve içeriğinden bahsetmenin

daha doğru olacağı, malzemedan yola çıkan bir estetiğin hiçbir yere erdirtmeyeceğı, yolumuzu kaybettiren bir indirgeme, hatta bir çıkmazdan başka bir şey olmadığı söylenebilir. Bilimin, sanatın, disiplinlerin temas hatlarının silikleştiğı bir postmodernizmi mi ayrıcalıklı kıldığımız sorgulanabilir. Oysa sorun, tam aksine, tam da modernliğimizi belirleyen bir boyut üzerinde yer almaktadır: bu modern sorulara ben "açık sorular" diyorum. Cevap almayı beklemeksizin, belirsizliklerle, düşüncede yarattıkları sarsıntılarla, kasılma ve gevşemelerle, çıkmazlarla nasılsa ilerleyip duran sorulardır bunlar. Kâh bir indirgemedan, soyutlamadan, kâh Gilles Deleuze'ün söylediğı gibi "şeylerin ortasından", au milieu türeyen, neredeyse amaçsız sorular...

Bu sayede, iki düşünme biçimini hemen ayırt etme şansına erişiyoruz yine de: "Açık sorularla" işleyen modern bir biçim ile, "kapalı" sorularla ilerleyen arkaik biçim... Sözgelimi, bizimkine yakın konuları araştırırken Aristo şöyle davranırdı: Önce şeylerin nedenlerini araştıralım -diyeceğiz ki, her şeyin, hayvanların, insan yapımı şeylerin, doğal varlıkların, gökteki yıldızların mutlaka bir nedeni olmalı... Thales her şeyin nedeninin bir ilke, mesela su olduğunu söylüyordu; Herakleitos ise ateş diyordu bu ilkeye. Aristo, işi daha da karmaşılaştırarak, en azından dört neden türünü ayırdetmek gerektiğini iddia etmişti: Birinci neden, bir şeyin ne için varolduğuydu ve buna "ereksel neden", causa finalis diyordu. İkincisi, şeyin özünün tarifi, o şey neyse onu söyleyen, o şeyin "tanımı" olan "biçimsel neden", yani causa formalis idi ki bu ilk ikisinin aynı şey olduğunu söylüyordu Aristo. Üçüncüsü, "maddi neden"di (causa materialis) ve şeyin neden, taştan mı, topraktan mı, yoksa yıldızsı madde etherden mi yapılmış olduğunu anlatırdı; sonuncusu ise, hareket ettirici ilke, yani "faal neden" dediğı şeydi. Böylece, ayakkabı yapan biri, daha doğrusu bir kunduracının icra ettiğı emek (tekhne), ayakkabının "faal nedeni"dir (causa efficiens). Ama ayakkabının var olmasının üç başka nedeni daha olmalıdır: imal edileceğı malzeme, tahta, kumaş, kösele vesaire; ayakkabının, yalnızca ayakkabıcının kafasında değil, herkeste varolan "ideal" modeli, yani biçimi "eidos"u; ve son olarak, ayakkabının kimin için yapıldığı (giyecek kişi için "ayakkabıyı" ayakkabı kılacak olan şey... ayakkabının amacı...) Daha Platon diyaloglarında belirlenen bu düşünme biçimi, hiçbir zaman ortadan kalkmadı (kalkamaz da zaten), ama önünde sonunda, Descartes dönemine kadar temel ve klasik dünya görüşünü, kapalı bir dünya (kozmos) tasavvurunu oluşturmaya sürdürdü. Şeylerin görünürdeki karmaşıklığını indirgeyecek bir yöntem (fikirlerin türetilmesi için mantık, şeyleri sınıflandırmak için kategoriler, şeylerin kendilerini tanımlamak için metafizik, şeyleri betimlemek için fizik, şeylerin özünü ve neye hasredilmiş olduklarını anlatmak için felsefe...)

Oysa Ortaçağın sonlarında, Alexandre Koyré'nin deyişle, kapalı bir dünya tasarımından açık bir evren tasarımına geçildi. Aristocu dünya tasarımı ve kainat fikrinin parçalanması, her şeyin önce bir ara mistikleşip, ardından yeniden, başka yöntemler icat edilerek, yeniden anlamlandırıldığı bir dönemdi bu. "Açık sorular" adını vermek istediğim şeyi olanaklı kılan, özgürleştiren, ama yine de işi sıkı tutmak uğruna birtakım sağlam yöntemlere ihtiyaç duran bir süreçti bu. O çağa dek, sorulabilir soruların belli bir kararı, nizamı, sınırlı bir adedi varmış gibiydi; biçimler ve amaçlar sınırlıydı, evren somuttu, düzenliydi düzenleyicisinin, yani Tanrı'nın hikmetinin belirtisiydi bu sayede burnumuz gözlük takmak, balıklar tutulup yenmek içindi...

Açık sorular ise, ilk bakışta hiçbir zaman cevap bulmuyor, sürekli çelişkilere düşüyor gibi görünseler bile, hissedilebileceğı gibi, bize daha az şey öğretiyor değiller. Birbirlerinden çok farklı türden şeyler, varlıklar ve fikirler, kendilerini homojenleşmeye kolayca terk etmeyen sezgiler, indirgenemez tekillikler, öznel çıkış noktaları, sürekli olarak birbirleriyle kavuşup çözülen, birbirlerini dürtüp duran, savuran çoğulluklar hâlinde, açık uçlu bir sistem fikrine doğru itiliyorlar bizi... Bugünün "postmodern" denen fikri hayatında en eleştirilebilir kişi olarak beliren, şu Kartezyen yöntemin, ruh-beden ikiliğinin mucidi Descartes'ın, insan bilincini etsizleştiren bu düşünürün bile, ne kadar harikulade, ne kadar coşku verici bir darbeyi tüm dünyanın düşünme biçimine vurmuş, orada ne kadar da önemli bir devrim gerçekleştirmiş olduğunu hatırlayalım: Bu muazzam darbe,

Cogito, "düşünüyorum" dur...

Ulus Baker yazıları için:

http://www.korotonomedia.net/kor/index.php?ulus_baker

Aras'ın ürettiği bir filmde Ulus "Kanaat Nedir?"i sorguluyor:

<http://www.pyromedia.org/redtv/ulus.html>

HAFTAYA: Takiyüddin ve El Cezeri (Kıblenüma-2)

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çoktan Tarih Hâlâ Güncel

Adnan Yıldız 21.07.2013

 Çoktan Tarih Hâlâ Güncel **Kıblenüma / Güncel Sanat Defteri Özel Sayısı 2 (SON)**

Son birkaç haftadır "Haftaya" kısmında Kıblenüma-2 yazıyoruz. Kıblenüma, bir sergi vesilesiyle geliştirdiğimiz araştırma ve imaj notlarından oluşan ve yine (9 Eylül'e kadar Paris'te Palais de Tokyo'da görülebilecek: "A History of Inspiration/Bir İlham Tarihi" isimli) o sergi içinde bedava dağıtılan bir yayın. Bir serginin üretim sürecinde, o sergiyi görmeyecek olanların ne işine yarayacak ki bu araştırma? Bu soruya cevap verdik ki, ilki Kıblenüma-1serginin ertesi - hemen basıldı. Serginin formuna ve sunumuna ilişkin pratik bilgilerdense, sergi sürecine dâhil olmuş ama okuyanın hayatında da yeri olabilecek malzemeyi, edebiyat ve eleştiriyi Taraf'a sakladık. Edebiyat derken, Kıblenüma-1'de Türkçesini bastığımız metin-yayının içindeki tek kurgusal malzeme idi; seccade, Kible gibi İslam kültüründen gelen ve küratöryel çerçevede bu kültürün "soyut düşünme araçları" olarak konumlanan değerlerini yansıtmaya çalışıyordu. Kestirmeden cevap verelim. Sergiler, sadece fiziksel bir formdan ibaret görüntü ve imaj sunumundan ziyade, algı açısından, düşünsel iklim ve tartışma ortamı açısından işlevsel kültürel yatırımlar. Spekülatif yaklaşımlar, soyut anlatılar ve deneysel buluşlar, yani hemen para etmeyecek, nakte çevrilmeyecek, pek gelir getirmeyen uğraşlar ama estetik olanın üzerine düşünenler için işin özü –sergiler sayesinde gözünüzün önünde hemen canlanıyor. Kişisel olarak, önceden nereye gideceğini bildiğim meselelerden mümkün olduğunca kaçarak, yeni ilişki kanalları açmak ve geçmişten gelenleri taze bir gözle ele almak için sergi denen o külfete girerim. Yoksa gerisi organizasyon ve sosyalleşme. O konularda sıkıntı olmadiğinden, hayatımdaki yaratıcı insanlarla iletişim kuracağım tek alan sanat olmadı gibi, hapsoldüğüm tek bağlantı ağı da buradan değil. Âşık değilim, olabilirim, hatta eserse basar gider; kendimi sadece yazıya, tarıma hatta sosyal hizmete de adayabilirim. 30'ların ortası, radikal değişimler için hâlâ işleme olasılığı yüksek zamanlama ihtimali, yani köprüden önce son çıkış. Profesyonel bir bilinçle sergi

yaptığım son sekiz sene içinde ya da daha da öncesinden her deneyimde bir daha kavradığım, (ilk: Dulcinea'da, İnsan İlişkileri Bağlamında Denge, 2002): insanları, nesneleri ve fikirleri biraraya getiren her şey gibi, sergiler de potansiyel olanı açığa çıkarma riski alırsa, sağlığa ve topluma çok faydalı oluyor.

- Cevdet Ereğ'in onurlu amele yanığına ithafen

Takiyüddin Efendi'nin Rasathanesi

Paris'te gerçekleştirdiğim bir sergi için Milliyet Sanat'tan Özlem Ünsal ile konuştuk. Dikkatli soruları ile hem sergiyi, hem bağlamını aktarabilmem, hem de kendimi anlatmam için bana sağlam bir zemin yarattı. Milliyet Sanat-Ağustos sayısında yer alacak. Ardından Rümeyza Kiger, Today's Zaman'da çıkan bir yazı ile sergiyi ana hatlarıyla anlatmış ve aralara konuştuğumuz birçok noktayı eklemeyi başarmış. Alttaki linlerden bulunup okunabilir. Sergi ise, 9 eylüle kadar Paris'te, Palais de Tokyo'da gezilebilir. Yolunuz düşerse. **Bunların hiçbirisi sizi ilgilendirmiyorsa, birkaç dakikanızı rica edeyim.**

Yayının hazırlanması ve serginin yerleştirmesi, Gezi Direnişi'nin parlak günlerine rastladı. Her şeye parkın etkisiyle bakmaktan mı, yoksa gerçekten arada bir ilişki var mı (?) bilmiyorum, ama serginin temel ilhamı o minyatürdeki rasathane benim için gökyüzüne bakma geleneğimizin nasıl ilk kez ilmi bir disipline kavuştuğunu ve daha sonra iktidar tarafından korku ile yıkılışını simgeliyor.

Rasathaneyi, açması için Takiyüddin'e emir veren, 10 sene sonra yıktıran da aynı adam. Adam mı değişti, Çelik mi değişti yoksa zaten hiç yoktular ve yağmur çiseliyordu da, biz mi aymamışız. Tam da bu yüzden 3. Murat'ı, Tayyip Erdoğan'dan pek farklı görmüyorum. Belki daha doğrusu -vice versa. Bizim topraklara has bir iktidar zehirlenmesi yaşıyoruz. Perihan Mağden'in üzerine uzlaşılmayan Taraf röportajında dediği gibi: " ... başbakan bizi eşekten düşmüş karpuzla döndürüyor." Bence başbakanın da bizden farkı yok. O da eşekten düşmüş gibi. Oylara ne kadar yansdı-yansımadı, anketlere güvenimiz sıfır, seçim barajı düşecek, temiz seçim istiyoruz... filan, bu daha başlangıç, mücadeleye devam da... **Biz, tam direnmeye başladık, acıyla uyandık ki; ekonomisi (şeklen) iyi-ipad demokrasisi meğer temelinde boş geçen dersleri gizliyormuş. Mantık, tarih, vatandaşlık bilgisi, din kültürü ve ahlak bilgisi derslerine yeterince önem verilmemiş, bu dersler boş geçmiş, meğer bizi kimler yönetiyormuş?** İmaj hiçbir şeydir, şuarsuzluk her şey. Uyuyan muhalefet, kör medya. Tam karşıda: Siyah kuşak gençlik, Çarşı Power, Red cool Hack, Direnen Dayanışma ve Kahraman Muhallifler.

Bir padişah düşünün ki, Avrupa'daki örneklerinden yıllar önce rasathane inşa ettirip, gökyüzü bilimine kaynak versin. Bir müneccimbaşı düşünün ki, -Osmanlı'da "müneccimbaşı", 3. Murat'tan önce de var olan bir devlet geleneğidir; namaz saatleri, oruç ve merasim takvimi ile ilgili konularda devlete tavsiyeler vermesi için istihdam edilirler; divanda otursun ve İran savaşlarından İstanbul ulemasına kadar, pek çok konu ona danışılsın. Takiyüddin Efendi, güneş saatinden buharlı düzeneklere, astrolojiden matematiğe, zaman ölçümünden fiziğe kadar pek çok alanda, "prodigy" sinyallerle, önden koşan bir ilim adamı. Wikipedia'da: **"Özellikle trigonometri alanındaki çalışmaları ile meşhurdur. Takiyüddin sinüs, kosinüs, tanjant ve kotanjantın tanımlarını vermiş, kanıtlamalarını yapmış ve cetvellerini hazırlamıştır.[kaynak belirtilmeli] Ekliptik ile ekvator arasındaki 23° 27' lik açıyı, 1 dakika 40 saniye farkla 23° 28' 40" şeklinde bularak o tarihte ilk defa gerçeğe en yakın ve doğru dereceyi hesaplamıştır."**

Osmanlı geleneği içinde en özgür düşünen kafalardan biridir. 3. Murat'ın emriyle kurulan ve 10 sene işleyip kapatılan rasathanesinin sonu, onun da inzivaya çekilmesinin sebebi olur. Güçlenen ve padişah üzerindeki etkisi giderek artan Takiyüddin'in, haremde ve dışarıdaki düşmanları, özellikle Şamlı olduğu için, bazı çevrelerce hiç sevilmemesi, -devlet içindeki derin devlete- bir türlü yaranamaması rasathanenin sonunu getirir. **Kayıtlara göre, "Rasathanede meleklerin bacaklarına bakıyorlar" ya da "Hayvanları mundar ediyorlar" şeklinde özetlenecek komik dedikodularla.**

Anlaşılan yandaş medya o zaman da var. Yiğit Has-odabaşı. Dalkavuk Yağ-ış-çı.

Herhalde 10 sene önce rasathaneyi açan kafa, bu seviyedeki dedikodulara itibar verse, açmazdı. Siyaseti anlamak zor değil. Kahrolsun Bağ-zı Şeyler ve çoktan tarih hâlâ güncel hakikatler.

Ahmet Ögüt'ten "Bildiğimiz Gerçekler Üzerine Hakikatler"

Facts about facts that we think we know, 2013

... - ...- 1206

El Cezerî, ... - ...- 1206 üzerine olan "Marifetli Mekanik Cihazlar Bilgi Kitabı" isimli kitabını 1206 senesinde tamamladı. Kendisi, programlanabilen ilk insansı robotları tasarlamıştır ve bunun yanısıra 1136-1206 tarihleri arasında, mutfak cihazları ve suyla çalışan müzikal özdevinir de dahil olmak üzere, birkaç otomatik makine daha geliştirmiş; tarihsel olarak Artuklu Beyliği zamanında yaşamış, Cizreli (Cizîra Botan) Kürt bir mucittir. El Cezerî'nin robotu, beyliğin içkili eğlencelerinde, gölde yüzen ve konukları eğlendiren, kendinden devinimli dört müzisyenli bir tekneydi. El Cezerî'nin ürettiği bu mekanizma, perküsyonu çalıştıran küçük kollara çarpan, programlanabilir akort vidalı elektronik davulu içeriyordu. Dübeller farklı yerlere hareket ettirilerek, böylece davulcunun farklı ritimler ve çeşitli davul motifleri üretmesi sağlanıyordu.

... - ...- 1206

El Cezerî, ... - ...- 1206 üzerine olan "Marifetli Mekanik Cihazlar Bilgi Kitabı" isimli kitabını 1206 senesinde tamamladı. Kendisi, programlanabilen ilk insansı robotları tasarlamıştır ve bunun yanısıra 1136-1206 tarihleri arasında, mutfak cihazları ve suyla çalışan müzikal özdevinir de dahil olmak üzere, birkaç otomatik makine daha geliştirmiş; tarihsel olarak Artuklu Beyliği zamanında yaşamış, Cizreli (Jazirat İbn Umar) Arap bir mucittir. El Cezerî'nin robotu, beyliğin içkili eğlencelerinde, gölde yüzen ve konukları eğlendiren, kendinden devinimli dört müzisyenli bir tekneydi. El Cezerî'nin ürettiği bu mekanizma, perküsyonu çalıştıran küçük kollara çarpan, programlanabilir akort vidalı elektronik davulu içeriyordu. Dübeller farklı yerlere hareket ettirilerek, böylece davulcunun farklı ritimler ve çeşitli davul motifleri üretmesi sağlanıyordu.

Güncel Sanat Defteri, çeviri yardımı için Didem Yazıcı'ya teşekkür eder.

TIKLAYIN

Yayını indirmek için: http://palaisdetokyo.com/sites/default/files/Dossiers-pdf/kiblenuma_small.pdf

Okurken dinlemek için:

<http://nekropsi.bandcamp.com/track/pusula>

Sergiye göz atmak ve mekandan fotoğraflar için:

<http://palaisdetokyo.com/en/exhibition/collective-exhibition/historyinspiration>

Hakkında çıkan bazı yazılar

İngilizce:

<http://www.todayszaman.com/news-321111-exhibition-in-parisexplores-the-link-between-sky-and-screen.html>

Fransızca:

http://www.lemonde.fr/culture/article/2013/06/19/nouvellesvagues-notre-selection-d-expositions_3432835_3246.html

Yakında Türkçe, Özlem Ünsal-Adnan Yıldız söyleşisi, Milliyet Sanat Ağustos sayısında

SAHA'ya desteği için teşekkür ederiz.

HAFTAYA: Nilbar Güreş ile birlikte

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Benimle birlikte tatile gelenler

Adnan Yıldız 28.07.2013

 Benimle birlikte tatile gelenler Bu hafta yazı yok, bu hafta okunacak kitaplar listesi paylaşıyor. Eylül ortasına kadar ofise ara veriyoruz; bizim işimiz imaj üzerine kurulan spekülâtif düşünme hızı ile yapıldığından, şarterleri öyle aç kapa yapamıyoruz. Düşünmeye, çalışmaya, yazmaya ve konuşmaya elbette devam ama hızı, mekânları ve son teslim tarihleri farklı. Ağustos boyunca, ofis dışında olacağız, biraz deniz, biraz güneş, biraz iş, biraz flört... Biriken kitaplar, indirilen müzikler ve bizi bekleyen arkadaşlar. İstanbul, Samos, Paris... Ve en önemlisi, bitirilecek bir sanatçı kitabı!

Ne okusak?

-Dergicilere

Monocle: Öyle tuvalette duran dergilerden değil, illa arada karıştırılacak. Son sayısında İstanbul'la ilgili bir dosya -da- var. Yaşanacak kentler çalışılmış yine, Kopenhag en temiz, en güzel ve en urban kent-miş. Biz İstanbul'umuzu hiçbir şeye değişmeyiz, vıs gelir tırıs gider. Ve de şehirde yaşamının inceliklerini toplayan Monocle da hafif mimari, hafif tasarım dengesiyle, bir kokteyller plajda iyi gider. Hakikaten son sayı, çok iyi bir içeriğe sahip. Yakalayın! Eklerde de, hayat kurtaracak tip'ler var.

<http://monocle.com>

Mousse: Dergi, blog, yayıncılık derken, Mousse çok iyi bir çizgi yakaladı; Milano çıkışlı bu dergi inisiyatifi, sanat tarihine kaliteli izler bırakmaya başladı. "Ten Fundamental Questions of Curating" adı altında önce dergiye ek, şimdi de hem App Store, hem Kindle'da, üstelik hard copy olarak bulunabilecek, bir koleksiyon yayınladılar. 10 süper-starküratöre, pratikleri etrafında, küratörlüğü zorlayan işlevsel sorular ürettirdiler ve meselelerini açmalarını istediler. **Jens Hoffman'ın editörlüğünde, Jessica Morgan, Juan A. Gaitán, Chus Martínez, Sofía Hernández Chong Cuy, Elena Filipovic, Maria Lind, Peter Eleey, Adriano Pedrosa, Dieter Roelstraete ve João Ribas yazıyor.**

<http://moussemagazine.it>

SEK İÇENLERE:

"Anne Ben Barbar Mıyım?" / Lale Müldür

Hâlâ baskısı bulunur mu bilmiyorum, ama yaklaşan bienale adını veren, Türkiye'nin en güzel şairlerinden Lale Müldür'ün yazı kitabını mutlaka yanınızda bulundurun. Zaten cep kitabı gibi. Öyle metroda, otobüste filan hemen okunacak, hızlı akan yazılardan oluşuyor. Keşke hayat, şairin arka kapağa attığı nottaki gibi olsa: **"Artık elmas sertliğinde soruları sormanın zamanı gelmiştir. Herkesi içini dökmeye, ortak psikoterapiye davet ediyorum: Anne ben barbar mıyım? Arşivlerde izim bulunmasın isterdim! Orient'in ışığını, yüksek salonlarını anlamazsan, evet!"**

"Afrika Dansı" / Sevim Burak

Bilinç akışı tekniğinin zirvesidir. Sevim Burak ara ara dönerek, bitmeyen bir susuzlukla okuduğum bir ruh. Âşığım. Eğer kendinizi henüz bir kitabına hiç adamadıysanız, alın bir defter ve başlayın. Ben çantaya Afrika Dansı'nı atacağım. Herhalde bazıları bu kitaba öykü kitabı der, bazıları otobiyografi. Az buçuk deneyimlerden, uçuk hayallere... Afrika ve Sevim... İki hayal. Ben hiçbir şey demem. Okuyun derim. Zaten Sevim de, **"Hayat içgeli fıçıdır, ya siz ne sandınız"** der.

"Yıldız Yaralanması" / Perihan Mağden

Perihan gibileri turnusol gibidir. Bizim göremediğimiz ama gözümüzün de önünde duran analizleri ile, insanı sinir ederler. Ederler de, sonra dediklerine öyle bir geliriz ki. Kalbimi KIRA KIRA. Başımızı VURA VURA. Korktuklarımızı söyler. Gazete dilini, köşeci pozisyonunu ve medyanın iç sesini öyle bir deldi ki. Ondan sonra delik kaldı. Romancılığı da, kendi deyimiyle "googleromancılığı" değil, yani bir de araya şiir atayım, yemek tarifi vereyim, bir de arşivden parça koysam şişer kafasında yazmaz. Damıtır. Kalemnin ucu incedir. Gerçek akılda duygu vardır- der. Hiç bayılmadığım ve fazla 'fantazi' bulduğum kapağına rağmen MUHTEŞEM bir roman, son eseri -Yıldız Yaralanması. Eğer hâlâ okumadıysanız, öneririm. Şiddetle. Tacizle. Ben okudum, ama şimdi tatilde bir daha dalasım geldi. Yıldızlar ve hayranları. Birileri akıl etse de, dizi yapsa. Türkiye'nin en iyi gençlik dizisi olur-du. Havada karada. Mesela Nurgül'le Hazal oynasa!

Yine Felsefe Popisi'nden: 'Gezi-ci bir eğitim?'

Yıllardır duyduğumuz "Eğitim Şart!" buyruğunun biri keskinleştirici öbürü köreltici iki ucu vardır. Eğitim, var olan potansiyellerini geliştirdiği, insanın aklını ve hayal gücünü kullanmayı öğrendiği, başka insanların aklını ve hayal gücünü tanıyarak sezgilerini ve ayırt etme kapasitesini keskinleştirerek toplumsallaştığı bir süreç olabilir. Ama bunun tersi de geçerlidir. **Eğitim, sınıfsal eşitsizliğin yeniden üretildiği, ulusal ya da dinsel bir proje olarak akıl ve hayal gücünün köreltilerek boyunduruk altına alındığı bir iktidar aygıtı da olabilir.** Türkiye'de hangisinin daha ağır bastığını sanırım tahmin edebiliriz ve eğer göstermelik reformlarla yetinmeyeceksek, **eğitim ve okul kavramları üzerine bildiğimiz şeylerin bazılarını unutup, yeni bir eğitim sürecini beraberce düşüneceğimiz bir hayal gücü ortaklığına ihtiyacımız var.** Hayal gücü ya da imgelem gücü, yalnızca kurgusal şeyler yaratma becerisi değil, algılanan şeylerin farklı görünüşlerini ve bağlamlarını düşünebilmeye dayanan, tıpkı akıl gibi ortaklaşa sahip olduğumuz bir ahlaki içgörü yeteneğidir. Burada, yukarıdan belirlenen bir ahlaki ilkeler sisteminden söz etmiyorum. Hayal gücü ve ahlaki içgörüyle bağlantısına ilişkin geçenlerde izlediğim bir sokak röportajını örnek verebilirim. Bu röportajda, insanlara, sorulan şuydu: Üçüncü bir gözünüz olsa nerenizde olmasını isterdiniz? Bir kişi hariç, herkesin yanıtı aynıydı: "Arkamda olmasını isterdim, çünkü başkalarının arkamdan ne çevirdiğini görmek iyi olurdu." Henüz kurumsal eğitimin adaletsiz, rekabetçi ve sözde ahlaki tornasından çıkmadığı belli küçük bir kız çocuğu ise şöyle yanıtladı soruyu: "Kalbimde."

Öbür yandan, kendi ideolojisi ve ahlaki düzeni içinde sınıfsal eşitsizliği korumak adına her şeyi halkın yerine düşünmeyi gelenek hâline getiren bir iktidar, hayal gücünün özgür etkinliğini bir tehdit olarak görür. "Eğitim Şart!" buyruğu bu noktada bir baskı aracına işaret eder. Örneğin ders kitaplarındaki ideolojik içeriğin ya da sansürün bununla bir ilişkisi vardır. İdeolojiyi destekleyen mitsel imgelerle doldurulan ve herhangi bir bilgiyi ya da öğretiyi kendi penceresinden aktaran ders kitapları, hayal gücünün özgür etkinliğine doğrudan bir müdahaledir. Bir iktidar projesi olarak Türkiye'de eğitim, öğrencilere ulusal ya da dinsel bir kimlik kazandırmak üzere kurulmuş böyle bir müfredat içerir. Öğrencinin kendi kişiliğini ve düşünsel becerilerini geliştirmesine izin verilmeden dayatılan kimlikler, araçsal bir özdeşlik stratejisine dayanır. **Test sistemine dayanan ezberci eğitim, araçsal bir özdeşlik biçiminde hayal gücünü tek yönlü çalıştırmanın önemli bir aracıdır.** Testlerdeki soru ve cevaplar arasında, kimi zaman absürt formüllerle en kestirme yolu bulmaya çalışırız. Yıllar önce lise sınavına hazırlıkta ilkokulda ezberlediğim ve aklımdan hiç çıkmayan **Seydişehir=Alüminyum, Konya= Tahıl Ambarı gibi biçimsel özdeşlikler; periyodik cetvelin ezberi için üretilen tuhaf tekerlemeler ve elbette ürkütücü sembollerle (örneğin integral) işlenen ve mantığı hiçbir zaman anlatılmayan matematik buna örnektir. Sorularla cevaplar arasında böylesine biçimsel bir araçsal özdeşlik kurmak, sorunun bağlamının göz ardı edilmesine, soruyla cevap arasında kavramsal bir ilişki**

kurulmasının engellenmesine yol açar. Bu bakımdan ezberci eğitim ideolojiktir, yalnızca tarih kitaplarıyla değil, matematiğiyle de ideolojiktir. Öğrenciye, matematik ya da geometri problemlerinin, çok da zevkli olan tarihsel kökenlerinin öğretilmesini geçtim, bu problemlerin zihinde canlandırılmasına, görselleştirilmesine, öğrenirken hayal kurulmasına izin verilmez. Bu durum, yalnızca test sisteminin kaldırılmasıyla çözülmeyecek bir iktidar sorunudur.

Devletin ezberci ya da ideolojik temelli bir "milli eğitimi", hayal gücünü baskı altında tutmak ister, çünkü hayal gücü gelişmiş olan, bu yetisini özgürce kullanabilen kişinin içgörüsü de zenginleşeceğinden, aklın ayırt edici yargılama gücü, basireti ya da sağgörüsü de keskinleşecektir. Bu bakımdan, hayal gücü, algılanan olayları ya da söylemleri doğrudan gösterildiği gibi algılamayıp, kendisine aktarılanları başka açılardan görme, perdenin ardına bakma ve bunu akla fısıldama yeteneğidir. Devletin araçsal özdeşlik stratejisi ise, dayatılan kavramları, söylemleri ve değerleri, onları sorgulamadan sahiplenme, kimliği bu araçsal özdeşlik üzerinden kurmaya dayanır. Bu nedenle bir iktidar, yeri geldiğinde ülkenin bayrağını ya da camisini kendi çıkarı adına bir özdeşleşme aracı olarak kullanabilir. **Özgür bir hayal gücünün etkinliği ise, araçsal bir özdeşleşme yerine, insanlar arası hayal gücünün ortaklığına dayandığından, içinde farklı sembollerin, değerlerin, inançların, yönelimlerin bulunduğu zengin ve karmaşık bir dünyanın içinde gerçekleşir.**

Halkının hayal gücünden korkan iktidar, hayal gücüyle birlikte ahlakı da esir alır. Böyle bir iktidar, doğruyu ve yanlış bildiğini, aldığı kararları, halkı için aldığını, iddia eder. Böylece, nasıl düşünülüp yaşanılacağına karar vererek, ona uygun bir müfredat hazırlar. Eğitimde fırsat eşitliği gibi temel tartışmalara bile izin vermeyip ve eğitimi sürekli tek taraflı bir ideolojik gerilim içinde bırakır, bunun dışında gelecek talep ve önerilere karşı, elinde hayal gücüne vurmak üzere sürekli bir neşter tutar. **Türkiye'deki sorunun çözümü, bana göre, yalnızca bir eğitim reformuna ve hatta AKP iktidarının değişmesine bağlı değildir. Bunun yerine devlet mekanizmasının derinliklerine inilerek yapılacak bir yüzleşme gerekmektedir. Tezer Özlü'nün sözünü biraz değiştirerek denilebilir ki: "Burası, bizim yerimize düşünmeye kalkanların ülkesidir." Öte yandan Gezi sürecinde, ortaya çıkan sloganlar, aforizmalar, duvar yazıları ve resimlerle, müzik ve videolarla, yaratıcı eylemlerle gösterilen performansla, başta eğitim sistemiyle olmak üzere çoraklaştırılmaya çalışılan hayal gücünün isyan ettiğini söylemek mümkün. Gezi deneyimi ve arkasından organize edilen forumlar gösteriyor ki, artık her yer hepimizin hem öğretmen hem öğrenci olduğu bir okul olabilir. Öğretmen öğrenci ikiliğinin kalktığı; farklı sınıftan, dilden, dinden, kültürden ve cinsiyetten insanların eşit akıl ve hayal gücü kapasitesinde ortaklaştığı bir okulun yaratıldığı; sessizlik kültürünün kırıldığı; müfredatın tepeden dayatılmadığı bir okul fikrini mümkün kılacak bir olayın meydana gelişine tanık olduk. Henüz kolay kolay meydana gitmeyecek bu olayda, okullarla birlikte tüm yaşam alanlarını tekrar bizim kılarak özerkleştirecek yeni bir yaşama ilişkin hayal gücü ortaklığının işaret fişeği yakıldı. Birbirimizden çok şey öğrenmemizi sağlayan bu sürecin özerk ruhuna bağlı olarak, yeni bir eğitim ve okul anlayışına doğru nasıl bir yol çizebileceği üzerine, belki artık "büyüklere" de pek danışmadan, beraberce düşünmemiz gerek.**

<http://felsefepopisi.blogspot.de>

HAFTAYA

TATİLDE YAPILMAYACAKLAR...

www.twitter.com/gunceldefter

Nerdesin Aşkı Burdayım Aşkı

Adnan Yıldız 04.08.2013

 Nerdesin Aşkı Burdayım Aşkı Güncel Sanat Defteri” -geçen hafta yayınlanan kitap listesiyle birlikte, ağustos boyunca ‘tatil baskısıyla’ çıkacak. Eylül’e kadar tek sütun, çeşitli rotalardan gönderilen kısa notlardan, anlardan oluşacak. Tatil dediysek, yavaş bir tona geçmiyoruz. İşimizdeyiz, gücümüzdeyiz. Kafa olarak rahattayız. Ofisin dışındayız.

Cumartesi İstiklal’de yürüyenleri yine biber gazı bekliyordu, Berkin Elvan’ın ailesinin basın açıklaması yapmasına izin verilmedi. Ailesinin tek isteği, devletin ‘devlet’ olarak işlemesi. Okunamayan basın bülteni “Berkin’in vurulmasının üzerinden 45 gün geçmesine rağmen olayın sorumlularının bulunması konusunda herhangi bir çalışma yapılmamıştır.” Diyordu.

Bedenin hafızası, fiziksel bir kayda dayalıdır. Seni de, biber gazı gibi hatırlayacağız. Kaşındıran, boğan, tıkayan, yakan ve tıksırtan. Ama geçiyor o da. Temiz hava alıp götürüyor.

Topkapı Sarayı’nda gezerken, aslında sürekli şişirilen Osmanlı şatafatkültürüne/ tarih algısına atfen bir not benden: Zamanının Çin’i, Amerika’sı filan gibi paralel bir pozisyona oturtabileceğimiz Osmanlı’nın sultanlarının, hanedan halkının ve hazinenin bugün bize kalan hatıralarına bakınca, insan inanılmaz bir zevk, aslında son derece minimalist dokular ve çok mimari bir yerden bakan kafa (-hisseden ruh hali) hissediyor. Bavyera’da ya da Fransa’da o zamanlardan kalan kraliyet mirasını hatırlayınca... Gezdiğim müzeleri... ‘Modest’ geliyor bana - Osmanlı. Alçakgönüllü, zevkli ve adeta Japon(a- kardeş) bir estetik. Bugüne bakıyorum. Ekose görüyorum.

Nerdesin aşkı?

Burdayım aşkı.

Çok güldüm. Bütün zamanların en madi eki Kelebek, iki resim basmış. Demet Akalın saat sekiz buçukta başbakanın verdiği iftarda, zatıallerinin ve zevcelerinin elini sıkıyor. Bir sonraki karede ise, saat on buçuk olmuş, sadece iki saat geçmiş. Akalın -yine- bir zamandır sürekli takıldığı-twitlediği fast-food bağlamında ve eşile; deyim yerindeyse, hamburgerlere yumuluyorlar. Şahane değil mi? No Comment! Her açıdan.

Evde bırakmışsın. Allah’tan kırk yılda bir bir hayrın olmuş. Gelen giden okuyor. Birikim’in Gezi dosyası, gayet kafa açıcı. Eleştirel mesafenin farklı şekillerde kurulduğu toplamada, - elbette Ömer Laçiner güzel bir giriş yapmış. Ben en çok Metin Solmaz’ın (-ki gibi bir) yazı(sı)nın eksikliğini hissediyormuşum meğer hayatımda. İyi geldi. Taksim Dayanışması’ndan medyaya, dürüst ve kişiselleşmiş bir perspektif yazısı. Ordan hareketle siteye geçince, Zafer Yılmaz’ın net sorusu ve etrafındaki yazısı karşıma çıktı: “Sivil Ha(l)k Hareketleri Niçin Yenilmezler?”

Özeti, bir Birikim alın.

Link:

<http://www.birikimdergisi.com/birikim/makale.aspx?>

mid=987&makale=Sivil%20Ha(l)k%20Hareketleri%200Ni%E7in%20Yenilmezler?

Cevo paylaştı. Nekropsi'den bir yol şarkısı. Sitelerinin aylık kısmında. Artık her ay atıyorlar bir tane bize. Tutuyoruz. Bana rastladı: "İstanbul'a dönüş." Tam da kuduruk bir halde, İstanbul'u yeniden severken. Koklarken. Dokunurken.

İstanbul'a dönerken.

<http://www.nekropsi.net/>

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

"Pardon my French!" derler

Adnan Yıldız 11.08.2013

 "Pardon my French!" derler Samos'taydım. Tatil yazısı yazmayacağım, çünkü Mutlu Tönbekeci en âlâ şekilde kitabını yazıyor. Size Yunan adası dersi verecek değilim, geç bile kalmışım. Pisagor'un adası. Hazır adadayken, yüzeysel bir kumsal ortamında Wikipedia'ladık. Herodot'un bizlere aktardığına göre; **Pisagor, Mısırlılardan bir ruh göçü öğretisi almıştır. Bu öğretiye göre; ruh ölümsüzdür, vücut yok olunca her defasında meydana gelen bir başka varlığa girer; bütün varlıkları dolaşıp yeniden o zaman doğan bir insan vücuduna girer ve bu 3000 yıl sürer. Kendi anlatırmış, "Bir gün sopayla dövülen bir eniğin yanından geçerken ona acımış ve şöyle demiş: Dur, vurma! Çünkü o sevdiğim bir adamın ruhu, bağırışını duyunca onu tanıdım." diye.**

BU YAZI BİRAZ ÖYLE BAŞLADI.

Çok kısa bir andı, Tayfun tanıştırmıştı. Gözlerini ve bakışını hatırlıyorum. Utangaç tavrını. Fotoğraflarını basılı olarak ilk Derya'nın mekânında görmüştüm. O resimleri gördükten sonra herkesin uzlaşacağı üzere, onsuz yazılmayacak gibiydi -şehrin yakın tarihi. Deli tarihi. O fotoğraflar olmadan asla hayal edemeyeceğimiz bir toplumsal hayalgücünün içinden çıkan o 'gizli' kimlikleri görmek, -kendi tarihine de bir şey, az şey söylemiyor mu? Ve gırla eğlencenin içinden; ne yaratıcı, ne ışıklı, ne güzel insanlar... Dansözler, şarkıcılar, oyuncular ve müzisyenler; Yeşilçam'ın, Beyoğlu'nun ve bir fotoğraf stüdyosunun tarihi. Nasıl unuturuz onun şahitliğini? Hayatın, bu şehrin ve bizim insanlarımızın en zengin, en güzel ve en siyah beyaz hâllerini. 80 yılı aşmış bir hayata sığan yüzler... Hele dışarısı bu kadar vahşileşirken, standartlaşırken, sertleşirken... **Osep Minasoğlu'nu kaybetmedik.** O başka bir zamana ve boyuta katıldı. İçinden geçtiği güzelliklerle. Tayfun'un blogundan paylaştığı, duygulu ve ince yazısından: **"Modern dünyada aşk yoktur yakışıklım, birlikte üretmek vardır. O yüzden ben sende aşkların, en derinini yaşadım yakışıklım. Tarih denilen enkazın altından kalkmayı, yoktan var etmeyi öğrettik, birbirimize yakışıklım. Birimiz yolun en başında, birimiz en sonunda iken, zamana karşı gerçek bir zafer kazandık yakışıklım. Yalnızca senin ellerin değildi titreyen, gözlerine her baktığımda, belli etmeden, benim de yüreğim daima titrerdi yakışıklım..."**

BİR AHMET KAYA ŞARKISI

Herhalde hayatın kendisinden daha dürüst bir rehber yok. Hayatın kendisinden daha net bir yol. Sabah uyanınca ilk hissettiğin -o yeni uyanma hâlinin 'alttan alttan' vuran gerçeklik eşîği. Aklına ilk gelenin değerli varlığı. Bu aralar her zamankinden daha çok düşünüyorum -o malum çıkmazı; -neden düşündüğümüz gibi konuşmuyoruz? Hissettiğimizi söylemiyoruz? Neyi kimden saklıyoruz? Kimi oyuyoruz? Kendimizi? Ahmet Kaya çalıyor. Ahmet Kaya **"Bu da benim sana ayrılırken hediyem olsun"** diyor. Ayrılık hediyesi.

YAZSAM MI YAZMASAM MI?

Yazsam mı yazmasam mı? Yazmaya karar verdim. Çünkü ben yazmasam, kimse böyle yazmayacak. Arter'in programındaki kavramsal boşlukları su yüzüne çıkaran bir kabalıkta ortada. Ne sanatçısını, ne küratörünü kırmak isterim, ama herkesin bildiği ve konuştuğu bir duruma tepki vermemek (de) benim kabul edeceğim bir tavır değil. **Çünkü bir noktadan sonra eleştirim kişisel değil. İş, İstanbul'un sanat üretiminin acilen üzerinde düşünülmesi gereken haline getiriyor.** Volkan Arslan'ın "Hatırlamayı Unutma" sergisi bana batıyor. Varlığı ile batıyor. Yokmuş gibi yapamayacağım. Sergi, kavramsal olarak, haftalık takvimin üzerine kurulu olduğunu iddia ediyor ve haftanın günlerine tekabül gelen işlerin toplamından oluşuyor. Medyum kalabalığı da tam da bu nedenle sorunlu. Gıcık bir sanat tarihçi gibi duyulacak ama, "Sanki kötü yapılmış yedi kişilik bir grup sergisi" karşımızda. Objelerden videoya, fotoğraflardan yerleştirmeye her şeye aç ama bu çoğulluk yaratıcı bir düzlem oluşturmuyor, tersine her şeyi ucuza üreten, kopyalayan ve çalan 'kafası güzel' ülkemizin ayarında tınıyor. Tın tın. Boş. Bu bana samimi gelmiyor. Gelmedi. Pardon my French! Sarı duvar, işlerinde zemin olarak çok kullandığından Ahmet'i; nedense tavan Cevdet'i, Ayşe'yi; inekli video Nancy'yi; disko topu kalmadı -yerine avize verelim jesti Ha za vu zu'nu, hatta zorlasan Sarkis'i hatırlattı. Fazla oradan buradan geldi. Tüketilmişin son hâli gibi. Yusuf Sevinçli'msi fotoğraflar, Füsün Onur'umsu biblolar, Şener Özmen'imsi süper kahramanlar... Haftanın günleri değil, Volkan'ın çok sevdiği, etkilendiği ve öykündüğü arkadaşları. Güncel sanatın aile albümü. Daha da tehlikelisi. Aslında neyin nasıl yapılabiliyor, oluyor, olabilir-liğini de söyleyen bir sergi. Sorunlu bir sergi. Kafası karışık bir sergi. **Dahası, bunun sadece Volkan'ın sorunu olmadığına okunduğu bir sergi. Şu anda, böyle bir siyasî zeminde, böyle bir geçişte açık bir sergi. HÂLÂ AÇIK. HATTA BUGÜN SON GÜNÜ Arter'de. Bana bunu yazdıran da, siz sergiye girdiğinizde yüzüne SMILEY takması gereken sergi görevlisinin hâli. Kötü bir Serkan şakası gibi.**

Pisagor da zaten "kendisini kontrol edemeyeni özgür" saymamıştı!

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

-Eyes Wide Shut- Zırvalığı

-Eyes Wide Shut- Zırvalığı Ataman, Star gazetesine verdiği röportajda, giderek 'saflara ayrılan' ve her siyasi tartışmada bu tuzağa yeniden düşme gafletinden kurtulamayan 'aydınlar korosuna' katıldı. **Erdoğan'la aynı pozda yer alan Hülya Avşar-vari bir 'neoliberal' tonda 'bana bakın, bana bakın' yaparak, 'en birey benim' yarışmasında eli iyice artırdı. Atansiyon sibuple! Bilmiyorum, o kadar 'birey' olunabilir mi, böyle 'çatlak' zeminlerde.** Eğer Kutluğ Ataman'ın röportajını okumadıysanız, bu metaforlar havada uçuşuyordur sizin için, ama benim de olan biteni size özetleyecek halim yok. Hem tatildegim, yazılar ağustos boyunca notlar halinde yarım sayfa, hem de İstanbul yanıyor - canım kardeşim. Bu sıcakta enerjimi inanın belli bir ekonomi, argonomi ve tedbir dahilinde kullanıyorum. Meseleyi takip edenlere birkaç kısa notum var.

Ama olaya hakkaten Ajda'ysanız, en alttaki linklerden söyleşiyi okuyabilir; buraya geri dönebilirsiniz. Baktınız bıkmadan usanmadan bu topa girecek haldesiniz, hızınızı kesmeyin. **Dün Radikal 'in 'cynical' sesi Cüneyt Özdemir** salına salına sinsice bir yazı ile Ataman'a Bedri Baykam'ın kavuğunu giydirdi ve AK güncel sanatçı ilan etti. Etti etmesine de, Ataman'ın röportajını '...mutlaka okunmalı' diyerek twit eden de haliyle Melih Gökçek olunca, insan 'e hadi ateistler bunu da açıklasın' -gibi oluyorum. Özdemir, gereksiz yere bir ince alay/küçümseme takınan yazısının tek analitik eşğinde, Ataman'ın stratejisini şöyle söküyor: **"Star gazetesindeki söyleşisinden anladığımız kadarı ile Kutluğ Ataman Gezi olaylarının bir noktada 'bir Ergenekon komplosu' olduğuna uyanıyor! Hatta kendi iddiasına göre Gezi'de tehdit bile ediliyor. Peki, ne yapıyor dersiniz? Gezi olaylarına katılanları temsilen Başbakan'a çıkan heyetin içinde yer alıyor! Haydaaa.. 'Yahu madem anladın ortada çok büyük bir Ergenekon komplosu var, o zaman senin hâlâ Başbakan ile görüşen Gezi temsilcilerinin arasında ne işin var?' diye soran olmadığı için Woody Allen filmi olan Zelig'in malum kahramanı gibi her yerden çıkıyor."**

Ne olursa olsun, eleştiri aklında artık biraz etik ayar da istiyorum. Kutuplaşma psikolojisi, fikir çatışması zemininde korununca/yeniden üretilince; eleştiri de ölü doğuyor ve haliyle bu elitist havadan yazılara; bu pandomin olarak okura geçen, üstten konuşan tonlamalar kimseyi ikna etmiyor. Günün sonunda da, Ataman bundan önce ve sonra da "Ruhuma Asla" ya da "Semiha Unplugged" eserleri ile yıllar sonra da çatır çatır hatırlanacak. Özdemir de o gıcık ve idareci gülüşüyle.

Postlarında "80 darbesinde Kutluğ Ataman işkence görürken, Koç grubu askere destek mektupları döküyordu.. Bugün yine Kutluğ Ataman linç ediliyor, Koç grubu tehdit mektupları döküyor... Değişen pek bir şey yok." diyerek Ataman'ı bir demokrasi havarisi ilan eden Tayfun Serttaş'ın derdini ise anlıyorum. Anlıyorum ama söylediklerini kurması için Ataman meselesinde bu kadar 'fanatik' bir ton tutturmasına gerek yok. Yazısında akıllı bir yerden girmiş: **"Beğenelim beğenmeyelim (ben de topyekun beğendiğimden değil ancak) bugün itibarı ile Türkiye'de toplumsal taleplerden doğan, tabanı ile iletişim halinde olan, tabandan gelen problemleri dinleyen ve seçmenine hizmet götürme gayreti taşıyan iki siyasi parti öne çıkıyor; AKP ve BDP. Bu iki siyasi partinin bir diğer ortak özelliği, demokratikleşme alanında samimi olarak çaba gösteren kesimleri içlerinde barındırmaları."** Bu minvalde ilerlediğinde, Ataman'ın U dönüşünü de -doğru hızında- okuyabilirdi, demek isterim. Bugün Egemen Bağışçı, Melih Gökçek, Doğuş ve Kutluğ Ataman neden yan yana geliyor, aynı Gezi okumasında. Tamam, Gezi 'post-milliyetçi bir burjuva direnişidir' dese -bile; bir yerde anlaşılır. Ama sadece o da değil denen.

Ergenekon, artık -hele mahkeme kararları sonrası- tuhaf bir kelime, tuhaf bir kodlama oldu. Darbeciler cezayı hak ediyor ama yargı süreci ve sonrası soru işaretleriyle dolu. Keşke cevapları olan bir süreç olsaydı başka türlü olurdu halimiz. Eyes Wide Shut filmindeki gibi bir cemiyet fantazisine dönüştü artık, 'Kime bok atmak istersen, al kullan!' gibi oldu. Ataman'ın 'Ergenekon'u sanat bağlamına taşıma çabası, hele bunu kendi 'alış-veriş' hesapları ekseninde yapması, akla 'Mezapotamya Dramatürjileri' işini de getiriyor. Gözleri bağlı, boşlukta ne

arıyor? Acı gerçeği mi?!? Ergenekon, neyin yanına yazılsa, konulsa; işlemeyecek bir işlevsiz soyutluğa indirgendi. Hele önümüzde Mısır örneği, içimizde katliam acısı olunca; yok darbe karşıtı olmak, yok darbeyi desteklemek gibi kutuplar banalleşti. Eğer birbirimizi iyi duymazsak, dinlemezsek, karşımıza 'Karanlık Sular' (-ki bir Ataman filminin ismidir) çıkıyor.

Türkiye’de siyasetin de, sanatın da, sporun da, hayvancılığın da hatta Taksim barlarındaki kötü müziklerin de, Cihangir kafelerinde sunulan kötü menünün de, Çukurcuma antikacılarındaki kazık fiyatların da sorunu bu olabilir gibime geliyor. Vatandaşla, izleyici ile, müşteri ile, en kestirmesi MUHATABINIZLA düzgün, dürüst, diyaloga dayalı bir irtibat. İletişim, ‘satış’ adına her şeyi içeren bir market canavarı oldu. İrtibata geçelim.

Son sözüm Ataman’a. Öznelliğin ve hikâyelemenin kitabını yazmışsın. Sana bu manipulatif ve mağdur dil yakışmadı hocam. Röportajında mimlediğin isimler arasında geçen Melih Fereli yerine isterdim ki, ‘eski patronunla’ hesaplaş. Madem ‘işine para çıkmadı’ diye ‘saf değiştirdin.’ Fereli’yi de, sen benden iyi tanırsın. Benim de dünürüm değil, bursumu vermedi, onla sergi yapmışlığım yoktur. Kendi halinde, bir Oscar Wilde, bir Dante romanı tadında bir karakter. Günün sonunda klasik müzik, modern sanat filan derken, kendini İstanbul’da sanat üretimine adanmış biri. Gündelik siyasetle pek ilgisi yok, hatta maaşla, sözleşmeyle çalışan biri. Sen adamı hedef haline getirdin. Ne zaman? Arter’in etinden sergi, sütünden DVD, yününden kitap yapıp, küratöründen ‘pavyon’ çıkmayınca!

Ataman'ın sinemacı (ve anlattıklarından anladığımız kadarıyla maço) arkadaşlarıyla arasında geçen tartışmalara gelince, biz arkadaşlarla aramızdaki her sürtüşmeyi böyle okusak, böyle tepsileşsek, konuşacak adam kalmayacak.

Ruhuma Asla!

Kutluğ Ataman

<http://haber.stargazete.com/magazin/sanaticamiasindaki-ergenekona-artik-uyanin/haber-780844>

Cüneyt Özdemir

http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cuneyt_ozdemir/kutlug_atamani_yedirtmeyiz-1146385

Tayfun Serttaş

<http://tayfunserttas.blogspot.com/2013/08/papaganla-r-robotlar-ve-kutlug-ataman.html>

www.twitter.com/gunceldefter

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)